

San Marcos Ju'hmëë' kih' Jesús he' ga'sii' Marcos

*Ma' kwa' Jwaa' juu' jee' la' hwa' kii'
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Jee' la' ma-løø' ju'hmëë' kih' Jesucristo Joø'
Dio,

² lä'koo- ga-jäh' Isaía hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio:
Cheen' jaa- hi- dsa-kwa' juu' kin'.

Hi- he' dsoo' ta' cha'nëh' mah' mi'lluy' jwë' kyah'.

³ Kii- nuuh' koo- lle' he- hlëeh' hwa' kii' jee' sa'
kwa' ni' miih-:

“Mi-llu' hnäh' jwë' kih' Dsa-jøøh' jnän',
mi'lluy' hnäh' hñaah' mah' jäy' ko-dsoo' jwë'”,
ga-jäyh'.

⁴ Ma' choo' Jwaa' jmi- koo- hwa' kii' jee' sa'
kwa' ni' miih-. Ga'kway' juu' he- saa' dsa- jmi-
hi' ga-hlëëyh' dsa- mah' wa' dsa-jeeyh' kyaah' Dio
mah' koo- Dio dsë' kih' dso'kye- kiyh'.

⁵ Jwëë' dsa- ga'lla-nää' jee' ma' cheh' Jwaa'.
Ga'lla-nää' hi- chaa- jee' jwi- mäh- he- na-hee'
hwa' Judea hi' lä'ja- hi- chaa- Jerusalén ka-läh'.
Lä-jëë' dsa- he' ma' mi-jnääy' he- hlih' he- ma'
jmeey' hi' ga'chaa' Jwaa' jmi- dsa- he' cha'jmi-
Jordán.

⁶ Hmih- kih' Jwaa' ma' la' kyaah' jñu' camey'
hi' ma' hä'loo- tuyh'. Ma' kuyh- iih- hi' ma' hiyh'
jmih' tah' he- ma' cha- moh'.

⁷ Juu' lä'la- ma' kway', ma' jäyh':

—Kēē- ga' jā- jaa- hī- jøøh' ga' lä- koh' ga' jnä'. Hī- ni- sa- tē'dsēēn' chiihn' mah' llen' loo- he- hä' tiiy'.

⁸ Ma- ra- ju'dsoo' chaan' hnäh' jmii- kyaah' jmii- ba', pero hī- jā- kēē- ga' ki- jnä', hī- he' chaa' hnäh' jmii- kyaah' Jmi- lle' Na- jngii'.

Jwaa- ga' chaa' Jesús jmii-
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ga' loo' koo- jmii' ya- hēē' Jesús koo- jwii- he- chee- Nazaret he- na- hee- hwa' Galilea, ngooy' mah' ga' choo' Jwaa- jmii- kiyh' cha'jmii- Jordán.

¹⁰ Ma' ya- hēē' Jesús cha'jmii-, lä- चाह' ja- ga- jēēy' ga- na' gyuuuh', ga- jyoo' Jmi- lle' Na- jngii' nē' kiyh' laa' lä- koo- jaa- juu-.

¹¹ Hī- ga' lä- nuuh' koo- juu' he- ja' gyuuuh', he- ma' jāh'.

—Hne- laah' gyuu- kyaan- hī- hnaan-. Peer- chaan- llu' kyaah' hne-.

Ga- ka' hī- sa- llu' dsē' Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Lä- चाह' ja-, ga- jøø' Jmi- lle' Na- jngii' kih' Jesús ta- hwa' kii-.

¹³ Jee' ja- ga- jāy' to'loo' jmii' jee' chaa- jah' hää' mah' ga' ka' Tana' dsē' Jesús. Hī- ga' lä- nää' ángele hī- ma' jmee' ta- he' kih' Jesús.

Ga- løø' Jesús kway- juu' hwa' Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ma- ngēē' ma- taah- dsa- Jwaa- neh- ñe', ngaah' Jesús ta- hwa' Galilea na' kway- ju' hmēē' lä- koo- jaa- Dio dsa- lä- hih- kih'.

¹⁵ Ga- jāyh' lä- la-:

—Ma⁻dsëë¹ jmii¹, he⁻ tøøhn¹ na¹ he⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih¹. Jëeh⁻ hnäh¹ kih¹ Dio mah¹ heeh⁻ hnäh¹ ju¹hmëë¹ kiyh¹.

Ga⁻tëeh¹ Jesús kyeë¹ dsa⁻ hi⁻ ma¹ jwä⁻ hma¹
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Jee¹ hää¹ Jesús jwë¹ ngoo¹ ta⁺ cha¹hoo¹ jmi⁻j¹uuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa¹ Galilea, jee¹ ja⁻ ga⁻jëëy¹ Simón Pee¹ kyaah¹ André øøyh⁻, ma¹ tääyh¹ jwäy⁻ hma¹, jëeh⁻ he⁻ ja⁻ ba¹ ma¹ la¹ ta¹ kiyh¹.

¹⁷ Mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—Ya⁻nääh¹ hnäh¹ kyaah¹ jnä¹ mah¹ mi¹tëen¹ hnäh¹ ha⁻ lä⁻ jmeeh¹ hnäh¹ mah¹ leeh⁺ hnäh¹ dsa⁻, lla⁻ he⁻ ma¹ leeh⁺ hnäh¹ hmooh⁻.

¹⁸ Lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻kyey⁻ sa¹hma¹ kiyh¹ mah¹ ga⁻nääy¹ kyaah¹ Jesús.

¹⁹ Ma⁻ngëë¹ gyih¹ ko⁻niih[~], ga⁻jëëy¹ Jacobo kyaah¹ Jwaa⁻ joo¹ Zebedeo ma¹ tääyh¹ neh⁺ na¹moo¹, ma¹ hmiiy[~] sa¹hma¹ kiyh¹.

²⁰ Jesús ga⁻tëe¹ kiyh¹ hi⁺ chah¹ ba¹ ga⁻jmeey¹ ko⁻jøh¹ kyaayh¹. Ga⁻jä¹ ba¹ Zebedeo jmiiy⁻ neh⁺ na¹moo¹ kyaah¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma¹ jmee⁻ ta¹ kiyh¹.

Ga⁻lleë⁻ Jesús jaa⁻ jmi⁻lle¹ hlih¹ kih¹ jaa⁻ dsa⁻
(Lc. 4:31-37)

²¹ Ga⁻lla⁻ nääy¹ jwii⁻ Capernaum jmi¹ ja⁻. Hi⁺ ma¹ ga⁻të¹ jmi¹ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë¹ ga⁻he¹ Jesús neh⁺ gwah⁺ mäh⁻, hi⁺ ga⁻løøy¹ hlëëyh[~] dsa⁻.

²² Peer⁺ ma¹ dsaa[~] dsëy¹ ma¹ nuuy⁻ nuuh⁻ kih¹ Jesús. Jëeh⁻ ma¹ hlëëyh[~] dsa⁻ lä⁻koh¹ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁺ ba¹, ja⁻ lä⁻koh¹ ma¹ jmee⁻ ta⁻jwoh¹ kyaä¹ ley.

²³ Neh⁺ gwah⁺ ja⁻, ma¹ hää¹ jaa⁻ dsa⁻ñuuh⁻, hi⁻ ma¹ kye⁻ jmi⁻lle¹ hlih¹. Ga⁻hlëëyh¹ koo⁻ ki⁻gaa⁻,

24 ga⁻jäyh[˘]:

—Ta⁻ kaah⁻ jnääh[˘], Jesús dsa⁻ Nazaret. ¿Che⁻ ma⁻ñeh[˘] mah[˘] mi⁻llaah[˘] jnääh[˘]? Kyuun⁻ ba⁻ hne⁻. Hne⁻ ba⁻ he[˘] hi⁻ na⁻ jngëë[˘] kyaa[˘] Dio.

25 Ga⁻jüuh[˘] Jesús kih[˘] jmi⁻lle[˘] hlih[˘] he[˘], ga⁻süyh⁻:

—Ta⁻ tooh[˘] mi⁻h[˘], go⁻hëë[˘] jee[˘] hääh[˘] kih[˘] dsa⁻ñüuh⁻ na⁻.

26 He⁻ja⁻ ga⁻gwa[˘] ga⁻gyaa[˘] dsa⁻ñüuh⁻ he[˘] ga⁻jmeë[˘] jmi⁻lle[˘] hlih[˘] kiyh[˘], ga⁻hooyh[˘] koo⁻ ki⁻gaa⁻, ja⁻ga⁻ ya⁻hëëy[˘].

27 Lä⁻jëë⁻ dsa⁻ ma⁻ tääh[˘] jëë⁻ dsah⁻, ga⁻ngüy[˘] juu[˘] kih[˘] dsa⁻kyaa[˘]yh[˘], ga⁻jäyh[˘]:

—¿Hee⁻ ba⁻ juu[˘] na⁻? Hmëë⁻ ba⁻ la[˘] juu[˘] na⁻. Peer⁻ beë[˘] juu[˘] kiyh[˘], lä⁻kye⁻ jmi⁻lle[˘] hlih[˘] jmeey⁻ hih[˘] kih[˘] mah[˘] nüuh[˘] kiyh[˘].

28 Chah[˘] ba⁻ ga⁻lä⁻cha⁻ juu[˘] kih[˘] Jesús lä⁻kaa⁻ hwa[˘] Galilea.

Ga⁻mi⁻hlää⁻ Jesús ma⁻choo⁻ Simón Pee⁻
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Ma⁻ ya⁻hëë⁻ Jesús neh⁻ gwah⁻ mäh⁻, ngooy[˘] kyaah[˘] Jacobo kyaah[˘] Jwaa⁻ cha⁻neh⁻ kih[˘] Simón kyaah[˘] Andre⁻ øøyh⁻.

30 Ma⁻choo⁻ Simón ma⁻ kyaa[˘] dsaah[˘] llii[˘], he⁻ja⁻ ga⁻jmeey[˘] juu[˘] kih[˘] Jesús.

31 Ngoo[˘] Jesús jee[˘] kyaay[˘], ga⁻sooyh[˘] goo⁻ dsa⁻më[˘] he[˘] ga⁻chaayh⁻ hi⁻ lä⁻chah[˘] ja⁻ ya⁻hi[˘] llii[˘] kiyh[˘] hi⁻ ga⁻løøy[˘] jmeey⁻ ta⁻he[˘] kih[˘] lä⁻jëë⁻.

Ga⁻mi⁻hlää⁻ Jesús jwëë⁻ hi⁻ dsaah[˘]
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Ta⁺ ga⁻hloo^ʔ ja⁻, lä⁺ ma^ʼ ga⁻hmää^h hyoo⁻, na⁻nää^ʼ jwëë^ʔ dsa⁻ na⁻jää⁻ dsa⁻dsaah^ʼ cha⁻në^ʼ Jesús hi⁻ lä⁻ja⁻ na⁻jääy⁻ hi⁻ ma^ʼ kye⁻ jmi⁻lle^ʼ hlih^ʼ.

33 Jwëë^ʔ dsa⁻ chaa⁻ jee^ʼ jwii⁻ ja⁻ na⁻nää^ʼ, ga⁻kayh^ʼ go⁻te⁻ ho⁻hne⁻.

34 Ga⁻mi⁻hlää^ʔ Jesús jwëë^ʔ dsa⁻ hi⁻ ma^ʼ dsaah^ʼ kyaah^ʼ na⁻ku^ʼ na⁻ngii^ʼ dsoo^ʼ. Hi⁻ ga⁻hwëëy^ʼ jwëë^ʔ jmi⁻lle^ʼ hlih^ʼ hi⁻ ma^ʼ jää⁻ dsa⁻. Sa⁻ ga⁻kwa^ʼ Jesús jwë^ʼ ma^ʼ hlëeh^ʼ jmi⁻lle^ʼ hlih^ʼ, kih^ʼ he⁻ kyuu⁻ bih^ʼ Jesús.

Ga⁻kwa^ʼ Jesús juu^ʼ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻

(Lc. 4:42-44)

35 Tiih⁻ go⁻te⁻, hwë^ʼ ga^ʼ lä⁻ja⁻, ya⁻hëë^ʼ Jesús jwii⁻ jee^ʼ ma^ʼ gyay^ʼ ja⁻, ngooy^ʼ koo⁻ moh^ʼ jee^ʼ sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ na⁻ngiiy^ʼ kiyh^ʼ kih^ʼ Dio.

36 He⁻ja⁻ ngoo^ʼ Simón kyaah^ʼ dsa⁻kyaayh^ʼ na⁻hnääyh⁻ Jesús.

37 Ma^ʼ ga⁻jnääyh⁻ Jesús, ga⁻siiyh⁻:

—Jwëë^ʔ dsa⁻ tääh^ʼ hnaah⁻ hne⁻ jee^ʼ oo⁻.

38 He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʼ Jesús:

—Man⁻ta⁻jee^ʼ jyoh^ʼ jwii⁻ lä⁻kaa⁻ jäh⁻ la⁻, na⁻kan⁻ juu^ʼ la⁻ ka⁻läh^ʼ. Jëeh^ʼ, kih^ʼ he⁻ la⁻ ba^ʼ ja⁻ ma⁻jan⁻.

39 Ma^ʼja⁻ ga⁻ngëë^ʔ Jesús lä⁻kaa⁻ hwa^ʼ Galilea, ma^ʼ kway^ʼ juu^ʼ neh⁻ gwah⁻ kih^ʼ dsa⁻ judiu^ʼ hi⁻ ma^ʼ hwëëy⁻ jmi⁻lle^ʼ hlih^ʼ kih^ʼ dsa⁻.

Ga⁻mi⁻hlää^ʔ Jesús jaa⁻ hi⁻ ma^ʼ dsaah^ʼ hmih^ʼ høø⁻

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Jaa⁻ dsa⁻niih⁻ hi⁻ ma^ʼ dsaah^ʼ hmih^ʼ høø⁻ ga⁻mi⁻jeey⁻ Jesús, ga⁻juuyh^ʼ jnëy^ʼ cha⁻në^ʼ Jesús, ga⁻chuuy^ʼ kyaah^ʼ:

—Cher'mah' le', leh' ba' hne- cheh' dsoo' he- mi-sah' jnä' —ga'jäyh'.

41 Peer- ga-lä-ñih' dsë' Jesús kih' dsa- he', ga-kyey- gooy- në' kiyh', mah' ga'jäyh':

—Le' ba'. Wa' dsa-che' dsoo' he- mi-sah' hne-.

42 Lä'chah' ma' ga-hlëeh' Jesús ja-, ga-ääh' go-te- hmih' høø- ja-.

43 Jää' ja-ga' hiyh' juu' kih' dsa- he', ga-täayh- cha-miih- juu'.

44 Ga'jäyh' siyh':

—Jëe' da', ta' jwii' ni' jaa- dsa- he- ma-hlaah'. Gwa- go-hääh' hñaah' kih' jmi-dsa- ba'. Kye- miih- he- kwëeh' hnih' mah' mi-lluuy' hne- lä'koh' lle' ley kih' Moisé. Lä'ja- go-jmee' mah' lä-ney- ma-jä' kyah'.

45 Hi' ngoo' dsa-ñuuh- he'. Chah' ba' ga-løoy' jmeey- juu' ha- lä- ga-la' kiyh'. Kih' he-ja-, mo' so- ga-la' ma' dsoo' Jesús jnä'hä' jyoh' jwii-, jëeh' ma' dsa-kuh' jwëë' dsa-. Ta' jee' sa' chaa- dsa- ba' ma' ngëy-. Pero ma' ra' he- ga-lla-nää' ba' dsa- chaa- ta' jee' jyoh' ma' hnaayh-.

2

Ga'mi-hlää' Jesús jaq- hi- sa' liih' goo- tii'
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Ga'hya- ga' miih- jmi' ja-ga' ga-llaah' Jesús ka-läh' jwii- Capernaum hi- ga-nuu' dsa- gyay' cha'neh-.

2 Lä'chah' ja- ga-kuh' jwëë' jwërte dsa- mah' ga-kayh' cha'neh- lä'jiih' sa' ga-lä'joo' ho'hne' jee' ma' dsa-täayh' hi' ga-løø' Jesús kwa' juu'.

3 Hor~ ja~ ga~lla~nä~ kyeē dsa~ jää~ jaa~ hi~ dsaah' hi~ sa~ liih~ goo~ tii'.

4 Sa~ ga~la~ ma~ dsa~nä~y~ chuh~ kih~ Jesús, kih~ he~ ma~na~kah~ dsa~. He~ja~ ga~wii~ dsa~ he~ gyuu~ hne~ ja~, mah~ ga~jñiyh~ miih~ ka~luu~ hne~ jee~ gya~ Jesús. Ta~ jwē~ ja~, ga~jñay~ dsa~dsaah' he~ lä~ ma~kyaay~ ja~ ne~ jii~ kiyh'.

5 Ma~ ga~jēē~ Jesús ha~ lä~koo~ dsoo' dsē~ lä~jēē~ dsa~ he~, ga~jäyh~ siiyh~ dsa~dsaah':

—Gyuu~ kyaan~, ma~na~che~ ba~ dso'kye~ kyah'.

6 Jee~ ja~ ma~ tääh~ ta~jwoh~ kyaa~ ley. Hi~ he~ ga~jmee~ hu~dsē~:

7 “¿He~la~ hlēēh~ lä~na~ dsa~ñuu~ na~? He~ mi~kwayh~ Dio~ ba~ na~. Jaa~ Dio~ ba~ lih~ che~ dso'kye~ kih~ dsa~.”

8 Pero~ चाह~ ba~ ga~lä~kyuu~ Jesús hu~dsē~ he~ ma~ jmee~ dsa~ he~, he~ja~ ga~jäyh~:

—¿He~la~ jmeeh~ hnäh~ hu~dsē~ lä~na~?

9 ¿Hee~ ga~ na~ sa~ jwēēh~, laah~ hnäh~? ¿Che~ he~ chiih~ jne~ jaa~ hi~ dsaah': “Ma~na~che~ dso'kye~ kyah'”, o he~ chiih~ jnih~: “Noo~ kii~ jii~ kyah', mah~ gwaah~”?

10 He~ja~ jmeen~ he~ jwēēh~ ga~ mah~ lä~ngēēh~ hnäh~, Hi~ga~lēē~ngo~ la~ ba~ na~ngē~ jwē~ jmi~gyuu~ la~ mah~ chey~ dso'kye~ kih~ dsa~.

Ja~ga~ ga~jäh~ Jesús siih~ hi~ sa~ liih~ goo~ tii' he~:

11 —Jnä~ jwahn~ noo~, kii~ jii~ kyah', gwaah~ cha'neh~ kyah'.

12 He~ja~ चाह~ ba~ ga~noo~ dsa~ he~ cha'nē~ lä~jēē~ dsa~, ngaayh~ kyaah~ jii~ kiyh'. Peer~

ga⁻lä⁻dsaä[~] dsë[!] dsa⁻ ma[!] jëëy[~] ngaah[!] dsa⁻dsaah[!]
 he[!]. He⁻ja⁻ ga⁻jmeey[!] j^{uuh}- kih[!] Dio, ga⁻jäyh[!]:
 –Ni⁻ koo⁻ hä[!] sa[!] ma⁻jëë[!] jne[!] lä⁻na⁻.

Jesús ga⁻tëëy[!] kih[!] Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Ma⁻ngëë[!] he⁻ ja⁻, ngoo[!] Jesús ka⁻läh[!] cha[!]hoo[!]
 jmi⁻j^{uuh}- he⁻ hla⁻ hwa[!] Galilea. Jee[!] ja⁻ ga⁻lla⁻nää[!]
 jwëë[!] dsa⁻ jee[!] ma[!] cheyh[!], hi⁺ ga⁻løøy[!] hlëëyh[~] dsa⁻
 ka⁻läh[!].

¹⁴ Jee[!] ngëy⁺ cha[!]hoo[!] jmi⁻j^{uuh}- ja⁻, ga⁻jëëy[!] Leví
 joo[!] Alfeo, hi⁻ ma[!] gya[!] në[!]ta[!] kih[!] kooy[!] ku[!]sih⁻.
 Mah[!] ga⁻jäh[!] Jesús siyh⁺:

–Ñä⁻ wa[!] jmeen[!] ko⁻jøh[!].

He⁻ja⁻ ga⁻nooy⁻ ga⁻jmeey[!] ko⁻jøh[!] kyaah[!] Jesús.

¹⁵ Ma⁻ngëë[!] he⁻ ja⁻, ma[!] gya[!] Jesús cha[!]neh⁺ kih[!]
 Leví, ma[!] kuyh⁻ kyaah[!] discípulo kyaay[!] hi⁻ kyaah[!]
 jwëë[!] dsa⁻ hi⁻ ma[!] koo[!] ku[!]sih⁻ hi⁻ jñah[!] dsa⁻ wa[!]
 hi⁻ cha⁻ hi⁻. Jëeh[!] jwëë[!] hi⁻ he[!] ma[!] ga⁻nää[!] kyaah[!]
 Jesús, he⁻ja⁻ ba[!] ma[!] tääyh[!] jee[!] ja⁻.

¹⁶ Hi⁺ ma[!] jëë[~] fariseo kyaah[!] ta⁻jwoh[!] kyaä[!] ley
 he⁻ ma[!] kuh⁻ Jesús ko⁻jøh[!] kyaah[!] dsa⁻ he[!], he⁻ja⁻
 ga⁻ngi^y juu[!] kih[!] discípulo kyaay[!]:

–¿Ha⁻ lä⁻ la[!] juu[!] ja⁻? ¿He⁻la[!] kuh⁻hih[~] ta⁻jwoh[!]
 kyaah[!] hnäh[!] kyaah[!] hi⁻ koo[!] ku[!]sih⁻ na⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻
 kyaah[!] jñah[!] dsa⁻ wa[!] hi⁻ cha⁻ hi⁻?

¹⁷ Ga⁻nuu[!] Jesús he⁻ ga⁻jäyh[!], he⁻ja⁻ ga⁻jëeh⁻
 Jesús juu[!] kiyh[!]:

–Sa[!] jmee⁺ bii[!] tē⁻mē[~] kih[!] hi⁻ lluu[!], kih[!]
 dsa⁻dsaah[!] ba[!] jmee⁺ bii[!]. Sa[!] ma⁻jan[~] kih[!] hi⁻
 lluu[!], ma⁻jan[~] kih[!] hi⁻ cha⁻ dso[!]kye⁻ kih[!] ba[!].

*Ga⁺ngi^h dsa⁻ juu[!], he⁻ la[!] sa⁺ tu[~] discípulo ko⁻ hwëë[!]
he⁻ kuh⁻ hiyh[~]*

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Koo⁻ hä⁻ lä⁻ ma[!] tääh[!] dsa⁻ kyaa[!] Jwaa⁻ sa⁻ ma[!]
kuh⁻ hiyh[~], ma[!] ngiiy⁺ kiyh[!] kih[!] Dio hi⁺ lä⁻ ja⁻ ma[!]
jmeë⁺ dsa⁻ kyaa[!] fariseo ka⁻ läh[!]. He⁻ ja⁻ ko⁻ llaa[!]
dsa⁻ na[!] ngi^h juu[!] kih[!] Jesús:

—¿He⁻ la[!] ma⁻ la⁺ dsa⁻ kyaa[!] Jwaa⁻ kyaah[!] dsa⁻
kyaa[!] fariseo sa⁻ kuh⁻ hiyh[~], pero dsa⁻ kyaah[!] sa⁻
jmeë⁺ lä⁻ ja⁻? ¿Ha⁻ lä⁻ la[!] juu[!] ja⁻?

19 He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh[!] Jesús siiyh⁻:

—Dsa⁻ hi⁻ tääh[!] jee[!] dsa⁻ jee[!] goo⁻ dsa⁻, sa⁻
cha⁻ he⁻ kih[!] he⁻ tuy[!] he⁻ kuh⁻ hiyh[~] ta⁻ ko⁻ jiih[!]
gya[!] dsa⁻ ñuu^h hi⁻ dsa⁻ jee[!] goo⁻ jee[!] ja⁻. Sa⁻
cha⁻ ti⁻ meeh⁻ dsëy[!] cher[!] mah[!] gya[!] ba[!] dsa⁻ ñuu^h
kyaayh[!].

20 Pero lloo[~] koo⁻ jmi[!] wa[!] ra⁻ ga⁻ llee⁻ dsa⁻
dsa⁻ ñuu^h hi⁻ dsa⁻ jee[!] goo⁻ he[!]. Ma[!] ja⁻ ga[!] tu[!] dsa⁻
kyaay[!] he⁻ kuh⁻ hiyh[~] mah[!] chuuy[!] kyaah[!] Dio.

21 Ni⁻ ja⁻ dsa⁻ sa⁻ kwa⁺ kih[!] tøy[!] koo⁻ hmi^h
hmëë[!] në[!] hmi^h ma⁻ gyuh⁻, jëeh[!] hmi^h hmëë[!]
dsa⁻ dsuh[!] mah[!] jmeë⁺ dsa⁻ gyii⁻ hmi^h ma⁻ gyuh⁻
cha⁻ ga[!] mi^h.

22 Hi⁻ lä⁻ ja⁻, ni⁻ ja⁻ dsa⁻ sa⁻ kwa⁺ kih[!]
chiyh[!] jmi^h mi[!] jëh[!] hmëë[!] neh⁺ loo⁻ ma⁻ gyuh⁻.
Cher[!] mah[!] ga[!] chih[!] dsa⁻ he⁻ hmëë[!] neh⁺ loo⁻
ma⁻ gyuh⁻, chah[!] ba[!] gyii⁻, jëeh[!] sa⁻ kwa[!] jwë[!] ää⁻.
Tu^h jmi^h mi[!] jëh[!] hmëë[!] hi⁻ hee[!] loo⁻ ka⁻ läh[!].
He⁻ ja⁻ neh⁺ loo⁻ hmëë[!] ba[!] dsa⁻ hoo⁻ jmi^h mi[!] jëh[!]
hmëë[!].

Ga^hhlēeh^h Jesús ha⁻ lä^h la^h jmi^h he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē^h
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Koo⁻ jmi^h he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē^h, ga⁻ngēē^h Jesús jee^h ma^h na⁻jnää^h chaah^h trigo kyaay^h discípulo kyaay^h. Ga⁻løø^h discípulo hnäy^h miih⁻ sa^hgwah^h trigo mah^h ga⁻kuyh⁻.

²⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ngi^h fariseo juu^h kih^h Jesús:

—Jēē^h da^h, ¿he⁻la^h jmee⁻ discípulo kyaah^h he⁻ sa^h ga⁻tēē^h jmeey^h jmi^h he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē^h?

²⁵ Mah^h ga⁻jäh^h Jesús siyh^h:

—¿Che^h sa^h ma⁻heh⁻ hnäh^h lä^hkoo⁻ ga⁻jmeē^h David llo^hjoo^h? Koo⁻ hä^h lä^h ma^h ja^h kyoyh^h, ga⁻jmeē^h bii^h kiyh^h kyaah^h dsa⁻kyaay^h.

²⁶ Jii⁻ ja⁻ Abiatar ma^h laa^h jmi⁻dsa⁻ jøøh^h hi⁻ ma^h hä^h goo⁻ gwah^h. Jee^h ja⁻ ga⁻he^h David ga⁻kuyh⁻ he⁻ñiih⁻ he⁻ ma⁻na⁻jøø⁻ he⁻ sa^h lle^h kih^h ma^h kuyh^h hi^h ga⁻kwēēy^h dsa⁻ hi⁻ ma^h ga⁻nää^h kyaay^h. Jēēh^h ma⁻la⁻ jmi⁻dsa⁻ ba^h ma^h na⁻ngē^h jwē^h kuyh⁻ he⁻ñiih⁻ ja⁻.

²⁷ Hi⁻ ga⁻jäh^h Jesús ka⁻läh^h lä^hla⁻:

—Ga⁻jmeē^h Dio jmi^h he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē^h he⁻ llu^h kih^h dsa⁻ ba^h. Sa^h ga⁻jmää^h Dio dsa⁻ mah^h heeyh^h dsa⁻ wi^h kyaah^h jmi^h ja⁻.

²⁸ Hi⁻ lä^h ja⁻ Hi⁻ ga⁻lēē^h ngo^h la⁻ ba^h na⁻ngē^h jwē^h jmeey^h hih^h, hee⁻ na⁻ he⁻ ga⁻tēē^h jmee^h dsa⁻ jmi^h he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē^h.

3

Ga^hmi^hhlä^h Jesús ja^h dsa⁻ jmi^h he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē^h
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Koō ka-läh' ga'he' Jesús neh' gwah' kih' dsa- judiu. Jee' ja- ma' hää' jaa- dsa- ñuuh- hi- ma-lä-kii' koo- ma-goo-.

2 Dsa- hi- ma' tääh' neh' gwah' ja-, ma' tääy~ Jesús, jëë~ che' mi-hlääy' dsa- jmi' he- teeh- dsa- dsé' mah' lä' ja- ma' le' ma' hniy' kiyh'.

3 He- ja- ga-jäh' Jesús siih' dsa-dsaah' he':
—Noo- da' jee' to' dsaah' la-.

4 Hi- ga-ngii' Jesús juu' kih' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-:

—¿Hee- na- na-ngé' jne' jwé' jmeen' jmi' he- teeh- dsa- dsé', che' he- llu' o che' he- hlih'? ¿Che' llu' teeh' jne' dsa- o che' wa' juu' ba' kih'?

Ti'sih' ba' ga-taah' lä-jëë' dsa- he'. Ni- koo- mo-so' ga-ngiiy'.

5 Mah' ga-jëë' Jesús ta' jee' ma' tääh' dsa-. Ga-lä-lleey' kyaayh' hi- ja' meeh- dséy' ka-läh' kih' he- hwéh- dsé' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-. He- ja- ga-siiyh' dsa- ñuuh- he':

—Niuh' da' gooh- na-.

Chah' ba' ga-niih' dsa- ñuuh- he' ma-goo-, hi- ga-jä' go-te~ gooy- ja-.

6 Pero ma' ga-hwëë- fariseo jee' ja-, ga-taayh' juu' kwee- kyaah' dsa- kyaä' Herode ha- lä' jee' ma' jngëeyh' Jesús.

Peer' jwëë' dsa- ga'kuh' cha'hoo' jmi-juuh-

7 Ya-hëë' Jesús ka-läh' ngooy' cha'hoo' jmi-juuh- he- hla- hwa' Galilea kyaayh' discípulo kyaay' hi- jwëë' dsa- chaä- jee' ja- ga-nää' kaah' kiyh'.

8 Lä' ma' ga-nuu' dsa- lä-jë' he- jmee' Jesús, ga-lla-nää' jwëë' dsa- hi- chaä- hwa' Judea, hi- hi-

chaā Jerusalén, kyaah' hī̄ chaā hwa' Idumea, hī̄ lǟjā hī̄ chaā hngaah' jm̄h̄ Jordán kālǟh', hī̄ lǟkyē hī̄ chaā lǟku' lǟjji' jw̄h̄ Tiro hī̄ Sidón.

⁹ Kih' hē ma' tǟäh' jw̄ë̄' dsā, hējā gājmeey' madā kih' discípulo kyaay', gās̄yh̄:

—Gōjmeey' jä' koō na'moo' gyan', ngoo' kyāhlǟh̄ dsā jnǟ' jee' lā.

¹⁰ Jë̄h', jw̄ë̄' hī̄ dsaah' māmīhlǟäy' jǟä', hējā gāllānǟä' jw̄ë̄' dsādsaah' jee' ma' gyay', ma' jmee' dsā bī' ma' su' mīh̄ cha'gooy' kih' Jesús.

¹¹ Hī̄ ma' tǟäh' ga' jñah' dsā hī̄ ma' kyē jmīlle' hlīh'. Ma' gājë̄y' Jesús, gājuuyh' jnëy' cha'në' Jesús ma' hooyh̄ kī̄gaā ma' jäh':

—Hnē lāah' Jō' Dio.

¹² Hējā gājmh̄' Jesús kih' jmīlle' hlīh' mah' sā mījnǟäy' juu' hē lāä' Jesús Jō' Dio.

*Gāhñaa' Jesús lǟjë̄' gyātuu' apóstole
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)*

¹³ Māngë̄' hē jā, gāw̄h̄' Jesús lle'koh' hī̄ gātë̄ȳh' kōllaa' dsā hī̄ gātih' dsëy' hī̄ gānuu' bih' hē jäy' kyaayh'.

¹⁴ Gāhñaa' gyātuu' mah' jmee' kōjoh' kyaayh' hī̄ gācheey' mah' dsākway' juu' kiyh'.

¹⁵ Hī̄ gākway' jwë' mah' mīhlǟäy' hī̄ dsaah' hī̄ hwë̄y' jmīlle' hlīh'.

¹⁶ Lǟlā cheē lǟjaā lǟjaay': Simón (hī̄ gāmīcheey' Pee'),

17 Jacobo jooʒ Zebedeo hi⁻ Jwaa⁻ øøh⁻ Jacobo. (Lä⁻ uuʒ dsa⁻ heʒ ga⁻ mi⁻ cheey⁻ Boanerge. Jmi⁻ na⁻ hnøøʒ jäh⁻ jooʒ ñih¹.)

18 Andreʒ heʒ, Felipe, Bartolomé, Matäʒ, Tamá, Jacobo jooʒ Alfeo, Tadeo, Simón dsa⁻ cananita heʒ,

19 hi⁻ Juda Iscariote hi⁻ ga⁻ ngëe¹ Jesús këë⁻. Ma⁻ la⁻ ma⁻ hñaaʒ¹ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ heʒ, ja⁻ ga⁻ ya⁻ naäy¹ kiyh¹.

Ga⁻ jähʒ dsa⁻, kye⁻ Jesús jmi⁻ lleʒ hliih¹
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

20 Ma⁻ ngëeʒ ma⁻ ya⁻ naäy¹, koo⁻ ka⁻ lähʒ ga⁻ kah¹ dsa⁻ cha⁻ neh⁻ jeeʒ maʒ tääyhʒ ja⁻. Ni⁻ mo⁻ so⁻ ga⁻ kwaʒ jwë¹ maʒ kuyh⁻ kyaah¹ discípulo kyaay¹.

21 Maʒ ga⁻ lä⁻ ñe⁻ hi⁻ chaa⁻ kyaa¹ Jesús ha⁻ lä⁻ dsa⁻ ngëeyʒ, he⁻ ja⁻ ga⁻ naäy¹ mah¹ maʒ teey⁻. Jëehʒ maʒ laayʒ, ma⁻ heë⁻ go⁻ te⁻ dsëy¹.

22 Pero ta⁻ jwoh¹ kyaa¹ ley hi⁻ ya⁻ naä¹ Jerusalén, ga⁻ jähʒ:

—Beelzebú baʒ na⁻ jää⁻ Jesús. He⁻ ja⁻ hwëey⁻ jmi⁻ lleʒ hliih¹ kyaah¹ hih⁻ kih¹ hi⁻ kye⁻ neʒ kih¹ jmi⁻ lleʒ hliih¹.

23 He⁻ ja⁻ ga⁻ hlëehʒ Jesús juu¹ na⁻ hmää⁻ lä⁻ la⁻:

—Nuuu⁻ da⁻ hnähʒ hi⁻ jähʒ kyen¹ jmi⁻ lleʒ hliih¹. ¿Ha⁻ lä⁻ ja⁻ Tanaʒ hwëë⁻ heʒ baʒ dsa⁻ kyaayh¹ neh⁻ tuh⁻ dsë¹ dsa⁻?

24 Dsa⁻ hi⁻ täähʒ koo⁻ hwa¹, cher¹ mah¹ teey⁻ kyaah¹ heʒ baʒ dsa⁻ kyaayh¹, sa⁻ gwëey¹.

25 Hi⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ lä⁻ beʒ dsë¹ dsa⁻ hi⁻ täähʒ koo⁻ cha⁻ neh⁻, dsa⁻ taah¹ ko⁻ jøhʒ, cher¹ mah¹ te⁻ jëeyʒ kyaah¹ heʒ baʒ hi⁻ chaa⁻ cha⁻ neh⁻ kiyh¹.

26 Jā-ba' lǟ'jā- la' kih' Tana', sa' gwëëy' cher'mah' tē-jëë' jmī-llë' hlih' kyaah' he' ba' jmī-llë' hlih' dsā-kyaayh'. Chah' ba' mī-llaay' hñiiy'.

27 'Ni' jaā- dsa- sa' le' dsā-he' cha'neh' kih' jaā- dsa- beë' mah' hiiy' he- cha- kiyh', cher'mah' sa' ga' hñuuy' to-në'. Jmee' bii' hñuuy', jā-ga' le' hwëëy' he- lla' dsëy'.

28 Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', jmee' ba' Dio jøh- dsë' kih' lǟ'jë' dso'kye- he- jmee' dsa-. Hi' jmeey' jøh- dsëy' kih' lǟ'jë' juu' wii' he- hlëeh' dsa-.

29 Pero cher'mah' ga' hlëeh' dsa- wii' kih' Jmī-llë' Na-jngii', mo'so' jmeey' jøh- dsëy', lǟ- ma-na-bääyh' jā-ba' dso'kye- kiyh'.

30 Ga' hlëeh' Jesús lǟ'jā-, kih' he- ga'jäh' ko-llaa' dsa- he', Jesús ma' kye- jmī-llë' hlih'.

Øøh' Jesús kyaah' chooy'

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Këë- ga' ga'lla' nää' øøh' Jesús kyaah' chooy', pero ka'hne' ba' ga'jøøy', hi' ga'siiyh' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, chiih' Jesús wa' jäy-.

32 He-ja- ga'jäh' dsa- hi- ma' tääh' koo' kih' Jesús:

—Hii- maa' kyaah' kyaah' øøh' tääh' ka'hne-, hnaah- hne-.

33 He-ja- ga'jäh' Jesús:

—¿Hii- na-, hi- laa' maa' kyaan'? ¿Hii- na-, hi- laa' øøhn'?

34 Mah' ga'jëëy' lǟ'jëë' hi- ma' tääh' lǟ'ku' lǟ'jii' jee' ma' cheyh' ja-, ga'jäyh':

—Hi⁻ la⁻ ba' he', maa` kyaan⁺, hi⁻ la⁻ ba' he' øøhn¹.

³⁵ Lã⁻ jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsë¹ Dio, hi⁻ he' ba' dsa⁻ mē' øøhn¹, dsa⁻ ñuu^{h-} øøhn¹, hi⁺ maa` kyaan⁺.

4

Juu' na-hmää' lä' koo⁻ la' kih' dsa⁻ hi⁻ jñee[~] mi'ju⁻
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Koo⁻ ka-läh' ga⁻ løø¹ Jesús hlëëyh[~] dsa⁻ cha'hoo' jmi⁻ juu^{h-} he⁻ hla⁻ hwa¹ Galilea. Jwëë' dsa⁻ ga'lla⁺ nää¹ jee' ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺ wii¹ Jesús neh⁺ na'moo'. Neh⁺ ja⁻ ga⁺ gyay⁻ mah¹ ga⁺ hlëëyh¹ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' cha'hoo' jmi⁺ ja⁻.

² Ja⁺ he⁻ koo⁻ nëë¹ ga⁺ mi⁺ tēëy⁻ dsa⁻ kyaah' juu' na-hmää'. Lã⁻ jwë' ja⁻ ga⁺ kwëëyh¹ dsa⁻ nuu^{h-}. Ga⁺ jäh':

³ —Nuu⁻ da' hnäh'. Jaa⁻ dsa⁻ ngoo¹ ga⁺ jñee⁻ mi'ju⁻.

⁴ Jee' ngooy' jñeey[~] mi'ju⁻ ja⁻, ga⁺ saa¹ miih⁻ cha'jwë', he⁻ ja⁻ ya⁻ nää¹ ta¹ ga⁻ kuh⁻.

⁵ Jyoh' ka-läh' mi'ju⁻ ga⁺ saa¹ nē⁺ kuu¹ jee' sa⁺ cha⁻ cha⁻ miih⁻ gwaah'. He⁻ ja⁻ chah' ba' ga⁺hya⁻, jëeh', sa⁺ ma' nøø' cha⁻ miih⁻ gwaah'.

⁶ Pero ma' ga⁺ hëh¹ hyoo⁻ ga⁺ koo'. Jëeh', miih⁻ ba' jmoo¹ ma' cha⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺ lä⁺ kii⁺ chaah'.

⁷ Hi⁻ jyoh' ka-läh' mi'ju⁻ ga⁺ saa¹ jee' chaah' too'. Ga⁺ kwaa¹ ga⁺ chaah' too' ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺ uu⁻ chaah' kih' jee' na'too', mo⁺ so⁺ ga⁺ kwa⁺ mi⁺'.

⁸ Hi⁻ jyoh' mi'ju⁻ ja⁻, ga⁺ saa¹ jee' la¹ hwa¹ jmah'. He⁻ ja⁻ ba' ga⁺ hii', ga⁺ kwa⁺ cha⁻ miih⁻ mi⁺'. Cha⁻ he⁻ ga⁺ kwa⁺ gyii' gya⁺ mi⁺ lä⁺ koo⁻ chaah', cha⁻ he⁻

ga⁻kwa^ʔ to⁻lo⁻gya^ʔ dsē[~] gya^ʔ mi^ʔ hi⁻ jyoh^ʔ ga⁻kwa^ʔ
hña⁻loo^ʔ mi^ʔ.

⁹ He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʔ Jesús:

—Hi⁻ hnøø^ʔ heeh⁻ juu^ʔ la⁻, wa^ʔ heeyh⁻.

¹⁰ Ma^ʔ ga⁻jä^ʔ mi^ʔh⁻ go⁻te^ʔ dsa⁻ kyaah^ʔ gya⁻tuu^ʔ
discípulo, ga⁻ngiiy^ʔ juu^ʔ kih^ʔ Jesús he⁻ hnøø^ʔ jäh⁻
juu^ʔ he⁻ ga⁻kway^ʔ ja⁻.

¹¹ He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʔ Jesús siiyh⁻:

—Hnäh^ʔ ba^ʔ na⁻ngēh^ʔ hnäh^ʔ jwē^ʔ lä⁻ngēeh^ʔ hnäh^ʔ
ha⁻ lä⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁻ kih^ʔ, he⁻ ma^ʔ na⁻hmää^ʔ
jää^ʔ. Pero hi⁻ sa^ʔ na⁻jnää^ʔ kih^ʔ Dio, hlēēhn^ʔ kyaah^ʔ
juu^ʔ na⁻hmää^ʔ ba^ʔ.

¹² Lä⁻ja⁻, ma⁻ke⁻ jēy[~], sa⁻ jnøøyh⁻, ma⁻ke⁻
nuuy⁻, sa⁻ lä⁻ngēy^ʔ. Kih^ʔ he⁻ja⁻, sa⁻ dsa⁻jeeyh⁻
kyaah^ʔ Dio mah^ʔ koō⁻ Dio dsē^ʔ kih^ʔ dso^ʔkye⁻ kiyh^ʔ.

*Ga⁻jmeeh^ʔ Jesús juu^ʔ he⁻ hnøø^ʔ jäh⁻ juu^ʔ na⁻hmää^ʔ
kih^ʔ hi⁻ na⁻jñee^ʔ mi^ʔju⁻*

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Koō⁻ ka⁻läh^ʔ ga⁻jäh^ʔ Jesús:

—¿Che^ʔ sa⁻ ga⁻lä⁻ngēeh^ʔ hnäh^ʔ juu^ʔ kih^ʔ hi⁻
na⁻jñee^ʔ mi^ʔju⁻? ¿Ha⁻ ba^ʔ la⁻ lä⁻ngēeh^ʔ hnäh^ʔ jyoh^ʔ
juu^ʔ na⁻hmää^ʔ he⁻ na^ʔ ga^ʔ jwahn⁻ cher^ʔmah^ʔ sa⁻
ngēeh^ʔ hnäh^ʔ juu^ʔ la⁻?

¹⁴ Hih^ʔ hi⁻ jñee[~] mi^ʔju⁻, hi⁻ he^ʔ laa⁻ jaa⁻ hi⁻ kwa⁻
juu^ʔ kih^ʔ Dio.

¹⁵ Ko⁻llaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻nuu^ʔ juu^ʔ, hi⁻ he^ʔ laa⁻
lä⁻koh^ʔ mi^ʔju⁻ he⁻ ga⁻toh^ʔ cha^ʔjwē^ʔ. Ga^ʔ ma⁻nuuy^ʔ
juu^ʔ kih^ʔ Dio, cha^ʔh^ʔ ba^ʔ gwa^ʔ Tana^ʔ jñuuyh⁻ juu^ʔ he⁻
ma⁻na⁻jnää^ʔ neh⁻ tuh⁻dsēy^ʔ.

¹⁶ Hi⁻ jñäh^ʔ ka⁻läh^ʔ dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ juu^ʔ, hi⁻ he^ʔ
laa⁻ lä⁻koh^ʔ mi^ʔju⁻ he⁻ ga⁻saa⁻ nē^ʔ kuū⁻ jee^ʔ sa⁻ cha⁻

cha-mīh- gwaah'. Lắchah' ma' nuuy- jĕē- ba' dsĕy'.

17 Pero ko-hwĕē' ba' ja-. Laay' lắkoo- chaah' he- choo' mīh- ba' jmoo' kih'. Wa'ra- ga'jĕĕy' wġ' o go-nắ' dsa- nĕ' kih', kwaat~ kih' juu' he- ma-nuuy', lắchah' ja- tĕy' jwĕ' kih' Dio.

18 Heh' mi'ju- he- ga'saa' jĕe' kih' chaah' too', lắja- laa' hi- nuu- juu' kih' Dio.

19 Pero jĕe' ga-nắy' ja-, ma' mīh- lắja- dsa-lắooy' kih' Dio. Jĕĕh' kye- gyih' hĕĕdsĕ- kih' jmi-gyĕĕ' la-, hi' hnĕoy' lắchay- cha-mīh- kuu', hi' heĕ' dsĕy' lắjĕ' he- ga' cha- jmi-gyĕĕ'. He-ja- sa' jmeey' ni' mīh- ta' llu'.

20 Pero mi'ju- he- ga'saa' hwa' jmah', lắja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio mah' heĕyh- ka-lắh'. Hi- he' jmee' cha-mīh- ta' llu', lắkoo- mi'ju- he- kwa' ma' gyi'gya', ma' to'lo'gya' dsĕ' gya', ma' hġa-loo'.

Juu' na-hmä́' lắkoo- la' kih' wa'je-

(Lc. 8:16-18)

21 Lắla- ga'jah' Jesús ka-lắh':

—Ni' jaa- sa' hiġ- je- mah' jlĕy' kyaah' koo- kyaah', ni' sa' chiyh' neh' jii'. He- chiyh' jĕe' ġi' ba' mah' lắjnắ' lắkaa-.

22 Lắjĕ' he- na-hmä́', lloo- koo- jmi' lắjnắ', hi' lắjĕ' he- sa' jnắ', la' kwaat~ lắjnắ'.

23 Hi- hnĕo' heĕh' juu' la-, wa' heĕyh-.

24 Hi' ga'jah' Jesús ka-lắh':

—Jmee' da' hnắh' he' kih' juu' he- nuuh- hnắh'. Jĕĕh', ja-ba' lắkoo- nuuh- hnắh' ko-ja- ba' jiih' lắngĕĕh' hnắh' o na-dsĕ- ga' mīh- ko-ja-.

25 Lă⁺jēē⁺ hī⁻ ngēē⁺ miih⁻, hī⁻ he⁺ lă⁺ngēē⁺ cha⁻ga⁺miih⁻. Hī⁺ lă⁺jēē⁺ hī⁻ jmee⁺ ngēē⁺, lă⁺kye⁻ he⁻ ja⁻ llaa⁺ ba⁺.

Juu' na-hmää' lä'koq- la' kih' jyoh' mi'ju-

26 Hī⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús ka⁻läh⁺:

—Lă⁺koq⁻ jăä⁺ Dio dsa⁻ lă⁺hīh⁺ kih⁺, jēeh⁺ kwee⁻ lă⁻ la⁺ kih⁺ jaa⁻ dsa⁻ hī⁻ jngēē⁻ mi'ju⁻.

27 Sa⁺ cha⁻ kwaat[~] la⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ cher⁺mah⁺ na⁻gwiiy⁻ o cher⁺mah⁺ na⁻nēy⁺. Dsa⁻hya⁺ mi'ju⁻ ja⁻, hī⁺ dsa⁻kwaā⁺ lă⁺jmii⁺ lă⁺hwē⁺ ni⁺ sa⁺ ñey⁻ ha⁻ lă⁺ga⁻la⁺.

28 Hwa⁺ ba⁺ jmee⁺ dsa⁻kwaā⁺ mi'ju⁻. To⁻nē⁺ dsa⁻hya⁺ mi'ju⁻, ja⁻ga⁺ dsa⁻kwaā⁺ chaah⁺ kih⁺. Ma⁻ngēē⁺ he⁻ ja⁻, jyoo⁺ le⁺ kih⁺. Lă⁺hii⁺ ga⁺ miih⁻, kah⁺ mii⁺ kih⁺.

29 Hī⁺ ga⁺ ma⁻ăä⁻ mii⁺, chooyh⁺ ta⁺ kiyh⁺, jēeh⁺ ma⁻lloo⁺ jii⁻ jiiy⁺ mi'ju⁻ mah⁺ llay⁺ llu⁺.

Juu' na-hmää' lä'koq- la' kih' mi'ju- mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Hī⁺ lă⁺la⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús ka⁻läh⁺:

—¿Che⁺ kyuu^h hnäh⁺ ha⁻ lă⁺ la⁺ he⁻ jăä⁺ Dio dsa⁻ lă⁺hīh⁺ kih⁺? Jwēēhn[~] hnäh⁺ juu⁺ he⁻ jēeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ he⁻ ja⁻, mah⁺ lă⁺ngēēh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lă⁺ la⁺.

31 He⁻ jăä⁺ Dio dsa⁻ lă⁺hīh⁺ kih⁺, jēeh⁺ kwee⁻ lă⁻koq⁻ la⁺ kih⁺ koq⁻ mi'ju⁻ mostaza. Heh⁺ mi'ju⁻ ja⁻ pih⁺ ga⁺ miih⁻ lă⁺ko^h ga⁺ jyoh⁺ mi'ju⁻ he⁻ jngēē⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻.

32 Pero ma⁻ngēē⁺ ma⁻jngēēy⁺ mi'ju⁻ ja⁻, dsa⁻hya⁺ mah⁺ dsa⁻kwaā⁺ ñii⁺ ga⁺ lă⁻ko^h ga⁺ jee⁺ lă⁺jē⁺ joh⁺. Chaah⁺ mostaza kwa⁻ gooh⁺ kih⁺, lă⁺ja⁻ lă⁺kye⁻ ta⁺ jmee⁺ sii⁻ nē⁺ sa⁺goh⁺.

33 Ga⁻kwa^ʔ Jesús juu¹ kih¹ Dio kyaah^ʔ cha⁻miih⁻ juu¹ na⁻hmää^ʔ he⁻ la¹ lä⁻koh^ʔ juu¹ na⁻hmää^ʔ kih¹ mostaza. Ga⁻hlëëyh¹ dsa⁻ ha⁻ koh^ʔ jiih¹ lä⁻ngëëy^ʔ ba¹.

34 Ni⁻ koo⁻ sa⁻ ga⁻hlëeh^ʔ Jesús na⁻hñaa¹ lä⁻jëë⁻. Juu¹ na⁻hmää^ʔ jmah¹ ba^ʔ ga⁻hlëëyh^ʔ. Lä⁻ ma^ʔ ga⁻jä^ʔ hñii^ʔ ba^ʔ lä⁻jëë⁻ discípulo, ja⁻ ga⁻ mi⁻jnäy⁻ na⁻hñaa¹ lä⁻jëë⁻ juu¹ na⁻hmää^ʔ he⁻ ga⁻hlëëyh^ʔ ja⁻.

Ga⁻jmeey^ʔ Jesús hih⁻ kih¹ lle^ʔ mah¹ hii¹ tii^ʔ

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Lä⁻ ma^ʔ ga⁻nuu⁻ jmi⁻ ja⁻, ga⁻jäh^ʔ Jesús ga⁻siiyh⁻ discípulo kyaay¹:

—Man⁻ ta⁻ jyoh^ʔ jwoo¹ jmi⁻ juu⁻ ka⁻läh^ʔ.

36 Ja⁻ ga⁻ ga⁻hih¹ discípulo juu¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ ma^ʔ tääh^ʔ jee^ʔ ja⁻, hi⁻ ga⁻jääy¹ Jesús lä⁻ ma⁻gyay¹ ja⁻ neh⁻ na⁻moo^ʔ ga⁻nääy¹. Ma^ʔ hii^ʔ ga⁻ jyoh^ʔ na⁻moo^ʔ koo^ʔ ja⁻, ga⁻ka¹ dsa⁻ he^ʔ mah¹ ga⁻nääy¹ ta⁻ jee^ʔ ga⁻nää¹ discípulo.

37 Jee^ʔ ga⁻nääy¹ ja⁻, ja¹ koo⁻ lle^ʔ tä^ʔ, ga⁻hii^ʔ goo⁻ jwërte. Ga⁻hluh¹ jmi⁻ lä⁻jiih¹ ga⁻haa^ʔ neh⁻ na⁻moo^ʔ. Miih⁻ ga⁻ sa⁻ ga⁻hmäh¹ na⁻moo^ʔ ja⁻.

38 Pero ma⁻ na⁻ gwii⁻ Jesús ta⁻ ka⁻luu^ʔ ja⁻, na⁻ dsë⁻ lley^ʔ në^ʔ tu¹. He⁻ ja⁻ ga⁻chaa¹ discípulo kyaay¹:

—Ta⁻ jwoh¹ —ga⁻jäyh^ʔ — ¿ché⁻ ni⁻ miih⁻ huu⁻dsë⁻ sa⁻ kyeh^ʔ he⁻ juu^ʔ jne⁻ cha⁻jmi⁻ la⁻?

39 He⁻ ja⁻ ga⁻noo⁻ Jesús, ga⁻jmeey^ʔ hih⁻ ga⁻jä^ʔ tii^ʔ lle^ʔ, hi⁻ ga⁻jäyh^ʔ siiyh⁻ jmi⁻:

—Ta⁻ tooh^ʔ miih¹, jä^ʔ tii^ʔ.

Lä⁻chah^ʔ ja⁻ ga⁻hna^ʔ lle^ʔ hi⁻ ga⁻jä^ʔ tii^ʔ go⁻te¹ jmi⁻.

40 Ma⁻ngëë^ʔ he⁻ ja⁻, ga⁻jäh^ʔ Jesús siih⁻ dsa⁻ kyaay¹ he^ʔ:

—¿He-la' gah' hnäh' cha-miuh'? ¿He-la' ja- sa' dsoo' hoh' hnäh' kin'?

⁴¹ Peer' ga-lä' goh' discípulo kyaa' Jesús, he-ja- ga-ngiiy' juu' kih' dsa-kyaayh':

—¿Hi- ba' na-, heh' lä' kye- jmi- hi' lä' kye- lle' nuuh' kiyh'?

5

Dsa- hi- ma' kye- jmi- lle' hlih' chee- Legión
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Hi' ga-lloo' Jesús jyoh' jwoo' jmi-juuh- ja- kyaah' discípulo kyaay', hwa' kih' dsa- gadareno.

² Lä' ma' ga-jñaay' neh' na'moo' ja-, ja' ja- dsa- hi- ma' kye- jmi- lle' hlih', ga-mi-jeey' Jesús. Hi- he' ma' gya' jee' la' to-høø- kih' hlii'.

³ Jee' ja- ma' la' høøy'. Ma-ke' ma' hñuu- dsih' kyaah' caden~, ni' lä' ja- sa' ga-jmää'.

⁴ Ja' he- koo- hä' ga-hñuu- dsih' kyaah' caden~ hi' ga-gwë' dsa- tiy' kyaah' jwí hma- he- hë' too-, pero ni' koo- sa' ga-jmää'. Ga-sa' ga-hnä' bih' lä-jë' he- kyaah' ma' na-hñuu' goo- tiy'. Ni' ja- dsa- sa' ga-lä' bee' kyaayh'.

⁵ Lä-jmi' lä-hwë' ma' ngëy' moh' ki-hooyh~, hi' lä-ja- jee' la' to-høø-. Hi' ma' jmeey' dsoo' kih' hñiiy' kyaah' kuu'.

⁶ U- ga' ga-jëey' Jesús, he-ja- ngooy' ko-chih' ga-juuyh' jñey' cha'në' Jesús.

⁷ Mah' ga-hläeyh' koo- ki-gaa-, ga-jäyh':

—Ta' kaa- jnä' Jesús, hne- Joø' Dio Jøøh'. Ma-ra- ju'dsoo', ta' jmeeh' jnä'.

⁸ Ga-hläeyh' lä-ja- jëeh' jää' ba' ga-jäh' Jesús:

—Hne⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih^ʔ, go⁻hëë^ʔ kih^ʔ dsa⁻ñuu^{h-}na⁻.

⁹ Hi⁺ ga⁻ngii^ʔ Jesús juu^ʔ kiyh^ʔ:

—¿Hee⁻ cheeh⁻ hne⁻?

Mah^ʔ ga⁻jäyh^ʔ:

—Legión cheen⁻, jëeh^ʔ jwëë^ʔ jnääh^ʔ.

¹⁰ Peer⁺ ga⁻chuuy^ʔ kyaah^ʔ Jesús, mah^ʔ sa⁻ hëë^ʔ Jesús kiyh^ʔ uu^ʔ kih^ʔ hwa^ʔ ja⁻.

¹¹ Jäh⁺ kih^ʔ lle^ʔ hwa^ʔ ja⁻ ma^ʔ tääh^ʔ koo⁻ nää^ʔ ñe^ʔ ma^ʔ kuh⁻ nuu⁻.

¹² He⁻ja⁻ ga⁻ngii^ʔ jmi⁻lle^ʔ hliih^ʔ he^ʔ kih^ʔ Jesús, ga⁻jäyh^ʔ:

—Chee⁻ jnääh^ʔ kih^ʔ ñe^ʔ hi⁻ tääh^ʔ oo⁻ mah^ʔ dsa⁻tooh^ʔ jnääh^ʔ kiyh^ʔ.

¹³ Ga⁻kwa^ʔ ba^ʔ Jesús jwë^ʔ. He⁻ja⁻ ga⁻hwëë⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih^ʔ kih^ʔ dsa⁻ he^ʔ, mah^ʔ ga⁻taayh^ʔ kih^ʔ lä⁻jëë⁻ to^ʔ mil ñe^ʔ hi⁻ ma^ʔ tääh^ʔ jee^ʔ ja⁻. Lä⁻jëë⁻ ñe^ʔ he^ʔ ga⁻kyuu^ʔ. Ma^ʔ ga⁻tëëy^ʔ koo⁻ lle^ʔ hwa^ʔ, ko⁻dsoo^ʔ jwë^ʔ ba^ʔ ga⁻saay^ʔ cha⁻jmi⁻ juu^{h-}. Jee^ʔ ja⁻ ga⁻juuy^ʔ neh⁺ jmi⁻.

¹⁴ Dsa⁻ hi⁻ ma^ʔ hää[~] ñe^ʔ he^ʔ, ga⁻näay^ʔ ko⁻chih^ʔ cha⁻hlijy⁺ ta⁻ jee^ʔ jwii⁻ hi⁺ ta⁻ chuuh^ʔ moh^ʔ, na⁻jmeeyh^ʔ juu^ʔ. Hi⁺ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻nuu^ʔ, na⁻nää^ʔ na⁻jëë⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻la^ʔ.

¹⁵ Ma^ʔ ga⁻lla⁻näay^ʔ jee^ʔ cheh^ʔ Jesús, ga⁻jëëy^ʔ dsa⁻ hi⁻ ma^ʔ jää⁻ jwëë^ʔ jmi⁻lle^ʔ hliih^ʔ he^ʔ, ma^ʔ gyay^ʔ kyeyh^ʔ hmiih⁻, ma⁻nøh^ʔ dsëy^ʔ go⁻te[~], he⁻ja⁻ ga⁻jwaah^ʔ dsa⁻.

¹⁶ Hi⁻ ga⁻jëë^ʔ lä⁻jë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jmeeyh^ʔ juu^ʔ kih^ʔ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻laa^ʔ hi⁻ ma^ʔ jää⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih^ʔ he^ʔ hi⁺ ga⁻jmeeyh^ʔ juu^ʔ lä⁻koh^ʔ ga⁻la^ʔ kih^ʔ ñe^ʔ.

17 Ja-gá ga-løø¹ dsa- he' chuuy' kyaah' Jesús mah' wa' llaayh' kiyh' ta' jee' jyoh'.

18 Lä- ma' ga-he' Jesús neh- na'moo', dsa- hi- ma' kye- jmi-lle' hlih' he' ga-chuu' kyaah' Jesús, mah' ma' kway' jwë' ma' dsooy' kyaayh'.

19 Pero sa- ga-heeh- Jesús:

—Gwaah- kyah' go-koø' juu' kih' hi- chaa- kyah', ha- lä- la' he- juh-gaa- he- ma-jmee' Dio kyah' hne-. Go-jmeeh' juu' ha- lä- ma-lä-nih' dsë' Dio kyah' —ga-jäh' Jesús siyh- dsa- he'.

20 He-ja- ngaayh', ga-ngëëy' lä-kaa- jwii- he- jäh' dsa- Decápoli ga-jmeeyh' juu' ha- lä- la' he- juh-gaa- he- ga-jmee' Jesús kiyh'. Hi- lä-jëë- dsa- hi- ga-nuu' ga-taah' jëë- dsah-.

*Jö-mii- Jairo kyaah' jaa- dsa-më' hi- ma' dsah'
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)*

21 Ngaah' Jesús ka-läh' ta- hngaah' jmi-juah- kyaah' na'moo'. Ma' ga-llaayh' jee' ja-, jwëë' dsa- ga-lla-nää' ka-läh'.

22 Jee' ja- ga-lloo' jaa- dsa- chee- Jairo hi- laa' ta' kih' gwah- mäh- jee' jwii- ja-. Ma' ga-jëëy' Jesús ga-juuyh' jney' cha'nëy',

23 mah' ga-chuuy' cha-miih- kyaah' Jesús, ga-jäyh' siyh-:

—Dsa-juu' chih-më' kyaan-, ña- mah' go'kyeh- gooh- në' kiyh' mah' hlääy', lä-ja- mo-so' juuy'.

24 He-ja- ngoo' Jesús kyaah' Jairo. Peer- na-lää- na-jlëë- bih' dsa-, kih' he- jwëë' hi- ga-nää' kyaayh'.

25 Jee' ga'ngëë' Jesús ja-, ma' cheh' jaa- dsa-më' hi- ma-hya- koo- gya-to' ji-ñe- he- ma' dsaayh' dsoo' kiyh'.

26 Ma-lä-hii' jëëy~ wii', ja- hi- jaa- të-më- ma-kaayh'. Dsa-më' he' ga-mi'llay- lä-jë- he- cha- kiyh', ga-heey' kyaah' të-më-. Ni- miih- sa- ga-la' më-, cha-ga'miih- ma' ja' kiyh' koo- jmi' koo- jmi'.

27 Ma' ga-nuuy' hlëeh- dsa- kih' Jesús, lä- chah' ja- ga-taayh- hñiiy' jee' kih' jwëë' dsa- he' mah' ga-suy' miih- cha-gooy- sa-hmiih- kih' Jesús.

28 Jëeh' ma' laay': "Wa-ra- jah' kih' koo- tëen' su' miih- cha-goön- sa-hmiih- kiyh', hlään' go-te'."

29 Lä- chah' ja- ga-hna' dsoo' kiyh' hi- ga-lä-liih- dsa-më' he' he- ga-ääh' go-te- dsoo' kiyh'.

30 Hi- chah' ba' ga-lä-liih- Jesús heh' be' kiyh' ga-mi-hlää' jaa- dsa-, he- ja- ga-jëeyh- hñiiy' ga-siiyh- dsa-:

—¿Hii- na- hih' ma-su' sa-hmiih- kin-?

31 He- ja- ga-jah' discípulo kyaay':

—Che' sa- jëeh' jee' kih' jwëë' dsa- hääh', mah' jwah': "¿Hii- na- ma-su' jnä'?"

32 Pero cheh' bih' jëëy~ lä-ku- lä-ji' jee' tääh' dsa-, hii- na- hi- ma-jmee' lä-ja-.

33 Hih' dsa-më' he' ñe- bih' he- ma-hlaay'. Goyh- hi- jlää- gyih' lä-ja-, ngooy' na'juuyh' jney' cha-në' Jesús hi- ga-jmeeyh' juu' lä-koh' ga-la' kiyh'.

34 He- ja- ga-jah' Jesús siiyh- dsa-më' he':

—Gyuu- kyaan-, kih' he- ma-lä-dsoo' hoh' kin-, ma-jä' ba' kyah'. Gwaah- ba' hne- llu', wa' jä'

go⁻te⁻ dsoo^o kyah^l.

³⁵ Lä⁻ ma⁻ cheh^l ba^o Jesús hlëeh⁺, ma^o ga⁻lla⁻ nää^l dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ kih^l Jairo hi⁻ ma^o laa^l ta^o kih^l gwah⁻ jee^o ja⁻. Hi⁻ he^o ma^o kye⁻ juu^l, jäyh^o siiyh⁺ Jairo:

—Ma⁻ juu⁺ ba^o gyuu⁻ më^o kyaah^l. Mo⁻ to⁻ kwa⁻ ga⁻ ta^o kih^l ta⁻ jwoh^l na⁻.

³⁶ Lä⁻ chah^o ma^o ga⁻ nuu^o Jesús juu^l ja⁻, ga⁻ jäyh^o siiyh⁺ hi⁻ laa^l ta^o kih^l gwah⁻ he^o:

—Ta⁻ ka⁻ huu⁻ dsë⁻, jmee^o dsoo^o hoh^o ba^o.

³⁷ Ja⁻ jiih^l mo⁻ so⁻ ga⁻ kway^o jwë^l ma^o dsa⁻ nää^l dsa⁻ kyaayh^l. Ga⁻ jääy^l ma⁻ la⁻ Pee^o ba^o, kyaah^l Jacobo kyaah^l Jwaa⁻ øøyh⁻.

³⁸ Lä⁻ ma^o ga⁻ llooy^l jäh⁺ jee^o chih^l hne^l kih^l hi⁻ laa^l ta^o kih^l gwah⁻ he^o, ga⁻ nuuy^o tääh^o miih^o ki⁻ hooh⁻ dsa⁻.

³⁹ Ma^o ga⁻ hey^l cha^o neh⁺, ga⁻ jäyh^o:

—¿He⁻ la^o tooh^o hnäh^o miih^o he⁻ ki⁻ hooh^o hnäh^o? Sa⁻ na⁻ juu^o chih⁻ më^o na⁻, hi⁻ na⁻ gwii⁻ ba^o na⁻.

⁴⁰ Ga⁻ mi⁻ kwah^l ba^o dsa⁻ kih^l Jesús. He⁻ ja⁻ ga⁻ hwëey^l ka^o hne⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma^o tääh^o jee^o ja⁻, mah^l ga⁻ hey^l jee^o kyaa^l chih⁻ më^o he^o kyaah^l ma⁻ la⁻ cho^o jmiiy⁻ hi⁻ kyaah^o discipulo kyaay^l ba^o.

⁴¹ Hi⁻ ga⁻ sooyh^l goo⁻ chih⁻ më^o he^o, ga⁻ jäyh^o:

—Talita, cumi —juu^l la⁻ hnøø^l jäh⁻: Chih⁻ më^o, jnä^o jwëehn⁻ hne⁻ noo⁻.

⁴² Lä⁻ chah^o ja⁻ ga⁻ noo⁻ chih⁻ më^o he^o hi⁻ ga⁻ løoy^l ngëy⁺. Peer⁺ jëë⁻ dsah⁻ dsa⁻ hi⁻ ma^o tääh^o jee^o ja⁻, kih^l he⁻ ga⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻. Chih⁻ më^o he^o ma^o hää^o gya⁻ to^o ji⁻ ñe⁻.

⁴³ Pero ga⁻ taayh⁻ juu^l mah^l sa⁻ kooyh^l juu^l kyaah^l ni⁻ jaa⁻ dsa⁻. Hi⁻ ga⁻ siiyh⁺ he⁻ kwëeyh^l he⁻ kuh⁻ chih⁻ më^o he^o.

6

*Ga⁻llaah¹ Jesús jwⁱⁱ- Nazaret
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)*

¹ Ya⁻hëë¹ Jesús kih¹ Jairo, jayh¹ ta⁻ jee¹ jwⁱⁱ- kiyh¹, hi⁻ discípulo kyaay¹ ga⁻jmee¹ ko⁻jøh¹ kyaayh¹.

² Jmii¹ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë¹ ga⁻hey¹ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ hi⁻ ga⁻løøy¹ kway⁻ juu¹. Ma¹ ga⁻nuu¹ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ hlëeyh⁻, ga⁻taayh⁻ jëë⁻ dsayh⁻, he⁻ja⁻ ma¹ jäh⁻ dsa⁻ kiyh¹:

—¿Ha⁻ ma⁻mi⁻tëë⁻ hi⁻ na⁻, he⁻ hlëeyh⁻ lä⁻na⁻? ¿Hii⁻ kwa⁻ huu⁻dsë⁻ kiyh¹? ¿Ha⁻ ba¹ lä⁻ jmeey⁻ lä⁻lä⁻jë⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ jmeey⁻ na⁻?

³ ¿Che¹ ja⁻ he¹ tëhma⁻ na⁻? ¿Ja¹ he¹ joo¹ María na⁻? Hih¹ hi⁻ na⁻, ¿ja¹ he¹ øøyh⁻ Jacobo, José, Juda, Simón, hi⁻ dsa⁻më¹ øøyh⁻ hi⁻ tääh⁻ kyaah⁻ jne¹ jee⁻ la⁻?

Lä⁻jë⁻ he⁻ ma¹ jmeey⁻, ga⁻toh¹ wii¹ kih¹ dsa⁻ he¹.

⁴ He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁻:

—Tih⁻ ba¹ dsë¹ dsa⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu¹ kih¹ Dio hi⁻ go⁻nää¹ jee¹ jyoh¹. Pero hi⁻ chaa⁻ jee¹ jwⁱⁱ- kih¹, hi⁻ hi⁻ chaa⁻ cha⁻neh⁻ kih¹, sa⁻ hnää¹ dsih¹.

⁵ Sa⁻ ga⁻la⁻ ma¹ jmeey¹ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ jee¹ ja⁻. Ko⁻llaa¹ dsa⁻dsaah¹ he¹ ga⁻kyey⁻ gooy⁻ në¹ kih¹ mah¹ ga⁻jä¹ kiyh¹.

⁶ Kih¹ he⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻dsoo¹ dsë¹ dsa⁻gooy¹, he⁻ja⁻ ga⁻lä⁻dsaa⁻ dsëy¹ cha⁻miih⁻. Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ngooy¹ lä⁻kaa⁻ jwⁱⁱ- jee¹ jäh⁻ na¹kway⁻ juu¹.

*Ga⁻chee¹ Jesús dsa⁻ kyaay¹ mah¹ kway¹ ju⁻hmëë⁻
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)*

⁷ Ga⁻tëeyh¹ lä⁻jëë⁻ gya⁻tuu¹ discípulo kyaay¹ mah¹ cheey¹ ma⁻ uu¹ ma⁻ uu¹ lä⁻koo⁻ jee¹ jwⁱⁱ-, hi⁻

ga⁻kwëëyh¹ be⁷ mah¹ jmeey¹ hih⁺ hwëë⁺ jmi⁻lle⁷
hlih¹ kih¹ dsa⁻.

⁸ Ga⁻jmeey⁷ mada⁻kiyh¹, ga⁻jäyh⁷ lä⁻la⁻:

—Ta⁻ka⁻ hnäh⁷ ni⁻ miih⁻ kih¹ cha⁷jwë¹. Ta⁻ka⁻
hnäh⁷ hmih⁻tuh⁻, ni⁻ he⁻ñiih⁻, ni⁻ kuu⁷. Ma⁻la⁻
hma⁻hu⁻ ba⁷ kah¹ hnäh⁷.

⁹ Ja⁻ heeh⁻ hnäh⁷ loo⁻ he⁻ hä⁷ tiih⁷ hnäh⁷ ba⁷, ta⁻
ka⁻ hnäh⁷ jyoh⁷ lëë⁷ hmiih⁻ kyah¹ hnäh⁷.

¹⁰ Lä⁻koö⁻ jwii⁻ jee⁷ tëëh¹ hnäh⁷, jäh¹ hnäh⁷ koö⁻
cha⁷neh⁺ kih¹ dsa⁻, lä⁻jiih¹ hwëëh⁻ hnäh⁷ jee⁷ ja⁻.

¹¹ Pero cher⁷mah¹ sa⁻ ga⁻heeh⁻ dsa⁻ hnäh⁷ jee⁷
lla⁻nääh¹ hnäh⁷, hi⁻ cher⁷mah¹ sa⁻ ga⁻nuuy⁷ juu¹
he⁻ kyeh⁷ hnäh⁷, ja⁻ hwëëh⁻ hnäh⁷ jee⁷ ja⁻. Ja⁻
hlah⁷ hnäh⁷ wa⁻hløø⁻ he⁻ na⁻beh⁻ tiih⁷ hnäh⁷. He⁻
ja⁻ jmee¹ lii⁻ he⁻ ma⁻la¹ kwaat⁷ kih¹ bih¹ ja⁻.
Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁷ jwëëhn⁻ hnäh⁷, wa⁻ra⁻ ga⁻lloo¹ jmi⁷
jmee¹ Dio jwiz⁻, jee⁷ jwii⁻ ja⁻ jëë¹ cha⁻ga⁻miih⁻
wii⁷ lä⁻koh⁷ ga⁻ he⁻ jëë¹ jee⁷ jwii⁻ Sodoma kyaah⁷
Gomorra —ga⁻jäh⁷ Jesús siih⁻ discípulo kyaay¹.

¹² Ma⁻ngëë⁷ he⁻ ja⁻, ga⁻hwëë⁻ discípulo ga⁻näay¹
kway⁻ juu¹ mah¹ wa⁷ dsa⁻jeeh⁻ dsa⁻ kyaah⁷ Dio.

¹³ Ga⁻hwëëy¹ jmi⁻lle⁷ hlih¹ hi⁻ ga⁻suy¹ miih⁻
aceit dsa⁻dsaah⁷, lä⁻ja⁻ ga⁻mi⁻hläay⁷ jwëë⁷ hi⁻ ma⁻
dsaah⁷.

*Jee⁷ la⁻ jäh⁷ ha⁻ lä⁻ ga⁻juu¹ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻
jmi⁻*

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ga⁻lä⁻kaa⁻ ma⁷ cha⁻ juu¹ kih¹ Jesús, he⁻ja⁻
ga⁻nuu⁷ rey Herode. Mah¹ ga⁻jäyh⁷:

—Laan⁻ go⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻ ma⁻lä⁻jiih⁻
jee⁷ kih¹ hi⁻ ma⁻na⁻juu¹, he⁻ja⁻ ma⁻kyey⁻
cha⁻miih⁻ be⁷ he⁻ kyaah⁷ jmeey⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻.

15 Hi⁺ ko⁻llaa⁺ jāh⁺ Elía ba⁺ na⁻, hi⁻ lle⁻ kih⁺ jāh⁺. Hi⁻ jñah⁺ ma⁺ jāh⁺, jaa⁻ hi⁻ ngēē[~] juu⁺ kih⁺ Dio ba⁺ na⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻koō⁻ laa⁺ hi⁻ ma⁺ ngēē[~] juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺.

16 Pero lä⁻ ma⁺ ga⁻nuu⁺ Herode ja⁻, ga⁻jāyh⁺:

—Hi⁻ he⁺ he⁺ Jwaa⁻, hi⁻ ga⁻jmeen⁺ mada⁻ ga⁻ku⁻lle⁺, hi⁻ he⁺ na⁻ ma⁻lä⁻jiih⁻jee⁺ kih⁺ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁺.

17 He⁺ ba⁺ Herode ga⁻jmeē⁺ hih⁺ jāā⁺, ga⁻saah⁺ dsa⁻ Jwaa⁻, ga⁻taayh⁻ neh⁺ ñe⁺ dsoo⁺ kih⁺ Herodía. Herodía he⁺ ma⁺ laa⁺ me⁺ Felipe dsa⁻ñuu⁻ øøh⁻ Herode. Pero ma⁻ngēē[~] he⁻ ja⁻, ga⁻tēē⁻ Herode dsa⁻mē⁺ he⁺, ga⁻jmäy⁺ lä⁻koh⁺ dsa⁻mē⁺ kyaay⁺.

18 Sa⁻ ga⁻ ma⁻hää⁺ Jwaa⁻ neh⁺ ñe⁺ ga⁻siiyh⁻ Herode:

—Sa⁻ lle⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻kyaah⁺ me⁺ dsa⁻ñuu⁻ øøh⁻.

19 He⁻ja⁻ ga⁻lä⁻høøh⁻ Herodía kih⁺ Jwaa⁻. Hnøøy⁺ ma⁺ juu⁺ Jwaa⁻, pero sa⁻ ga⁻kwa⁺ Herode jwē⁺.

20 Jēēh⁺, Herode ma⁺ gah⁻ Jwaa⁻, ñe⁻ bih⁺ ma⁺ laay⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻ lluu⁺ hi⁻ na⁻jngēē⁺ kyaā⁺ Dio. He⁻ja⁻ ga⁻hää⁺ bih⁺. Lä⁻koō⁻ ma⁺ nuuy⁻ juu⁺ kih⁺ Jwaa⁻, ma⁻nuu⁻ bih⁺ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsēy⁺ pero ma⁺ jmeey⁺ cha⁻miih⁻ huu⁻dsē⁻.

21 Pero ga⁻na⁺ jwē⁺ kih⁺ Herodía jmeey⁺ he⁻lla⁻ dsēy⁺ lä⁻ ma⁺ ga⁻hya⁻ Herode ji⁻ ñe⁻. Ga⁻jmeey⁺ koō⁻ jmi⁺ juu⁻ ga⁻kway⁺ he⁻ ga⁻kuh⁻ dsa⁻. Ga⁻tēēh⁺ Herode lä⁻jēē⁺ dsa⁻ta⁺ kaah⁺, lä⁻jēē⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ nē⁺ kih⁺ hløø⁺ hi⁻ lä⁻jēē⁺ dsa⁻kaah⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ Galilea.

22 Ma⁺ja⁻ ga⁻he⁺ jo⁻mii⁻ Herodía jmeey⁺ ja⁺. Ga⁻tih⁺ jwē⁺te dsē⁺ Herode hi⁻ ga⁻tih⁺ dsē⁺ lä⁻jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jmi⁺. He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁺ Herode siiyh⁻ chih⁻mē⁺ he⁺:

—Ngií he- hnooh- kin-.

23 Jnǎ́ báähñ' hñiin- kwëehn- hne- lä-jë- he- ngiih' lä-jiih' to'dsaah' he- cha- kin-.

24 He- ja- ya- hëë' chih-më' he' na'ngiiy' juu' kih' chooy':

—¿Hee- llu' ngiin' laah'? —jäyh' siiyh- chooy'.

—Ngií mi'lle' Jwaa- hi- ma' choo- jmi- ba' — ga-jäh' chooy'.

25 Chah' ba' ngooy' ga-hey' jee' gya' rey:

—Kwëeh- jnǎ́ na' ga-jah- mi'lle' Jwaa- na-hä' neh- koo- wii'. He- na- ba' hnoon- —jäh' chih-më' he' ga-siiyh- rey.

26 He- ja- ga-lä-meeh- dsë' Herode. Pero ga-täay- hñiiy' kway' he- ga-jäyh' to'lo- né' jee' lä-jëë- hi- ga-tëëyh' he', he- ja- ga-mi-tey' ba' juu' kiyh'.

27 Lä-chah' ja-, ga-jmeey' hih- kih' hløø' kyaay' mah' na'kyey' lle' Jwaa-.

28 Ngoo' hløø' neh-ñe' na'kuy- lle' Jwaa-, hi- ma' kiiy' lle' Jwaa- na-hä' neh- wii', jayh' ya-kwëëyh' chih-më' he' mah' ga-ngëë' chih-më' he' kih' chooy'.

29 Ma' ga-nuu' dsa-kyaah' Jwaa- he- ga-la' lä-ja-, na'näy' na'kiiy' hnoo' ja-, mah' na'hooy-.

Ga-ääh- Jesús hñaa' mil dsa-ñuuh-

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Ma' ga-lla- nää' apóstol kyaay' Jesús, ga-jmeeyh' juu' lä-jë- he- ga-jmeey' hi- ha- lä- ga-hlëëyh' dsa- jee' na'näy'.

31 He- ja- ga-jäh' Jesús:

—Ya⁻naäh' hnäh' ma⁻nøøn' ma⁻teehn' dsē⁻ jne' ko⁻hwēē' ta⁻ jee' sa⁻ chaa⁻ dsa⁻.

Jwēē' dsa⁻ ma' dsa⁻nää' jee' ma' tääyh' ja⁻, ni⁻ he⁻ ma' kuyh⁻ sa⁻ ga⁻kwa' jwē'. Kih' he⁻ja⁻ ba' ja⁻, ga⁻jäyh' lä⁻ja⁻.

³² Ja⁻ga' ga⁻taayh' neh⁻ na'moo' ga⁻nääy' koo⁻ hwa⁻ kii⁻ jee' sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁻.

³³ Jwēē' dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' jee' ja⁻, ga⁻jēē' dsih' hääy' neh⁻ na'moo' hi⁻ ga⁻lä⁻kyuuy'. He⁻ja⁻ ga⁻nää' dsa⁻ jwē' ti'. Ma' ga⁻ngēēy' lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ jwih⁻, ga⁻nää' dsa⁻ he' kyaayh' ka⁻läh'. Pero jää' ga⁻ dsa⁻ he' ga⁻lla⁻nää' lä⁻koh' ga' Jesús.

³⁴ Ma' ga⁻jñaa' Jesús neh⁻ na'moo' ja⁻, ga⁻jēēy' jwēē' jwē⁻te dsa⁻ hi⁻ ga⁻lla⁻nää' jee' ja⁻ hi⁻ ga⁻lä⁻ñih' dsēy' kih'. Jēēh', dsa⁻ he' laa' lä⁻koo⁻ borrego hi⁻ sa⁻ chaa⁻ juu'. He⁻ja⁻ ga⁻løoy' hlēēyh⁻ dsa⁻ kyaah' cha⁻miih⁻ juu'.

³⁵ Ma' ga⁻hloo' ja⁻, ga⁻ya⁻jäh⁻ discipulo kih' Jesús mah' ga⁻jäyh' siyh⁻:

—Ga⁻hloo' ba' la⁻, hi⁻ sa⁻ cha⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ jee' la⁻.

³⁶ Chiih' dsa⁻ wa' lla⁻nääy' lä⁻kaa⁻ jäh⁻ la⁻, wa' lla⁻läy⁻ he⁻ kuyh⁻ —ga⁻jäh' discipulo siyh⁻ Jesús.

³⁷ —Kwēēh' hnäh' dsa⁻ he⁻ kuyh⁻ —ga⁻jäh' Jesús.

—¿Ni⁻ sa⁻ lee⁻ to' hña⁻loo' kuu' he⁻ dsa⁻lä⁻jnääh' he⁻ kuh⁻ ga⁻lä⁻jēē⁻ dsa⁻ na⁻? —ga⁻jäh' discipulo.

³⁸ —Jēē⁻ da' koo⁻ ¿Joh' he⁻ñi⁻ih' kye⁻h' hnäh'? —ga⁻jäh' Jesús.

Ma' ga⁻jēē' discipulo, mah' ga⁻jmeeyh' juu':

—Hña' ba' he⁻ñi⁻ih' kye⁻ jnääh' kyaah' uu' hmooh⁻ —ga⁻jäyh'.

39 He-ja- ga-jmee' Jesús mada- kiyh':

—Chiih' dsa- na- wa' dsa-taah` ma- koo- naä' ma- koo- naä' né' ya-mooh- na-.

40 He-ja- ga-taah` dsa- ma- hña-laa' hi- ma- to'lo-gyaa'.

41 Hi- ga-ka' Jesús lä-jë- hña' he-niih- ja- kyaah' lä-uu' hmooh- he', ga-jëey' ta- gyuu' ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ja-ga' ga-llaay' he-niih- ja-, ga-kwëeyh' discípulo mah' ga-ti' ga-llooyh' kih' lä-jë- dsa- he'. Hi- lä-ja- ga-jmeey' kih' hmooh- he' ka-läh'.

42 Lä-jë- dsa- ga-kuh- lä-jiih' ga-këey'.

43 Jwi' he-niih- he- ga-chaa' ja-, ga-ka' gya-to' sa'miih- kyaah' hmooh- he'.

44 Jee' lä-jë- ma-la- dsa-nuu- hi- ga-kuh- he' tee' koo- hña' mil dsa-.

Ga-ngë' Jesús né' jmii-

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Lä-cha' ja- ga-jäh' Jesús siih- discípulo kyaay':

—Ta-ko-jiih' hihn- juu' kih' dsa- la-, go-naä' hnäh' ga-juh- kyaah' na'moo' ta- hngaah` Bet-saida. Ja-ga' nün` hñiin-.

46 Ma-ngë- ma-hiyh' juu' kih' lä-jë- dsa- hi- ma-taah' jee' ja-, ja-ga' ngooy' ta- lle'koh' na-ngiiy' kiyh' kih' Dio.

47 Ngoo' ga-nuu- ba' ja-, hi- na'moo' to'dsaah' jmii- ba' ma-lloo'. Pero cheh' ga' Jesús hwa' kii-.

48 Ga-jëey' he-lii' ba-ngë- na'moo', jëeh' ma-gwa' lle' ta- jee' ngoo' na'moo' ja-. Ta-la- ya-jnä-, ga-løø' Jesús ngë- né' jmii-. Ma' hnøoy' ma-ngëey' jwë' na'moo' ja-.

49 Ma' ga' jëë' discipulo ngëy' në' jmii-, ma' laay', dsa- lle' ba' na- ngë' në' jmii- he-ja- ga' hooyh' ki-gaa-.

50 Lä' jëë' bih' ga' jëëy', he-ja- ga' jwaayh' jwërte. Pero चाह' ba' ga' hlëeh' Jesús kyaayh':

—Ta' wa' gah' hnäh', jnä' ba' la- —ga-jäyh'.

51 Lä' ma' ga' hey' neh' na'moo', ga' hna' go-te~ lle'. Peer' ga-lä' dsa~ dsë' discipulo kyaay', mah' ga-taayh` jëë' dsayh'.

52 Jëeh', ma' na-jlë- huu'dsë- kiyh', he-ja- sa' ga-lä' ngëëy' ha- lä' ga' jmee' Jesús kih' he'ñih' ja-.

Ga-mi-hlää' Jesús jwëë' dsa-dsaah' hi-ma' chaq- hwa' Genesaret (Mt. 14:34-36)

53 Ma' ga'lla-näay' ta' hngaah' jee' chee- Genesaret, jee' ja- ga' hiy' na'moo' kiyh'.

54 Ma' ga' hwëëy- neh' na'moo' ja-, चाह' ba' ga-lä' kyuu' dsih'.

55 Hi' ga-näa' dsa- he' lä-kaa- hwa' ja-. Lä-kaa- jee' ja- ga-løoy' na'jäay- dsa-dsaah' kyaay' kyaah' jii' kiyh' ta' jee' ma' ngë' Jesús.

56 Lä-kaa- jee' ma' ngë' Jesús, jwii- mäh-, ma' ke' jwii- juuh-, na- ma-hii' dsa-jää' dsa- dsa-dsaah' kyaa' cha'jwë' jee' ma' dsa-ngëëy'. Ma' chuü' dsa- kyaayh' mah' ma' kway' su' miih- cha'gooy- cha'hee- hmiih- kiyh'. Hi' lä-jëë' hi- ga-tëë' ga-su' miih- mi'cha'gooy- hmiih- kih' Jesús ma' dsa-hlääy' go-te~.

7

Lä-jë^h he⁻ mi-sah^h dsa⁻
(Mt. 15:1-20)

¹ Ga⁻lla⁻nää^h fariseo hi⁻ ma^h chaa⁻ Jerusalén hi⁻ ga⁻lla⁻nää^h ko⁻llaa^h ta⁻jwoh^h kyaa^h ley ka⁻lah^h jee^h ma^h ngë^h Jesús.

² Ma^h ga⁻jëë^h dsa⁻ he^h, lä⁻ ma⁻soh^h ja⁻ba^h goo⁻ discípulo kyaa^h Jesús ma^h tääyh^h kuyh⁻, ga⁻hlëëyh^h wii^h kiyh^h.

³ (Jëëh^h, dsa⁻ fariseo ma^h mi⁻teh^h he⁻ ma^h tëë^h jmee⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaay^h, sa⁻ kuh⁻hiyh⁻ cher^h mah^h sa⁻ ga⁻gyiyh^h gooy⁻ lä⁻ko⁻o⁻ tëë^h jmee⁻ lä⁻jëë^h dsa⁻ judiu.

⁴ Hi⁻ wa⁻ra⁻ ya⁻näy^h je⁻hmooh^h, sa⁻ kuyh⁻ cher^h mah^h sa⁻ ga⁻mi⁻tey^h he⁻ tëë^h dsa⁻ jmee⁻. Hi⁻ cha⁻ ga⁻ jyoh^h he⁻ tëë^h dsa⁻ høø^h, he⁻ gyiyh⁻ lä⁻jë^h he⁻ jmääyh⁻ ta⁻ o⁻je⁻, lä⁻kye⁻ jii^h jee^h gwiiy⁻.)

⁵ He⁻ja⁻ ga⁻ngii^h fariseo kyaa^h ta⁻jwoh^h he^h juu^h kih^h Jesús:

—¿He⁻la^h sa⁻ gyih⁻ discípulo kyaa^h goo⁻ jää^h ja⁻ ga⁻ kuyh⁻, lä⁻ nøø^h kih^h dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän^h?

⁶ —Peer^h ta⁻juuh^h hnäh^h —ga⁻jäh^h Jesús —. Lä⁻ko⁻o⁻ jmeeh⁻ hnäh^h na⁻, jëëh^h kwee⁻ kyaa^h he⁻ ga⁻hlëëh^h Isaía llo^h joo^h, jee^h na⁻si⁻ lä⁻la⁻: Dsa⁻ la⁻, ko⁻o⁻ jäh^h bih^h hnäy^h jnä^h.

Pero ta⁻ jee^h jyoh^h ba^h hä^h hu⁻dsë⁻ kiyh^h.

⁷ Sa⁻ jmää^h ni^h miih⁻ he⁻ jmeey⁻ hnäy^h jnä^h.

Lä⁻jë^h nuuh⁻ he⁻ kway⁻, la^h mada^h kih^h dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ ba^h, ga⁻jäh^h Isaía.

⁸ Jmeeh⁻ hnäh^h ta⁻ koo^h nuuh⁻ kih^h Dio mah^h høøh⁻ hnäh^h ma⁻la⁻ he⁻ tëëh^h hnäh^h ba^h. Gyih^h

hnäh' kyah' wii' jee' kuh-huh' hnäh'. Joh' nee' he-
la' lä'ja- sa' jmeeh- hnäh' —ga'jäh' Jesús siiyh'-
dsa- he'—.

⁹ Peer' tēēh- hnäh' jmeeh- hnäh' ta' koo' nuuh-
kih' Dio mah' høøh- hnäh' he- tēēh' hnäh' jmeeh-
ba'.

¹⁰ Lä-la- ga'jäh' Moisé llo'joo' lä'hih- ga'jmeē'
Dio: “Wa' hnaah' maa' kyaah', tää' kyaah'. Hi-
hlēeh- wii' kih' cho'jmii-, hi- he' wa' juu' go-te”,
ga'jäh' Moisé.

¹¹ Pero hnäh' fariseo, lä-la- ba' jmeeh- hnäh'.
Kwah- hnäh' jwē' kih' dsa- mah' siiyh- cho'jmiiy-
lä-la-: “Lä-jē- he- cha- kin- he- kyaah' ma' jmeen'
be' kyah', he- ja- na- la' Corbán.” (He- la- hnøø'
jäh-: ma-kwēēhn- Dio ba' ja-.)

¹² He- jmeeh- hnäh' lä'ja-, he- hah- hnäh' kih'
hi- jmee' be' kih' cho'jmii- ba' ja-.

¹³ Kih' he- høøh- hnäh' he- ma-tēē' høø- dsa-
ma-gyuh- kyaah' hnäh' na-, he-ja- ma-jmeeh'
hnäh' ta' koo' nuuh- kih' Dio. Joh' nee' he- la' lä'ja-
sa' jmeeh- hnäh'.

¹⁴ He-ja- ga'hlēēh' Jesús jee' lä'jēē- dsa- he',
ga'jäyh':

—Nuuh- da' hnäh' kwee- mah' lä'ngēēh' hnäh'.

¹⁵ Sa' dsa-lä-sah' dsa- kyaah' lä'jē- he- tooyh-
hooy'. Lä-jē- he- hwēē- hooy', kyaah' he- ja- ba'
dsa-lä-sayh'.

¹⁶ Hi- hnøø' heeh- juu' la-, wa' heeyh- —ga'jäh'
Jesús.

¹⁷ Ma' ga'hih' Jesús juu' kih' dsa-, ga'hey' koo-
cha'neh-. Jee' ja- ga'ngii' discípulo juu' kiyh':

—He⁻ hnøø[!] jäh⁺ juu[!] na⁻hmää[′] he⁻ ma⁻hlëeh[′] na⁻.

¹⁸ He⁻ja⁻ ga⁺jäh[′] Jesús:

—¿Che[′] ni⁺ hnäh[′] sa⁺ ma⁻lä⁻ngëeh[′] hnäh[′]? ¿Che[′] sa⁺ ngëeh[′] hnäh[′] sa⁺ dsa⁻lä⁻sah[′] dsa⁻ kyaah[′] lä⁻jë⁻ he⁻ tooyh⁻ hooy[′]?

¹⁹ Jëeh[′], ja⁺ neh⁺ tuh⁻dsë[!] dsa⁻ dsoo[~] he⁻ kuh⁻hiyh[~], neh⁺ tu⁻jlä[′] ba[′] dsa⁻ dsoo[~] he⁻ ja⁻, ja⁻ga[′] hwëë⁻ ka⁻läh[′] dsoo[~] ta⁺ cha[′]sii⁻ —ga⁺jäh[′] Jesús.

Kyaah[′] he⁻ ga⁺hlëeyh[′] lä⁻ja⁻, ga⁺jmeey[′] na⁻jngii[!] lä⁻jë⁻ he⁻ kih⁻hih⁻ jne[′].

²⁰ Hi⁺ ngoo[!] bih[!] jäyh[′]:

—Lä⁻jë⁻ he⁻ hwëë⁻ hoo[′] dsa⁻, he⁻ ja⁻ ba[′] kyaah[′] dsa⁻lä⁻sah[′].

²¹ Jëeh[′], neh⁺ tuh⁻dsë[!] ba[′] dsa⁻ gwa[′] lä⁻jë⁻ huud[′]dsë⁻ hlih[!], hi⁺ lä⁻ja⁻ ka⁻läh[′] gwa[′] he⁻ kaayh[~] hi⁻ sa⁺ laa[!] kyaay[!], kaayh[~] wa[′] hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁺ jngëeyh⁺ dsa⁻.

²² Neh⁺ tuh⁻dsë[!] bih[!] gwa[′] he⁻ jmeey⁺ hii⁻, hee[′] dsëy[!] liyh⁺ lä⁻jë⁻ he⁻ ga[′] cha⁻, jmeey⁺ lä⁻jë⁻ he⁻ hlih[!], mi⁻gaay⁺ dsa⁻, jmeey⁺ he⁻ la[!] o⁻hih⁺, wii[′] dsëy[!], hlëeyh⁺ wii[′] kih[!] dsa⁺, jmääy[~] hñii[′] kaah[′], hi⁺ sa⁺ cha⁻ nuuh⁻ kiyh[!].

²³ Lä⁻jë⁻ he⁻ hlih[!] na⁻ gwa[′] neh⁺ tuh⁻dsë[!] dsa⁻. Kyaah[′] he⁻ na⁻ ba[′], mi⁻sah[′] dsa⁻ hñii[′] —ga⁺jäh[′] Jesús.

*Jaa⁻ dsa⁻më[′] chaq⁻ uu[′] ga⁺heeh⁻ kih[!] Jesús
(Mt. 15:21-28)*

²⁴ Ja⁻ga[′] ya⁺hëë[!] Jesús jee[′] ja⁻, ngooy[!] jäh⁺ kih[!] jee[′] jwii⁻ Tiro kyaah[′] Sidón. Ma[′] ga⁻llooy[!] jee[′] ja⁻,

ga⁻hey¹ cha⁻neh⁺. Sa⁺ ma⁻ hnøoy¹ ma⁻ lä⁻jnäay³ chah³, pero sa⁺ ga⁻la¹.

25 Chah³ ba⁻ ga⁻nuu³ jaa⁻ dsa⁻më³ he⁻ ga⁻lloo¹ Jesús jee⁻ ja⁻. Dsa⁻më³ he³ ma⁻ chaa⁻ jaa⁻ jo⁻miiy⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻lle³ hlih¹, he⁻ja⁻ ngooy¹ jee⁻ ma⁻ gya¹ Jesús mah¹ ga⁻juuyh¹ jnëy³ cha⁻nëy³.

26 Dsa⁻më³ he³ sa⁺ ma⁻ laay¹ judiu, dsa⁻ sirofeni-cia ba⁻ he³. (Kih¹ dsa⁻ judiu, lä⁻koh³ dsa⁻ he³ laay¹ lä⁻koo⁻ sa⁻dsii⁻ ba⁻.) Ga⁻chuuy³ kyaah¹ Jesús he⁻ dsa⁻lleey⁻ jmi⁻lle³ hlih¹ hi⁻ ma⁻ hää³ neh⁻ tuh⁻dsë⁻ jo⁻miiy⁻.

27 He⁻ja⁻ ga⁻jäh³ Jesús siiyh⁺:

—Kwa⁻ jwë¹ wa⁻ kuh⁻ da⁻ chih⁻pih¹ jää¹. Sa⁺ llu¹ he⁻ jñuuhn⁻ he⁻ kuh⁻ chih⁻ mah¹ kwëëhn⁻ dsii⁻.

28 He⁻ja⁻ ga⁻jäh³ dsa⁻më³ he³:

—Dsoo⁻ ba⁻ kyah¹, Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁺. Pero ma⁻ra⁻ he⁻ lih¹ ba⁻ dsii⁻ lä⁻jë⁺ jwi⁻ he⁻ dsa⁻saa¹ kih⁻ chih⁻pih¹.

29 He⁻ja⁻ ga⁻jäh³ Jesús ka⁻läh³:

—Kih¹ he⁻ llu¹ juu¹ kyah¹, he⁻ja⁻ ma⁻ya⁻hëë[~] ba⁻ jmi⁻lle³ hlih¹ kih¹ chih⁻më³ kyaah¹. Gwaah⁻ ba⁻ hne⁻ kyah¹.

30 Ma⁻ ga⁻llaah¹ dsa⁻më³ he³ cha⁻neh⁺ kiyh¹, ga⁻jëëy¹ na⁻kyaa¹ chih⁻më³ kyaay¹ në⁻ jii¹, ma⁻ya⁻hëë[~] jmi⁻lle³ hlih¹ kiyh¹.

Ga⁻mi⁻hlää³ Jesús jaq⁻ dsa⁻ koo⁻

31 Ja⁻ga⁻ ya⁻hëë¹ Jesús koo⁻ jee⁻ jwii⁻ Tiro, ga⁻ngëëy³ ta⁻ jee⁻ jwii⁻ Sidón, hi⁺ ga⁻ngëëy³ ta⁻ hwa¹ Decápoli. Ja⁻ga⁻ ga⁻llaayh¹ ka⁻läh³ ta⁻ jee⁻ hla⁻ jmi⁻jueh⁻ kih¹ Galilea.

32 Jee' ja- na'jää- dsa- jaa- dsa- koo` cha'në' Jesús, hi- dsa- hi- ma' jää- hi- koo` he' ga' chuuy' kyaah' Jesús mah' kyey- gooy- në' kih' hi- koo` he'.

33 Hi- ga' llee- Jesús dsa- koo` he' kah' kih', mah' ga' täy' cha' gooy- lä' koo- lä' koo- to- gway', hi- ga' mi' gyuyh' na' siih' dsa- he' kyaah' jmi- tu- heyh'.

34 Mah' ga' jëe' Jesús ta' gyuyh', ga' chaah' dsëy', hi- ga' jäyh' siyh' dsa- ñuyh- he':

—Efata —juu' la- hnø' jäh': Wa' nä- kyah'.

35 Lä' chah' ja- ga' na' to- gwa' dsa- he' hi- ga' lih' na' siyh', ga' hlëeyh' jëe-.

36 Hi- ga' jmee' Jesús hih' kiyh' sa' wa' jmeeyh' juu' kih' ni' jaa- dsa-. Ma' ke' ga' jmeey' cha- miih- mada- lä' ja-, cha- ga' miih- ma' kooyh- juu'.

37 Ga' lä' dsaa- jwërte dsë' dsa-. Ga' jäyh':

—Peer' ga' lä' jë' ba' lih' Jesús jmee'. Jmeey' hlëeh' hi- koo', hi' jmeey' nuu- hi- gwih'.

8

Ga' ääh- Jesús kyee' mil dsa-

(Mt. 15:32-39)

1 Ta' ko- jiih' ga' lä' hëe' Jesús jee' ja-, jwëe' dsa- ga' lla' naä' ka- läh' hi- ni' miih- sa' cha- he- ma' kuyh' jee' ja-. He- ja- ga' tëeyh' discípulo kyaay' mah' ga' siyh':

2 —Peer' dsa- lä- ñih' dsën' dsa- hi- tääh' kyaah' jne' jee' la-. Jëeh', ma-hya- hnë- jmi- täayh' hi- sa' cha- ni- miih- he- kuyh-.

3 Cher' mah' ga' cheeh' jnih' kiyh' lä- ma- kyoyh- na-, hwaay' cha' jwë', jëeh' uu' ga' ya' naä' ko- llaa'.

4 He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʔ discípulo kyaay^ʔ:

—¿Ha⁻ ba⁻ jä⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ heh⁻ hwa⁻ kji⁻ la⁻?
Ha⁻ koh⁻ sa⁻ hnøø⁻ mah⁻ lee⁻ kuh⁻ hi⁻ tääh⁻ jee⁻ la⁻.

5 He⁻ja⁻ ga⁻ngii⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻:

—¿Joh⁻ he⁻ñiih⁻ kyeh⁻ hnäh⁻? —ga⁻jäh⁻.

—Gyii⁻ ba⁻ —ga⁻jäh⁻ discípulo.

6 He⁻ja⁻ ga⁻jmee⁻ Jesús mada⁻ mah⁻ dsa⁻taah⁻
lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hwa⁻ hi⁻ ga⁻kay⁻ lä⁻jë⁻ gyii⁻ he⁻ñiih⁻
jä⁻, ga⁻kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio. Ma⁻ngëë⁻
ma⁻kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio, ga⁻llaay⁻ he⁻ñiih⁻
jä⁻ hi⁻ ga⁻kwëëyh⁻ discípulo mah⁻ ga⁻ti⁻ ga⁻llooyh⁻
kih⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻.

7 Hi⁻ ma⁻ jääy⁻ miih⁻ hmooh⁻ ka⁻läh⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻
ga⁻kwa⁻ Jesús ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio. Ma⁻ngëë⁻ he⁻ jä⁻,
ga⁻jmeey⁻ mada⁻ mah⁻ ti⁻llooyh⁻ kih⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻.

8 Ga⁻kuh⁻ dsa⁻ lä⁻jiih⁻ ga⁻këëy⁻. Ma⁻ ga⁻la⁻ kiyh⁻,
ga⁻kah⁻ ga⁻gyii⁻ sa⁻miih⁻ jwi⁻ he⁻ ga⁻chaa⁻ jä⁻.

9 Tee⁻ koo⁻ kyee⁻ mil dsa⁻ hi⁻ ga⁻kuh⁻ jee⁻ jä⁻.
Ma⁻ngëë⁻ he⁻ jä⁻, ga⁻hiyh⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻.

10 Lä⁻chah⁻ jä⁻ ga⁻hey⁻ neh⁻ na⁻moo⁻ kyaayh⁻
discípulo kyaay⁻, ngooy⁻ ta⁻ hwa⁻ Dalmanuta.

*Dsa⁻ fariseo ma⁻ hnøøy⁻ ma⁻ jmeey⁻ Jesús koo⁻ he⁻
juh⁻gaa⁻*

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Ma⁻ ga⁻lloo⁻ Jesús jee⁻ jä⁻, ga⁻lla⁻nää⁻ fariseo
hi⁻ ga⁻løøy⁻ ti⁻chooy⁻ juu⁻ kyaah⁻ Jesús. Ma⁻ kay⁻
dsë⁻ Jesús, he⁻ jä⁻ ga⁻ngiiy⁻ ma⁻ jmeey⁻ Jesús koo⁻ he⁻
juh⁻gaa⁻ he⁻ ma⁻ jä⁻ gyuu⁻.

12 Ma⁻ ga⁻nuu⁻ Jesús lä⁻jä⁻, ga⁻jii⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ neh⁻
tuh⁻dsëy⁻, mah⁻ ga⁻jäh⁻:

—¿He-la' ngiñh' hnäh' hi- chaa- na' jmeen` koo- he- juh-gaa-? Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh', ni' koo- he- juh-gaa- sa- jëë' dsa- hi- chaa- na'.

¹³ Jee' ja- ga-beey' dsa- he', mah' ga-hey' ka-läh' neh- na'moo', ngooy' ta- jee' jyoh'.

Levadura kih' dsa- fariseo
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ni- sa- ga-lä-dsooh~ dsë' discípulo ma' kay' he'ñiih', koo- lä-la- ba' he'ñiih' ma' kyey- neh- na'moo'.

¹⁵ He-ja- ga-mi-liih- Jesús dsë' discípulo, ga-jäh':

—Leeh- hnäh' kyaah' levadura kih' fariseo hi- leeh- hnäh' kyaah' levadura kih' Herode ka-läh'.

¹⁶ He-ja- ga-taah` discípulo he' llay- juu' kyaah' dsa- kyaayh', ma' jäh':

—Ma-hlëeyh' lä-na- kih' he- sa- ma' kyé' jne' he'ñiih'.

¹⁷ Pero ga-lä-liih- Jesús kiyh' mah' ga-jäh' siyh':

—¿He-la' jmeeh- hnäh' cha-miih- huudsë- kih' he- sa- cha- he'ñiih'? ¿Ché sa- hii- kwa' kwaat- kyah' hnäh'? ¿Ché sa- hii- lä-ngëeh' hnäh'? ¿Ché lä- ma-na-jlë- ba' huudsë- kyah' hnäh'?

¹⁸ Hä' ba' m'ñeh' hnäh' mah' sa- jëeh' hnäh', he- ba- to-gwah' hnäh' mah' sa- nuuh- hnäh'. ¿Ché sa- dsooh~ hoh' hnäh' ha- lä- ga-la' jää'?

¹⁹ Lä- ma' ga-ti' ga-lloohn' hña' he'ñiih' ja-, jee' kih' lä-jëë- hña' mil dsa- he', ¿joh' sa-miih- ga-të' jwi' he- ga- chaa' ja-? —ga-jäh' Jesús siyh'.

—Gya-to' sa-miih- —ga-jäh' discípulo kyaay'.

20 —¿Ha- ga- ma' ga-ti' ga'lloohn' gyii' he'ñiih- ja-, joh' sa'miih- ga'chaa'? —ga-jäh' Jesús.

—Ga'chaa' ga' gyii' sa'miih- —ga-jäh' discipulo.

21 —¿Che' lä'jiih' na' sa' hii- lä'ngëeh' hnäh'? — ga-jäh' Jesús.

Ga-mi-hlää' Jesús jaq- dsa-tuu'

22 Ga'lla-näay' jee' jwii- Betsaida. Ma-ngëe' he- ja-, ya-jää' dsa- jaa- hi- tuu' cha'né Jesús mah' ga'chuuy' kyaah' Jesús he- kyey' gooy- né kiyh'.

23 He-ja- ga'sooh' Jesús goo- dsa- he', ga-jääy' ta' chuuh' jwii-. Ga-mi-guyh' mi'né dsa- hé kyaah' jmii- tu-heyh' hi- ga'kyey- lä-to' gooy- né kih' dsa- he' mah' ga-ngiiy' juu':

—¿Hee- jëeh' miih-? —ga-jäyh'.

24 He-ja- ga-løø' dsa-tuu' he' jëe-, hi- ga-jäyh':

—Jëen- dsa- hi- dsa-ngëe', pero jnäay' lä-koh' chaah' hma- ba'.

25 Mah' ga'kye- Jesús ka-läh' goo- né kiyh'. Hi- ga'siiyh' he- jëey' ka-läh'. Lä'chah' ja-, ga-jä' mi'nëy'. Ga-lä-jnä' jëe- go-te-.

26 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Gwaah- ko-dsoo' ta' kyah' ba' hne-. Mo-to- go-he' ta' jee' jwii- na-. Ni- ta' jwii' ni' jaa-.

Ga-jäh' Pee', Jesús laq' Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Ngoo' Jesús ka-läh' kyaah' discipulo kyaay' ta- jyoh' jwii- mäh- he- na-hee' hwa' Cesarea kih' Filipino. Cha'jwë' jee' ga-näay' ja-, ga-ngiiy' juu' kih' discipulo:

—¿Ha- lä' jäh' dsa- kin-, hii- jnä' laay'? —ga-jäh' Jesús.

28 —Ko⁻llaa^ˈ jāh^ˈ, Jwaa⁻ hī⁻ ma^ˈ choo[˜] jmii⁻ ba^ˈ hne⁻. Ko⁻llaa^ˈ jāh^ˈ Elia^ˈ ba^ˈ hne⁻. Hi^ˈ jñah^ˈ ko⁻llaa^ˈ jāh^ˈ, hne⁻ laah^ˈ jaa⁻ hī⁻ ga⁻ngēē^ˈ juu^ˈ kih^ˈ Dio llo^ˈjoo^ˈ —ga⁻jāh^ˈ discipulo kyaay^ˈ.

29 Mah^ˈ ga⁻jāh^ˈ Jesús ka⁻lāh^ˈ:

—¿Ha⁻ ga⁻ hnāh^ˈ, hee⁻ jwah^ˈ hnāh^ˈ kin^ˈ, hii⁻ ba^ˈ jnā^ˈ laah^ˈ hnāh^ˈ?

He⁻ja⁻ ga⁻jāh^ˈ Pee^ˈ siiyh^ˈ:

—Hne⁻ he^ˈ Cristo.

30 Pero ga⁻taah^ˈ Jesús juu^ˈ lä⁻jēē^ˈ mah^ˈ sa⁻ kooyh^ˈ juu^ˈ ja⁻ kyaah^ˈ ni⁻ jaa⁻.

Ga⁻mi⁻jnää⁻ Jesús juu^ˈ he⁻ juuy^ˈ

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Jmii^ˈ ja⁻ ga⁻løø^ˈ Jesús mi⁻jnää^ˈ juu^ˈ kih^ˈ discipulo kyaay^ˈ, ga⁻jāyh^ˈ:

—Jmee^ˈ bii^ˈ kih^ˈ Hi⁻ ga⁻lēē^ˈ ngo^ˈ la⁻ jēē^ˈ cha⁻miih⁻ wii^ˈ. Dsa⁻gyuuh^ˈ sa⁻ lä⁻hnää^ˈ dsih^ˈ, lä⁻ja⁻ dsa⁻kaah^ˈ kyaay^ˈ jmi⁻dsa⁻, kyaah^ˈ ta⁻jwoh^ˈ kyaay^ˈ ley sa⁻ lä⁻hnää^ˈ dsih^ˈ. Hi^ˈ jmee^ˈ bii^ˈ kiyh^ˈ juuy^ˈ mah^ˈ lä⁻jiiyh^ˈ ka⁻lāh^ˈ jee^ˈ ga⁻tē^ˈ hnē⁻ jmii⁻ —ga⁻siiyh^ˈ discipulo kyaay^ˈ.

32 He⁻ na⁻ ga⁻hlēēyh^ˈ jēē⁻ go⁻te[˜], he⁻ja⁻ ga⁻jää^ˈ Pee^ˈ Jesús ta⁻ koo^ˈ, ga⁻løøy^ˈ juuyh^ˈ kiyh^ˈ.

33 Pero ga⁻jēeh⁻ Jesús hñii^ˈ ga⁻jēēy^ˈ jee^ˈ ma^ˈ tääh^ˈ lä⁻jēē^ˈ discipulo, mah^ˈ ga⁻juuyh^ˈ kih^ˈ Pee^ˈ:

—Jñuuh^ˈ hne⁻ kin^ˈ hī⁻sa⁻llu^ˈ. Sa⁻ jmeeh⁻ huud^ˈsē⁻ lä⁻koh^ˈ jmee^ˈ Dio. Lä⁻koō⁻ la^ˈ huud^ˈsē⁻ kih^ˈ dsa⁻ ba^ˈ la^ˈ huud^ˈsē⁻ kyah^ˈ.

34 Ja⁻ga⁻ ga⁻tēēyh^ˈ lä⁻jēē^ˈ dsa⁻ ko⁻jøh^ˈ kyaah^ˈ discipulo kyaay^ˈ ga⁻jāyh^ˈ:

—Cher'mah¹ hi⁻ hnøø¹ jmee¹ ko⁻jøh¹ kyaah¹ jnä¹, sa⁻ wa¹ jmääy¹ hñiiy¹ kwaat[~], wa¹ jääy¹ cru⁻ kyaay¹ mah¹ wa¹ jmeey¹ ko⁻jøh¹ kyaah¹ jnä¹.

³⁵ Jëeh¹, lä⁻jëë⁻ hi⁻ hää[~] hñii¹ mah¹ sa⁻ juuy¹, hi⁻ he¹ juu¹ ba¹. Pero lä⁻jëë⁻ hi⁻ kwaa[~] hñii¹ juu¹ kwaat[~] kin⁻ o kwaat[~] kih¹ ju¹hmëë¹, hi⁻ he¹ ba¹ lää¹.

³⁶ ¿Hee⁻ ya¹jøø⁻ ka¹ dsa⁻ ma⁻ke⁻ ga⁻liyh¹ lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyaa⁺ la⁻ mah¹ wa⁻ra⁻ ga⁻juuy¹, sa⁻ tēeyh¹ kih¹ Dio?

³⁷ ¿Hee⁻ ba¹ kyaah¹ le¹ mi⁻hmaayh¹ mah¹ lääy¹?

³⁸ He⁻ ba¹ che⁻ hlëeh¹ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ jmi¹ na¹, jmeey⁻ wa¹ la¹ cha⁻ la¹. Cher'mah¹ hi⁻ jmee⁻ na⁻hiih¹ kin⁻, o kyaah¹ juu¹ kin⁻ cha⁻në¹ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na¹, ja⁻ba¹ lä⁻ja⁻ jmee¹ Hi⁻ga⁻lëë⁻ngo¹ na⁻hiih¹ kyaayh¹, wa⁻ra⁻ ga⁻të¹ jee¹ jäyh¹ kyaah¹ be¹ kih¹ Tää¹ kyaay¹ kyaah¹ lä⁻jëë⁻ ángele kyaay¹.

9

¹ Jesús koø⁻ ka⁻läh¹ ga⁻siiyh⁺:

—Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo¹ jwëëhn[~] hnäh¹, chaa⁻ ko⁻llaa¹ hi⁻ tääh¹ jee¹ la⁻ sa⁻ juuy¹ jää¹ sa⁻ ga⁻ ma⁻jëey⁻ ha⁻ lä⁻koø⁻ la⁻ be¹ kih¹ Dio hi⁻ jmee⁻ hih⁺.

Ga⁻mi⁻sëë¹ Jesús hñii¹

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Ma⁻ngëë¹ ga¹ jñii¹ jmi¹, ja⁻ga¹ ga⁻jää¹ Jesús ma⁻la⁻ Pee¹ kyaah¹ Jacobo hi⁻ Jwaa⁻ ba¹, ga⁻näay¹ kah¹ ta⁻ moh¹ ñii¹. Jee¹ ja⁻ ga⁻lä⁻sëë⁻ Jesús to⁻lo⁻ në¹ hi⁻ ma¹ jääy¹ he¹.

³ Ga⁻lii¹ jih¹gyeh¹ hmi¹h⁻ kiyh¹, ga⁻tøø¹ jlëë⁻ ñih¹ lä⁻ tøø⁻ hmoo⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ chaa⁻ hwa¹ la⁻ hi⁻ lih¹ gyih¹ mah¹ jmeey¹ tø⁻jlëë⁻ lä⁻ja⁻.

4 Jee' ja- ga-lä-jnääh' Elía kyaah' Moisé ga-taayh' llay- juu' kyaah' Jesús.

5 He-ja- ga-jäh' Pee' siyh- Jesús:

—Ta-jwoh', he-ba' che-llu' he-tøøh' jne' ko-jøh' jee' la-. Jmee' jnääh' hnë- hne' kyaah' moo-, koo- kyah', koo- kih' Moisé, hi- koo- kih' Elía.

6 Lä-jëëy- ga-jwaayh', sa- ñey- he- ma' jäh-, he-ja- ba' ga-hlëéh' Pee' lä-ja-.

7 Hor- ja- ja' koo- jnií', ga-jmee' hih' jee' ma' täayh' ja-. Jee' jnií' ja- ga-lä-nuuh' ga-hlëéh' koo- juu' he- ma' jäh':

—Hi- la- na- gyuu- kyaan- hi- hnaan-. Nuuh- hnäh' kiyh'.

8 Ma' ga-jëëy' ka-läh', mo-so- chaa- ni- jaa-, ma-la- hñii' ba' Jesús cheh'.

9 Jee' jñaä- Jesús moh' ja- ga-taayh- juu' hi- ma' kyaayh' he':

—Ta- jwií' hnäh' ni- jaa-, lä-jë- he- ma-jëéh' hnäh' la- ta-ko-jiih' sa- ma-lä-jiih' Hi-ga-lëë'ngo' la- jee' kih' hi- na-juu'.

10 Ga-høøy' juu' ja- neh- tuh-dsäy'. Pero ta- jyoh' ko-taa-, lä-uu- hi- he' ma' ngiiy- juu' kih' dsa-kyaayh' hee- hnøø' jäh' he- lä-jiih' dsa- jee' kih' hi- ma-na-juu'.

11 Hi- ga-ngiiy' ka-läh' juu' kih' Jesús:

—¿He-la' jäh' ta-jwoh' kyaä' ley, jmee- bii' jäh' Elía jää' ga' kih' Cristo?

12 He-ja- ga-jäh' Jesús:

—Ja-ba' dsoo' jäh' Elía to-në', ya-llay- llu' lä-jë- he- cha- jee' la-. Hi- hnäh', ¿ha- lä- ngëéh' hnäh'

he- na- sii- lä- la- : jmee- bii- jee- wi- Hi- ga- lee- ngo-
la- hi- sa- lä- hnää- dsih- ni- miih-?

13 Pero jwëhn- hnäh-, ma- jah- ba' Elía, hi-
ga- jmee- dsa- lä- të- dsë- kiyh-, lä- ko- ma- na- sii-
kiyh- jää-.

*Ga- mi- hlää- Jesús jaa- chih- hi- ma- kye- jmi- lle-
hlih'*

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Lä- ma' ga- lloo- Jesús jee- tääh- lä- jee- ga-
discípulo kyaay-, ga- jëy- jwë- dsa- ma' tääh-
lä- ku' lä- jii- kiyh-, hi- ma' tääh- ta- jwoh- kya- ley
ti- chooy- juu- kyaayh-.

15 Ma' ga- jee- lä- jee- dsa- he- ya- jah- Jesús,
ga- jee- dsayh-, chah- ba' ga- nääy- na- jmeey- Dio
kiyh-.

16 Mah- ga- ngii- Jesús juu- kih- dsa- he-:

—He- juu- ti- chooh- hnäh- kyaah- hi- tääh- na-.

17 Mah- ga- hlëh- jaa- dsa- hi- ma- hää- jee- ja-,
ga- jäyh-:

—Ta- jwoh-, jään- jee- la- jaa- chih- ñuuh-
kyaan-, hi- kye- jmi- lle- hlih- hi- jmee- kaay-.

18 Wa' ha- cha- ha- jee- cheyh-, wa- ra- ga- hii-
dsoo- kiyh- jmee- jmi- lle- hlih- na-, jmiiy-
baay- hñiiy- hwa-, hwë- peh- neh- to- hooy-,
juy- cha- jay- mah- dsa- lä- hwääh-. Ma- jwin-
discípulo kyaah- he- leey- jmi- lle- hlih- na- pero
sa- ma- liyh-.

19 He- ja- ga- jah- Jesús:

—¿He- la- sa- hii- lä- dsoo- hoh- hnäh- hi- chaa-
na-? ¿Lih- ba' lla- he- gyan- kyaah- hnäh-? Mo- so-

lä-be' dsen' gya` ga` jnä' kyaah' hnäh'. Ya-jää' da' chih- na- ta' la'.

20 Mah' na'jää- dsa- chih- he' cha'né' Jesús. Ma' ga-jëë' jmi- lle' hlih' he' Jesús, ga-sooyh' kih' chih- he' wii' jwërte. Ga-ki- ga-bäay- hwa', lä-jiih' ga-hwëë- peh' neh' to-hooy'.

21 Ja-ga' ga-ngii' Jesús juu' kih' jmii- chih- he':

—¿Ha- koh' jiih' ma-lä-hii' la' lä-na- kiyh'?

—He- laay' lä' ma' piyh' na- —ga-jäh' jmii- chih-

22 Ja- he- koo- jiih- ma-taayh- cha'je- hi- ma-taayh- cha'jmii- he- jngiih' kiyh'. Cher'mah' leh' miih- kwa' be' kin', wa' lä-niih' hoh' jnääh'.

23 He-ja- ga-jäh' Jesús:

—¿Ha- lä-ja- jwah' cher'mah' leh' miih-! Lä-jë- ba' le' kih' hi- jmee' dsoo' dsë'.

24 Lä-cha' ja- ga-hlëeh' jmii- chih- he' kyaah' cha-miih- be', ga-jäyh':

—Laa- ba' jnä' dsoo', kwa' be' kin' mah' lä-dsoo' dsen' cha-ga'miih-.

25 Ma' ga-jëë' Jesús ngoo' dsa-kuh' jwëë' dsa-, ga-juyh' kih' jmi- lle' hlih' he', ga-siiyh':

—Hne- jmi- lle' koo', jnä' jmeen' hih' go-hëë' kih' chih- na-, mo-to' jmee- ga-jwiih' kiyh'.

26 He-ja- na'høø' ga' ga-hooh' jmi- lle' hlih' he', mah' koo- ga' koo- hä' ga-sooyh' wii' jwërte kih' chih- he', ja-ga' ya-hëëy' ngaayh'. Ga-jä' chih- he' lä-koh' he- na-juuy'. Jwëë' dsa- ma' jäh':

—Ma-na-juu' ba' na-.

27 Pero ga-sooh' Jesús gooy-, ga-chaayh-, cha' ba' ga-nooy-.

28 Lã⁺ ma' ga⁺he⁺ Jesús koo⁻ cha'neh⁺, ga⁺ngii⁺ discípulo kyaay⁺ juu' kiyh⁺ jee' sa⁺ nuu⁻ dsa⁻:

—¿He⁻la⁺ sa⁺ ma⁻lä⁻këh⁺ jnääh⁺ jmi⁺ ma' lle⁺ jnääh⁺ jmi⁻lle⁺ hlih⁺ he'?

29 He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Hih⁺ jmi⁻lle⁺ hlih⁺ lä⁻na⁻, sa⁺ hwëë⁺ cher'mah⁺ sa⁺ ga⁺tu⁺ dsa⁻ kuh⁻h⁺h[~] mah⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio.

*Koo⁻ka⁻lä⁺h⁺ ga⁺mi⁺jnä⁻ Jesús juu' he⁻juuy⁺
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)*

30 Ma' ga⁺hwëëy⁻ jee' ma' tääyh⁺ ja⁻, ga⁺näy⁻ ta⁺ Galilea. Sa⁺ hnøø⁺ Jesús ma' lä⁻ñe⁻ dsa⁻ ha⁻ ta⁺ ngëy⁺.

31 Jëeh⁺, ma' hlëëyh[~] discípulo kyaay⁺, ma' jäyh⁺:

—Hi⁻ga⁻lëë⁺ngo⁺ la⁻ ngëë⁺ dsih⁺ ja'goo⁻ dsa⁻ hñaa⁻ dsë⁺ mah⁺ jngëëyh⁺. Ga' ma⁻hya⁻ hnë⁻ jmi⁺ na⁻juuy⁺, lä⁻jiiyh⁺ ka⁻lä⁺h⁺.

32 Pero discípulo kyaay⁺ sa⁺ ga⁻lä⁻ngëëy⁺ juu' ja⁻, hi⁺ ma' goyh⁺ ma' ngiiy⁺ juu' kih⁺ Jesús.

*Hii⁻na⁻lee⁺jøøh⁺jee'jmee⁺Dio hih⁺
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)*

33 Ja⁻ga⁺ ga⁺lla⁻näy⁻ jee' jwi⁻ Capernaum. Lã⁺ ma' ga⁺taah⁻ discípulo cha'neh⁺ kyaah⁺ Jesús, ga⁺ngii⁺ Jesús juu' kiyh⁺:

—¿Hee⁻ juu' na⁻ ti⁻chooh⁻ hnäh⁺ lä⁺ hä⁺ jwë⁺ jee' ma⁻ya⁻nøø⁺ jne'?

34 Tí'sih⁺ go⁻te⁺ ba' ga⁺taayh⁻, kih⁺ he⁻ ma' ti⁻chooy⁺ juu' kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁺ lä⁻ hä⁺ jwë⁺, hii⁻ na⁻lee⁺jøøh⁺ kih⁺ jee' lä⁻jëëy⁺.

35 He⁻ja⁻ ga⁺gya⁻ Jesús mah⁺ ga⁻hlëëyh⁺ lä⁻jëë⁺ gya⁺tu⁺ discípulo he⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Cher'mah¹ hi⁻ hnøø¹ lee¹ jøøh¹, ta⁺ wa¹ jmääy¹ hñiiy¹ jøøh¹, wa¹ jmeey¹ ta⁺he¹ kih¹ lä⁺jëë⁺ ba¹.

³⁶ Hi⁻ lä⁺chah¹ ja⁻ ga⁺tëeyh¹ jaa⁻ gyuu⁻, ga⁺cheeyh⁻ jee¹ kiyh¹ ja⁻. Ja⁻ga¹ ga⁺eey¹, mah¹ ga⁺jäyh¹:

³⁷ —Hi⁻ jmee⁺ he¹ kih¹ jaa⁻ gyuu⁻ lä⁻la⁻ kwaat[~] kin⁺, jnä¹ he¹ hi⁻ jmääy[~] he¹. Hi⁻ hi⁻ jmää[~] jnä¹ he¹, jmeey⁺ he¹ kih¹ Dio hi⁻ ga⁺chee¹ jnä¹.

Hi⁻ sa⁺ na⁻høøh¹ jnäⁿ laay¹ dsa⁻kyaah¹ jne¹

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Ga⁺jmeeh¹ Jwaa⁻ juu¹ kih¹ Jesús:

—Ta⁻jwoh¹, ma⁻jëë¹ jnääh¹ jaa⁻ hi⁻ hwëë⁻ jmi⁻lle¹ hñih¹ lä⁻hih⁺ kyah¹, he⁻ja⁻ ga⁻ha¹ jnääh¹ kiyh¹, jëeh¹ sa⁺ngëy⁺ kyaah¹ jnääh¹.

³⁹ Pero Jesús ga⁺siiyh⁺ lä⁻la⁻:

—Ta⁻ha⁻ hnäh¹ kiyh¹. Jëeh¹, ni⁺ jaa⁻ sa⁺chaa⁻ hi⁻ jmee⁺ koo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ lä⁻hih⁺ kin⁺, mah¹ chah¹ ba¹ hlëeyh⁺ wi¹ kin⁺.

⁴⁰ Hi⁻ sa⁺ hnee⁻ kyaah¹ jne¹, dsa⁻kyaah¹ ba¹ jne¹ he¹.

⁴¹ Wa¹ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ kwëëh[~] hnäh¹ koo⁻ vas jmi⁻dsë⁻, kih¹ he⁻ laah¹ hnäh¹ kyaah¹ Cristo, ma⁻ra⁺ ju¹dsoo¹ jwëëhn[~] hnäh¹, lä⁻hmaah¹ ba¹ jñeey¹.

Goo⁻ la¹ kih¹ hi⁻ jmee⁺ tëh¹ dsa⁻kyaah¹

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Wa¹ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁺ tëh¹ jaa⁻ hi⁻ mäh¹ la⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻dsoo¹ dsë¹ kin⁺, llu¹ ga¹ la¹ kiyh¹ wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ hñuu¹ dsa⁻ luuy¹ koo⁻ cha⁺too¹ kih¹ molii¹ mah¹ hmääh¹ dsih¹ cha⁺jmi⁻ñeeh⁻.

⁴³ He⁻ja⁻ cher'mah¹ ma⁻gooh⁻ ga⁺jmeey¹ täh⁺ kyaah¹ dso¹kye⁻, hnä¹ go⁻te[~] ba¹. Llu¹ ga¹ kyah¹

gwaah' jee' tääh' hi- na'jiih', tuuh' ma-gooh-,
lä'koh' ga' he- goh' cha'je- kyaah' lä'to' ma-gooh-
jee' mo'so- uu' jih'koh'.

44 Jee' ja- sa' juu' jah' hi- ni' sa' uu' je- jih'koh'
jih'lih'.

45 Hi- lä'ja- ka-läh' cher'mah' ma-tiih' ga'jmee'
täh' kyaah' dso'kye-, hnä' go-te~ ba'. Llu' ga'
kyah' gwaah' jee' tääh' hi- na'jiih', tuuh' ma-tiih',
lä'koh' ga' he- goh' cha'je- kyaah' lä'to' ma-tiih'
jee' mo'so- uu' jih'koh'.

46 Jee' ja- sa' juu' jah' hi- ni' sa' uu' je- jih'koh'
jih'lih'.

47 Hi- cher'mah' mi'nēh' ga'jmee' täh' kyaah'
dso'kye-, lle' go-te~ ba'. Llu' ga' kyah' gwaah' jee'
tääh' hi- na'jiih' kyaah' koo- mi' mi'nēh' lä'koh' ga'
he- goh' kyaah' lä'to' mi' mi'nēh' cha'je-.

48 Jee' ja- sa' juu' jah', hi- ni' sa' uu' je- jih'koh'
jih'lih'.

49 Lä'jēē' dsa- lä'ñee' kyaah' je-, hi- lä'jēē' he-
kwēēh~ dsa- Dio nē' na'hyoo', kyaah' ñe' ba' lä'ñii'.

50 Llu' ba' ñe' pero wa' ga'dsaa' he- ñii' kih', ha-
lä'lii' ka-läh' ñii'. Wa' cha- ba' ñe' kyah' hnäh' mah'
go'taah' hnäh' llu' kyaah' dsa-kyaah'.

10

Gajäh' Jesús ha- lä' la' he- bee~ dsa- øøh'
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Ya'hēē' Jesús jee' jwi- Capernaum ja-, ngooy'
ta' hwa' Judea, hi- ñeey' ta' hngaah' jmi- Jordán.
Koo- ka-läh' jwēē' dsa- ga'lla'näa' ma' ga'llooy'

jee' ja-, hi- lä'chah' ja- ga'løoy' hlëëyh~ dsa-
lä'koo- tēëy' jmeey' lä'jē' jih~.

² Jee' ja- ga'lla'nää' koo' kiyh' ko'llaa' fariseo
he- ma' kay~ dsëy', ga'ngiiy' juu' kiyh':

—¿Che' cha- jwë' beë' dsa- dsa-më' kyaa'?

³ He-ja- ga'jeeh- Jesús juu' kiyh':

—¿Ha- lä' jäh' nuuh- he- ga'kwëeh' Moisé jne'?

⁴ He-ja- ga'jäh' fariseo:

—Ga'kwa' ba' Moisé jwë' he- beë' dsa- øøh- pero
chooyh' koo- mo'je- jee' beey' øøyh'.

⁵ He-ja- ga'jeeh- Jesús juu' kiyh':

—Kih' he- chaah- hnäh', he-ja- ba' ja- ga'jäh'
Moisé lä'ja-.

⁶ Pero lä' ma' to-në' ma' ga'jmeey' Dio jmi-gyuu-
la-, "ga'jmää' Dio hi- më' hi- ñuuh-."

⁷ "He-ja- ba' beë' dsa-ñuuh- cho'jmii- mah'
gyay- kyaa' dsa-më' kyay'.

⁸ Jee' lä' uuy' laay' jaa- ba'." Lä'ja- mo-so- laay'
uuy', jaa- ba' ma-laay'.

⁹ Heh' lä'ja-, hi- ma-laa' jaa- kaah~ Dio, sa- lle'
kih' laay' —ga'jäh' Jesús.

¹⁰ Lä'koo- ma' tääh' discípulo kyay' cha'neh',
koo- ka-läh' ga'ngiiy' juu' kih' Jesús ha- lä' la' he-
beë~ dsa- më'.

¹¹ Mah' ga'jeeh- Jesús juu' kiyh':

—Cher'mah' hi- ga'beë' dsa-më' kyaa' mah'
kaay' jñah', he- ma-jmeey' dso'kye- ba'ja- kih' hi-
to-në'.

¹² Hi- cher'mah' dsa-më' ga'bii' kih' dsa-ñuuh-
kyay' mah' kaay' jñah', he- ma-jmeey' dso'kye-
ba'ja- —ga'jäh' Jesús.

Ga^ˆmi^ˆjää^ˆ Jesús gy^{uu}-

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ma^ˆ dsa⁻ nää^ˆ dsa⁻ dsa⁻ jää^ˆ gy^{uu}- kyaa^ˆ cha^ˆ nē^ˆ Jesús mah^ˆ kyey⁻ gooy⁻ nē^ˆ kiyh^ˆ, pero discípulo ga⁻ juuh^ˆ kih^ˆ dsa⁻ he^ˆ.

¹⁴ Ma^ˆ ga⁻ jēē^ˆ Jesús ha⁻ lä^ˆ jmee⁻ discípulo, sa⁻ ga⁻ tih^ˆ dsēy^ˆ, he⁻ ja⁻ ga⁻ jäh^ˆ:

—Kwa^ˆ jwē^ˆ ya⁻ nää^ˆ gy^{uu}- ta^ˆ la^ˆ kin^ˆ. Ta^ˆ ha⁻ hnäh^ˆ kiyh^ˆ, jēēh^ˆ hi⁻ laa^ˆ lä⁻ koo⁻ gy^{uu}-, hi⁻ he^ˆ ba^ˆ jää^ˆ Dio lä⁻ hih^ˆ kih^ˆ.

¹⁵ Ma⁻ ra^ˆ ju^ˆ dsoo^ˆ jwēēhn^ˆ hnäh^ˆ, hi⁻ sa^ˆ heeh⁻ jää^ˆ Dio lä⁻ hih^ˆ kih^ˆ lä⁻ koo⁻ heeh⁻ jaa^ˆ gy^{uu}-, sa⁻ heyh^ˆ jee^ˆ jmee⁻ Dio hih^ˆ —ga⁻ jäh^ˆ Jesús.

¹⁶ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ eey^ˆ ma^ˆ jaa⁻ ma^ˆ jaa⁻ gy^{uu}-, ga⁻ kyey⁻ gooy⁻ nē^ˆ kih^ˆ, mah^ˆ ga⁻ mi^ˆ jääy^ˆ.

Jaa⁻ dsa⁻ kwaa⁻ hi⁻ cha⁻ kuu^ˆ ga⁻ hlēēh^ˆ kyaah^ˆ Jesús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Ma^ˆ ga⁻ he^ˆ Jesús jwē^ˆ ngoo^ˆ, ja^ˆ jaa⁻ dsa⁻ ko⁻ chih^ˆ, ga⁻ juuh^ˆ jnē^ˆ cha^ˆ nēy^ˆ mah^ˆ ga⁻ ngihy^ˆ juu^ˆ kih^ˆ Jesús, ga⁻ jäh^ˆ:

—Hne⁻ hi⁻ laa^ˆ Ta⁻ jwoh^ˆ lluu^ˆ, ¿hee⁻ hnøø^ˆ jmeen^ˆ mah^ˆ tēēhn^ˆ jee^ˆ mo^ˆ so^ˆ juun^ˆ?

¹⁸ Mah^ˆ ga⁻ jäh^ˆ Jesús ga⁻ siyh^ˆ:

—¿Che^ˆ ñeh^ˆ hne⁻ he⁻ laan^ˆ lluun^ˆ? Jēēh^ˆ ni^ˆ jaa⁻ hi⁻ lluu^ˆ sa^ˆ chaa⁻, jaa⁻ Dio ba^ˆ hi⁻ lluu^ˆ.

¹⁹ Ma⁻ kyuu^h ba^ˆ hne⁻ lä⁻ jē⁻ mada⁻ kih^ˆ Dio: “Ta^ˆ kaah^ˆ hi⁻ laa^ˆ kyaa^ˆ jñah^ˆ, ta^ˆ jngēēh^ˆ dsa⁻, ta^ˆ hii^ˆ kih^ˆ dsa⁻, ta⁻ jmee⁻ dsoo^ˆ kih^ˆ juu^ˆ ta⁻ juu^ˆ, ni^ˆ ta⁻ mi⁻ gaa^ˆ dsa⁻. Wa^ˆ hnaah^ˆ maa^ˆ kyaah^ˆ täa^ˆ kyaah^ˆ.”

²⁰ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh^ˆ dsa⁻ he^ˆ siyh^ˆ:

—Ta-jwoh⁴, lä-jë⁺ he⁻ na⁻ ma⁻ mi⁻ ten[^] lä⁺ jiih¹ ma[^] mahn¹.

²¹ Peer⁺ ga⁺ tih¹ dsë¹ Jesús ga⁺ jëëy¹ dsa⁻ he[^], mah¹ ga⁺ siiyh⁺ ka⁻ läh[^]:

—Hnøø¹ ga⁺ koo⁻ he⁻ jmeeh¹. Gwaah⁻ go⁻ hni⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ cha⁻ kyah¹ mah¹ go⁻ kwëeh[^] lä⁺ jëë⁺ hi⁻ tä⁻ ñee[^]. Lä⁺ ja⁻ ba[^] lä⁺ cha⁻ cha⁻ miih⁻ kyah¹ gyuu^h jmi⁻ gyuu⁺. Ma⁻ ngëë[^] he⁻ ja⁻, ja⁻ ga⁺ na⁻ ñeeh[^], jãäh¹ cru⁻ kyaah¹ mah¹ jmeen[^] ko⁻ jøh[^] —ga⁺ jäh[^] Jesús.

²² Ma[^] ga⁺ nuu[^] dsa⁻ he[^] juu¹ ja⁻, ga⁺ hee¹ dsëy¹ go⁻ te[~]. Mah¹ ngaayh¹ ti⁻ meeh⁻ dsëy¹ kih¹ he⁻ ma[^] chay⁻ cha⁻ miih⁻ kuu[^].

²³ He⁻ ja⁻ ga⁺ jëë¹ Jesús dsa⁻ hi⁻ ma[^] tääh¹ lä⁺ ku[^] lä⁺ jii¹ jee[^] ma[^] cheyh¹ ja⁻, ga⁺ jäh[^]:

—Ha⁻ koh[^] sa⁻ jwëëh[^] la¹ kih¹ dsa⁻ cha⁻ kuu[^] heyh¹ jee[^] jmee⁺ Dio hih⁺.

²⁴ Ma[^] ga⁺ nuu[^] discípulo kyaay¹ lä⁺ ja⁻, ga⁺ taayh¹ jëë[~] dsayh⁺. Hi⁺ ga⁺ jäh¹ Jesús ka⁻ läh[^]:

—Gyuu⁻ kyaan⁺. Jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ kye⁻ o⁻ jøh⁺ dsë⁻ kih¹ kuu[^] kiyh¹, ha⁻ koh[^] sa⁻ jwëëh[^] la¹ kiyh¹ heyh¹ jee[^] jmee⁺ Dio hih⁺.

²⁵ Sa⁺ ga⁺ jwëëh[^] la¹ kih¹ jaa⁻ camey[~] ngëë[^] to⁻ gwa[^] koo⁻ hma⁻ kuu[^] lä⁺ koh[^] ga⁺ he⁻ heh¹ jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu[^] jee[^] jmee⁺ Dio hih⁺.

²⁶ Cha⁻ ga⁺ miih⁻ ga⁺ lä⁺ dsaa[~] dsë¹ discípulo ma[^] ga⁺ nuuy[^] juu¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺ hlëëyh¹ dsa⁻ kyaayh¹ ga⁺ jäh[^]:

—¿Hii⁻ ba[^] lää[^] ja⁻?

²⁷ He⁻ ja⁻ ga⁺ jëë¹ Jesús jee[^] tääyh¹ ja⁻, mah¹ ga⁺ jäh[^]:

—He⁻ sa⁺ lä⁺ këh[^] dsa⁻ jmi⁺ jmee¹, sa⁺ la¹ lä⁺ na⁻ kih¹ Dio. Jëëh[^] ga⁺ lä⁺ jë⁺ ba[^] liyh⁺ jmeey¹.

28 He⁻ja⁻ ga⁻løø¹ Pee¹ siiyh⁺:

—Ma⁻jä¹ ba¹ lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻ kya¹ jnääh¹ mah¹ jmee¹ jnääh¹ kō⁻jøh¹ kya¹h¹ hne⁻.

29 He⁻ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹:

—Ma⁻ra⁻ ju¹dsoo¹ jwëëhn[~] hnäh¹. Lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁻tuu⁻ dsë¹ ma⁻hwëë⁻ cha¹neh⁺ kih¹, ma⁻beey¹ dsa⁻më¹ øøyh⁻ dsa⁻ñuuh⁻ øøyh⁻, ma⁻beey¹ cho¹jmiiy⁻, ma⁻beey¹ dsa⁻më¹ kya¹y¹, ma⁻beey¹ chih⁻ kya¹y¹, o ma⁻bey¹ hwa¹ kiyh¹ kwaat[~] kin⁺ hi¹ kih¹ ju¹hmëë¹,

30 hi⁻ he¹ hyoh⁺ hña⁻loo¹ ga¹ lä⁻na⁻ lä⁻køh¹ ga¹ he⁻ ga⁻jä¹ kiyh¹ jmi⁻gyuu⁺ la⁻. Hyoyh⁺ hne¹, jëey⁺ dsa⁻më¹ øøyh⁻ dsa⁻ñuuh⁻ øøyh⁻, jëey⁺ chooy¹, jëey⁺ chih⁻ kya¹y¹, hyoyh⁺ hwa¹, hi⁺ jëëy¹ wii¹ jmi⁻gyuu⁺ la⁻. Hi⁺ jmi⁻gyuu⁺ he⁻ na¹ ga¹ lä⁻jnä¹, tëëy¹ jee¹ mo⁺ so⁺ juuy¹.

31 Pero, jwëë¹ hi⁻ laa¹ kwaat[~] jee¹ kyah¹ hnäh¹ na¹, hi⁻ he¹ lee¹ mäh¹ ga¹ ma¹ja⁻. Hi⁺ hi⁻ sa¹ laa¹ kwaat[~] jee¹ kyah¹ hnäh¹ na¹, hi⁻ he¹ lee¹ jøøh¹.

*Ngoo¹ hnë⁻ jiih[~] jmeeh[~] Jesús juu¹ he⁻ juuy¹
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)*

32 Lä⁺ ma⁻hää¹ bih¹ jwë¹ ngooy¹ ta⁺ Jerusalén, hi⁻ kaah¹ kiyh¹ ga⁻nää¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ ga⁻jmee¹ kō⁻jøh¹ kya¹y¹. Pero jëë¹ dsayh⁻ hi⁺ ma¹ goyh⁺ ma¹ chaay¹ kaah¹.

Ja⁻ga¹ ga⁻tëë⁻ Jesús kah¹ lä⁻jëë⁻ gya¹tuu¹ discípulo, ga⁻løøy¹ jmeeyh[~] juu¹ ha⁻ lä⁻ dsa⁻ngëëy¹ ta⁻ cha¹në¹:

33 —Na¹ dsa⁻nøø¹ jne¹ ta⁺ Jerusalén, jee¹ oo⁻ ngëë¹ dsa⁻ Hi⁻ga⁻lëë¹ngo¹ la⁻ kih¹ jmi⁻dsa⁻ kaah¹, hi⁺ ngëëy¹ kih¹ ta⁻jwøh¹ kya¹ ley. Hi⁻ he¹ bääh⁺ jnä¹

dsoo' mah' jngëeh' dsa- jnä'. Ja-ga' ngëey' jnä' ja'goo- dsa- hi- sa' laa' judiu.

³⁴ Mi-kwayh' jnä', jmi'baay' jnä', ti'hñey' jnä', ja-ga' jngëeyh' jnä'. Pero lä-jiihn' ka-läh' ga' ma-hya- hnë- jmii'.

Jacobo kyaah' Jwaa- ga-ngiiy' he- gyay' jwoo' kih' Jesús

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Ma-ngëë' he- ja-, Jacobo kyaah' Jwaa- joo' Zebedeo ga-näay' chuh- kih' Jesús mah' ga-jäyh':

—Ta-jwoh', hnøø- jnääh' jmeeh' he- ngii' jnääh' la-.

³⁶ —¿Hee- hnooh- hnäh' jmeen' kyah' hnäh'? — ga-jäh' Jesús.

³⁷ —Kwa' jwë' dsa'tooh' jnääh' jwoo' kyah' jee' nah' jøøh' he- jmeeh' hih', jaa- jwoo' ra-lluü' hi' jaa- jwoo' ra-këh' kyah' —ga-jäyh' siiyh' Jesús.

³⁸ He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

—Sa- ñeh' hnäh' he- na- ngiih' hnäh'. ¿Che' tääh' hnäh' jëeh' hnäh' lli'wii' he- na' ga' jëen'? ¿Che' lä-be' hoh' hnäh' dsa-ngëeh' hnäh' he- wii' he- na' ga' dsa-ngëen'?

³⁹ He-ja- ga-jäyh':

—Tää' ba' jnääh'.

Mah' ga-jäh' Jesús:

—Ma-ra- he- jëeh' ba' hnäh' lli'wii' he- na' ga' jëen', hi' dsa-ngëeh' hnäh' he- wii' he- na' ga' dsa-ngëen'.

⁴⁰ Pero he- nah' hnäh' jwoo' ra-lluü' o jwoo' ra-këh' kin', sa' ga-tëen' kwan'. He- ja- hyoh- hi- na-lee'h' kyaa' Täa' kyaan- ba' ja-.

41 Jee' lä'jēē' gyaa' discípulo ga'lällee' ma' ga'nuuy' hlēēh' Jwaa' kyaah' Jacobo lä'ja'.

42 He-ja- ga'hlēēh' Jesús lä'jēē' discípulo, ga'jäyh':

—Ñeh' ba' hnäh' lä'koō- jmee' dsa-ta' hi- jmee' hih' kih' dsa-gooy', kaayh~ lä'lla' dsēy'. Dsa-kaah' he' lä' tē- dsēy' kaayh~ dsa-gooy'.

43 Pero jee' kyah' hnäh' sa' cha- he- kih' jmeeh' hnäh' lä'ja-. Hi- hnøø' lee' jøøh' ga' kih' lä'jēē' hnäh', hi- he' tēē- jmee' ta'he' kih' lä'jēē' ba'.

44 Hi- hnøø' ka' nē' kih' jee' lä'jēē', hi- he' tēē- jmeey' ta'he' kih' lä'jēē' ba'.

45 Jēēh', Hi-ga'lēē'ngo' la- sa' ma-jay~ mah' jmee' dsa-ta'he' kiyh', ma-jay~ mah' jmeey' ta'he' kih' dsa-ba'. Ma-jay~ mah' kwaay' hñii' juuy', he- ja- kēē' mah' lää' jwēē' dsa-.

Ga'mi'hlää' Jesús Bartimeo hi- ma' tuu'
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Ma-ngēē' he- ja-, ga'lla-näay' jwii- Jericó. Lä' ma' ya'hēē' Jesús Jericó kyaayh' discípulo, hi' kyaah' jwēē' dsa-, ga'ngēēy' jee' ma' gya' jaa- dsa-tuu' hi- ma' ngii' kuu' kih' dsa'. Dsa-tuu' he' ma' cheē- Bartimeo, joo' Timeo.

47 Ma' ga'nuuy' ngoo' ya'jäh' Jesús dsa- chaa- Nazaret, ga'løoy' hlēēyh' ki-gaa-, ma' jäyh':

—Jesús, hne- hi- laa' sa'ju- kih' David, wa'lä-ñih' hoh' ki' jnä'.

48 Jwēē' dsa- ga'juuh' kiyh', mah' sa' tooyh' miih'. Pero dsa- he' cha-ga'miuh- miih' ma' tooyh':

—Hne- hi- laa' sa'ju- kih' David, wa'lä-ñih' hoh' ki' jnä'.

49 Ja-ga' ga-noo- Jesús, ga-jmeey' mada- he-
dsa-kyaa' dsih'. He-ja- na'kyaa' dsih', mah'
ga-jäh' dsa- siiyh-:

—Ta- ka- huu'dsē-, noo- tēeyh~ hne-.

50 Lä-chaḥ' ja- ga-jñuuyh' hmiih- he- ma'
na-bääh~ , ga-nooy- ko-chih', ngooy' jee' cheh'
Jesús.

51 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh-:

—¿Hee- hnooh- jmeen` kyah'?

He-ja- ga-jäh' dsa-tuu' he':

—Ta-jwoh', hnoon' lä-jnä' mi'nēn-.

52 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh-:

—Gwaah- ba' hne- kyah'. Kyaah' he- ma-dsoo'
hoh' na-, ma-jä' ba' kyah'.

Hi- lä-chaḥ' ja- ga-lä-jnä' mi'nēy' hi- ngooy'
kyaah' Jesús.

11

Ga-he' Jesús na-dsēē~ burr~ jwii- Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Ja-ga' tēey' Jerusalén ga-näay' chuuh' jwii-
Betfagé kyaah' Betania. Hi- jäh- ba' nøø' jwii- ja-
kih' moh' Olivo. Jee' jwii- ja- ga-chee' Jesús uu'
discípulo.

2 Ga-siiyh-:

—Go-nää' hnäh' ta' jee' jwii- he- nøø' ta- cha'nē'.
Wa-ra- ga-tēeh' hnäh' jee' oo-, jnääh- hnäh' jaa-
burr~ mäh' hi- na-hñuuh', hi- sa- ga- ma-wii' dsa-.
Ja- cheeh' hnäh' mah' ya-jääh- hnäh' ta- la-.

3 Cher'mah' chaā- hi- ngii' juu' kyah' hnäh',
he-la' jmeeh- hnäh' lä-na-, ja- jwiih' hnih': “Jmee-

bii' kih' Dsa-jøøh' kyaa' jnääh' ba' la-, चाह' ba' ya'jää' jnääh' ka-läh'."

⁴ He-ja- ga-näay' hi- ga-jnääh' bih' burr~ he' ma' cheh' cha'jwë', na-hñuuh' chuh' kih' koo- ho'haah', mah' ga-løøy' cheeyh- burr~ he'.

⁵ Pero dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, ga-ngiiy' juu':
—¿Hee- jmeeh- hnäh', he-la' cheeh' hnäh' burr~ na-?

⁶ He-ja- ga-siiyh' lä-koo- ga-jäh' Jesús. Ja-ga' ga-kwa' dsa- he' jwë'.

⁷ Hi- na'jäay- jee' cheh' Jesús mah' ga-kye- dsa- hmih- kih' ka'luu' burr~ he'. Ja-ga' ga-wii' Jesús ngoo'.

⁸ Jwëë' dsa- ga-ja' hmih- kih' cha'jwë' jee' ngooy' ja- hi' jñah' ga-hnä' ni'h` hma- ga-jay' cha'jwë'.

⁹ Dsa- hi- chaa' kaah', kyaah' hi- ga-nää' jää' ma' tooyh~ cha-miih- mih' ma' jäyh':

—¡Hosanna! ¡He- ba' che- jøøh' hi- ja' na- lä'hih' kih' Dsa-jøøh' jnän'!

¹⁰ ¡Dio kyaah' hi- na' ga' jmee' hih' lä-koo- ga-jmee' dsa-jøøh' jnän' David! ¡Peer- jøøh' hi- gya' gyuuh'!

¹¹ Ja-ga' ga-he' Jesús jee' jwii- Jerusalén, ngooy' ta- jee' chih' gwah- juuh'. Ma-ngëë' ma-jëey' lä'ku' lä'jii' jee' chih' gwah' ja-, ya-hëey' ngaayh' ta' Betania kyaayh' lä-jëë' gya-tuu' dsa- kyaay'. Jëeh' ma-ngoo' ga'hloo' jmi' ja-.

*Ga'jwä' Jesús dso'jwii' kih' chaah' higo
(Mt. 21:18-19)*

12 Ma' ga'jnä' jyoh' jmi', ga'hwëy- ka-läh' jee' jwii- Betania, ja' kyoh- Jesús.

13 𐌸𐌹 ga' ga'jëe' Jesús koo- chaah' hma- higo mah' ngooy' na'jëy- che' hii- mi'. Ma' ga'llooy' jee' chih' chaah' hma- ja-, ma' la- moo- jmah' ba' ma' choo'. Jëeh', ja' jii- kih' ja-.

14 He- ja- ga'jäh' Jesús siih- chaah' hma- ja-:
—Ni' koo- mi' kyah' mo' so- kuh- dsa- ka-läh' jih'koh' jih'lih'.

Hi- ga'nuu' discipulo kyaay'.

Ga'hwëe' Jesús dsa- hi- ma' tääh' hni- jee' chih' gwah-

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Ma-ngëe' he- ja-, ga'lla-näy' Jerusalén, ja-ga' ga'lloo' Jesús ho'hne- kih' gwah- juuh-, hi- ga'løoy' hëey- kih' lä'jëe- dsa- hi- ma'lla- hmooh'. Ga'saa' ga'jaay' na'mes- kih' dsa- hi- ma' mi-sii' kuu', hi- ga'saa' ga'jaay' lä'jë- he- la' kih' hi- ma' hnëe- juu-.

16 Mo' so- ga'kway' jwë' ma' ngëe' dsa- jee' ja- kyaah' løø' kih' mah' ma'llay' hmooh'.

17 Hi- ga'hleëy- dsa- ga'siiyh-:

—¿Che' sa- na-sii- lä-la- juu' kih' Dio? “Hne' kin- la- lä'chee- hne' jee' ngii' lä'jëe- dsa- jmi-gyuu- kiyh' kih' Dio.” Pero hnäh', ma-jmeeh' hnäh' lä'koo- too- jee' dsa-taah' dsa-hii- ba'.

18 Ga'nuu' ta-jwoh' kyaa' leyhi- lä'ja- dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- ka-läh' ha- lä- ga'jmee' Jesús. He-ja- ma'hnooyh- ha- lä- jwë' jee' ma' jngëeyh', pero ma' gayh- Jesús. Jëeh' jwëe' dsa- ma' tääh' ma' jëe- dsah- ha- lä- la' nuuh- kiyh'.

19 Ta^ˆ ga^ˆhloo^ˆ ja⁻, ya⁻hëë^ˆ Jesús jee^ˆ jwii⁻ ja⁻, ngaayh^ˆ.

Ga^ˆlä^ˆkii^ˆ chaah^ˆ hma⁻ higo

(Mt. 21:20-22)

20 Ta^ˆlä^ˆ høø⁻ jyoh^ˆ jmi^ˆ ja⁻, ga⁻ngëëy^ˆ ka⁻läh^ˆ jee^ˆ ma^ˆ chih^ˆ chaah^ˆ hma⁻ higo. Ga⁻jëë^ˆ discípulo kya^ˆ Jesús ma⁻lä⁻kii⁻ go⁻te⁻ chaah^ˆ hma⁻ ja⁻.

21 He⁻ja⁻ ga⁻lä⁻dsooh^ˆ dsë^ˆ Pee^ˆ, ga⁻jäyh^ˆ:

—Jëë⁻ da⁻ Ta⁻jwoh^ˆ, ma⁻lä⁻kii⁻ hma⁻ higo he⁻ ga⁻jwäh^ˆ dso^ˆjwii^ˆ kih^ˆ lloo^ˆ.

22 Hi⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu^ˆ kiyh^ˆ, ga⁻siiyh⁻:

—Wa⁻lä⁻dsoo^ˆ hoh^ˆ hnäh^ˆ kih^ˆ Dio.

23 Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo^ˆ jwëëhn^ˆ hnäh^ˆ, cher^ˆmah^ˆ hi⁻ ga⁻jäh^ˆ siih^ˆ moh^ˆ la⁻: “Jñuuh^ˆ jee^ˆ na⁻, jwää⁻ hñaa^ˆ cha^ˆjmi⁻ñeeh^ˆ”, hi⁻ cher^ˆmah^ˆ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsëy^ˆ ga⁻ngiiy^ˆ, hi⁻ cher^ˆmah^ˆ ga⁻jmeey^ˆ dsoo^ˆ le^ˆ, ma⁻ra⁻ he⁻ le^ˆ ba^ˆ he⁻ ma⁻ngiiy^ˆ ja⁻.

24 He⁻ja⁻ jwëëhn^ˆ hnäh^ˆ, lä⁻jë⁻ he⁻ ngiih^ˆ hnäh^ˆ kih^ˆ Dio, jmee^ˆ hnäh^ˆ dsoo^ˆ ma⁻hñah^ˆ hnäh^ˆ, hi⁻ lä⁻ja⁻ ba^ˆ hñah^ˆ hnäh^ˆ.

25 Hi⁻ jee^ˆ tääh^ˆ hnäh^ˆ ngiih^ˆ hnäh^ˆ kih^ˆ Dio, jmee^ˆ jøh⁻ hoh^ˆ hnäh^ˆ cher^ˆmah^ˆ hi⁻ kya^ˆhä^ˆ hä^ˆ hoh^ˆ, mah^ˆlä⁻ja⁻ Tää^ˆ jnän^ˆ hi⁻ gya^ˆ gyuu^ˆ jmee^ˆ jøh⁻ dsë^ˆ kih^ˆ lä⁻jë⁻ dso^ˆkye⁻ kyah^ˆ hnäh^ˆ.

26 Jëeh^ˆ, cher^ˆmah^ˆ sa⁻ jmeeh⁻ hnäh^ˆ jøh⁻ hoh^ˆ hnäh^ˆ kih^ˆ dsa⁻, ni⁻ lä⁻ja⁻ Tää^ˆ jnän^ˆ hi⁻ gya^ˆ gyuu^ˆ sa⁻ jmee^ˆ jøh⁻ dsë^ˆ kih^ˆ dso^ˆkye⁻ kyah^ˆ hnäh^ˆ.

He⁻ja^ˆ gyuu^ˆ ba^ˆ hih⁻ he⁻ jmee^ˆ Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Ga⁻lloo^ˆ Jesús ka⁻läh^ˆ Jerusalén kya^ˆhä^ˆ discípulo. Ga⁻ngëëy^ˆ ta⁻ jee^ˆ chih^ˆ gwah^ˆ. Jee^ˆ

jā gāllānǟä' dsākaah' kyaa' jmī-dsā, kyaah' tājwoh' kyaa' ley, hī lǟjēē' dsāgyuuh'.

28 Hī gājäh' dsā he' s̄iyh':

—¿Che' chā jwē' kyah' hē jmeeh̄ lǟjēē' hē nā?
¿Hī kih' hih' hē jmeeh̄ lǟnā?

29 Hē jā gājēeh̄ Jesús juu' kiyh', gās̄iyh':

—Nḡin' koō mījuu' kyah' hnäh' kāläh'. Jēeh' da' hnäh' kin' jāä', jā gājwahn' hī kih' hih' hē jmeen̄ lǟlā.

30 ¿Hī gājmeē' hih' hē gāchaa' Jwaā dsā jmī, che' Dio o che' dsāñuuh'? Jmeeh' da' hnäh' juu' kin' —gājäh' Jesús.

31 Jee' tääyh' jā ma' llay' juu' kyaah' dsākyaayh', ma' jäyh':

—Cher'mah' gājäh' jne', hih' kih' Dio ba' jā, Jesús jäh': “¿Hēla' sā gālǟdsoo' hoh' hnäh' kiyh' gā jā?”

32 Hī cher'mah' gājäh' jne', ja' hih' kih' dsā ba' jā, lǟlee' dsājwī —ma' jäh' dsākaah' he'.

Chāmīih̄ ma' gayh' dsāgooy', jēeh' lǟjēē' dsā ma' jmäǟ kwaat̄ Jwaā ma'rā hē ma' laā jaā hī ma' ngēē̄ juu' kih' Dio.

33 Hē jā gājäh' dsākaah' he' gās̄iyh' Jesús:

—Sā ñe' jnääh'.

Mah' gājēeh̄ Jesús juu' kāläh', gās̄iyh':

—Nī jnä' sā jmeehn̄ juu' hī gājmeē' hih' hē jmeen̄ hē lā.

12

Juu' na-hmää' lä'koo' la' kih' dsa- hi- ga-høø' ta' kih' jñah'

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Jee' ja- ga-løø' Jesús hlëëyh~ dsa- he' kyaah' juu' na-hmää', ga-jäyh':

—Ga-tää' jaa- dsa-nñuh- koo- nää' chaah' wii- jeh' hi- ga-jney' lä'ku' lä'jii' hi- ga-mi'lluy' jee' ma' hwëëy' jmi'h' mi'jeh'. Ga-chiyh' koo- na'hyah- he- ñii' jee' ga-wii' dsa- hi- ga-taah' ga-høø' jee' na-jnää' chaah' jeh'. Ma' ga-la' he- ja-, ga-tooyh- goo- dsa- he- høøy' ma' to'dsaah'. Ja-ga' ya-hëëy' ngooy' uu'.

² Ma' ga'lloo' jii- kih' mi'jeh' ja-, ga-cheey' jaa- moz~ kyaay' jee' ma'tääh' dsa- høø' ta' kiyh' mah' ma' kooy- heey- he- ma'tëëy-.

³ Ma' ga'lloo' moz~ he' jee' na-jnää' chaah' jeh' kih' dsa- jñuy', dsa- hi- ma'tääh' høø' he' ga-saah' dsih', ga-kway' kih' hi- ga-hëëy' kih' ta'jmah'.

⁴ Ja-ga' ga-cheey' jñah' ka-läh' moz~ kyaay' jee' ma'tääh' hi- ma'høø' ta' kiyh'. Lä'ja- ga'tey' kuu' kih' hi- he', lä'jiih' ga-la' dsoo' lley' mah' ga-hëëy' kih' kyaah' o-hih'.

⁵ Koo- ka-läh' ga-chee' dsa-jñu' he' jñah' dsa- kyaay'. Hi- he' ga-jngëëyh'. Hi- ngoo' bih' cheey- dsa- lä'ja-. Ko'llaa' hi- he' ga-hii' hi- ko'llaa' hi- he' ga-jngëëyh' go-te~.

⁶ Ma' ga'dsaa' lä'jëë- moz~ kyaay', ma' chaa- ga' jaa- chih- kyaay' hi- hnääy' cha-miih-. Hi- he' ga-cheey' jee' ga'dsaa'. Ma' jmeey- huu'dsë-: “Go- jmee' ga' dsa- oo' he' kih' chih- kyaan' la-.”

7 Ma' ga'jöö' dsa- hi- ma' høø' chaah' jeh' ja-, ja' chih- he', ga'taayh' ga'llay' juu' kyaah' dsa-kyaayh': "Hi- oo' na-, hi- ja' kyaah' ta' jnan' la-. Wa' jngëeh' jnih' mah' jan' kyaah' heey' he- ma' tëy-."

8 He-ja- ga'saayh' chih- he' mah' ga'jngëeyh'. Ja-ga' na'beey- ta' ka'hne- jee' ma' na-jnäa' chaah' jeh' ja-.

9 ¿Ha- lä' jmee' dsa-juu' laah' hnäh'? —ga'jäh' Jesús—. Lloo' dsa-juu' jeh' mah' mi'llaay' hi- jmee- ta' ja- mah' tooyh' goo- jñah' dsa- hi- jmee' ta' kiyh'.

10 ¿Che' sa- ma-heh- hnäh' juu' kih' Dio jee' na-sii- lä'la-? Ja-ba' kuu' he- sa- ga'tih' dsë' të'hyah', he- ja- ba' ga'jä' lä'koo- mi'kuu' he- kye- dsa- to-në' kih' koo- hne' juuh-.

11 He- la- ga'jmeë' hñii' Dio, he-ja- dsaa' dsë- jne', ga'jäh' Jesús.

12 He-ja- ma' hnøø' dsa-kaah' he' ma' saayh' Jesús. Jëeh', ga'tah' dsëy' he- ga'hlëeh' Jesús kiyh' kyaah' juu' he- na-hmäa' ja-. Pero ma' goyh' kyaah' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, he-ja- sa- ga'la' ma' saayh' Jesús, ga'näa' bih'.

Kwaat' kih' ku'sih-

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Ga'taah' dsa- fariseo juu' kwee- kyaah' dsa- kyaa' Herode, mah' ga'cheey' dsa- hi- ko-taa' ga' ga'jmeë', ha- lä' jee' ma' kaah' juu' kih' Jesús.

14 Ma' ga'lla' näay' jee' ma' cheh' Jesús, ga'jäyh':

—Ta-jwoh¹, ñe' ba' jnääh¹, hne⁻ hlëeh' ju'dsoo'¹ jmah¹ ba'. Sa⁻ gah¹ kyaah' ni⁻ jaa⁻. Jëeh', sa⁻ cha⁻ kwaat⁻ kyeh' ha⁻ lä⁻ laa⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ dsa⁻, hi⁻ kyaah' ju'dsoo'¹ ba' hlëeh' dsa⁻ ha⁻ lä⁻ la¹ jwë⁻ kih¹ Dio. ¿Ha⁻ lä⁻ laah' hne⁻, che' llu¹ mi'hmaah' jne' ku'sih⁻ kih¹ dsa⁻ ta' César o sa⁻ llu¹? ¿Che' jmee⁻ bii¹ mi'hmaah' jne' o sa⁻ jmee⁻ bii¹?

¹⁵ Pero ñe⁻ ba' Jesús ha⁻ lä⁻ la¹ huu⁻ dsë⁻ kiyh¹ he⁻ ta⁻ juuy¹ ba' ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ jäh¹ Jesús siyh⁻:

—¿He⁻ la¹ kah⁻ hnäh⁻ dsën⁻? Kye⁻ da' koo⁻ kuu¹ mah¹ jëen⁻.

¹⁶ He⁻ ja⁻ na¹ kyey¹ koo⁻ kuu¹, mah¹ ga⁻ jäh¹ Jesús:

—¿Hij⁻ kih¹ heeh⁻ too⁻ la⁻, hij⁻ kih¹ jmii⁻ na⁻ sii⁻ la⁻?

He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh¹ dsa⁻ he⁻:

—Kih¹ César ba' na⁻.

¹⁷ Mah¹ ga⁻ jäh¹ Jesús siyh⁻ ka⁻ läh⁻:

—He⁻ la¹ kih¹ César, kwëeh⁻ ba' César. He⁻ la¹ kih¹ Dio, kwëeh⁻ ba' Dio he⁻ la¹ kih¹.

He⁻ ja⁻ ga⁻ taayh⁻ jëë⁻ dsayh⁻ kih¹ Jesús.

Ga⁻ ngii⁻ dsa⁻ juu¹ ha⁻ lä⁻ le⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lä⁻ jiih¹ hi⁻ na⁻ juu¹

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ lla⁻ nää¹ saduceo ka⁻ läh¹ jee¹ ma¹ cheh¹ Jesús. Dsa⁻ he⁻ na⁻, sa⁻ ma¹ jmeey⁻ dsoo⁻ he⁻ lä⁻ jiih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu¹. Mah¹ ga⁻ ngiiy⁻ juu¹ kih¹ Jesús, ga⁻ jäh¹:

¹⁹ —Ta-jwoh¹, ga⁻ sii¹ Moisé jnä⁻ kyaah' juu¹ la⁻. Wa⁻ ra⁻ ga⁻ juu¹ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻ hi⁻ sa⁻ chaa⁻ joo⁻, dsa⁻ ñuu⁻ øø⁻ hlii⁻ he⁻, lle⁻ kih¹ tēy⁻ dsa⁻ mē⁻ mah¹ lä⁻ chaa⁻ joo⁻ siiyh¹ hi⁻ lee⁻ kwaat⁻ kyaa⁻ hlii⁻ øøyh⁻.

20 Ga⁻lä⁻chaa⁻ gye^e dsa⁻ñuu⁻ jaa⁻ ba⁻ cho⁻jmi⁻y. Hi⁻ to⁻ne⁻ he⁻ ga⁻kaa⁻ dsa⁻më⁻. Pero chah⁻ ba⁻ ga⁻juu⁻, sa⁻ chaa⁻ jooy⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻.

21 He⁻ja⁻ jee⁻ ga⁻të⁻ uu⁻ dsa⁻ñuu⁻ øøyh⁻ ga⁻kaa⁻ dsa⁻më⁻ hñi⁻ he⁻. Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻juu⁻, sa⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ jooy⁻. Jñah⁻ ka⁻lä⁻h⁻ dsa⁻ñuu⁻ øøh⁻ hñi⁻ he⁻ ga⁻të⁻y dsa⁻më⁻ he⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻të⁻ uu⁻ dsa⁻ñuu⁻. Hi⁻ koo⁻ ka⁻lä⁻h⁻ ga⁻juu⁻ hi⁻ he⁻, sa⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ jooy⁻.

22 Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻, lä⁻jë⁻ gye^e dsa⁻ñuu⁻ ga⁻kaa⁻ dsa⁻më⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻juu⁻ lä⁻jë⁻ gye^e dsa⁻ñuu⁻ he⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ jooy⁻. Jee⁻ ga⁻dsaa⁻ ga⁻juu⁻ hñi⁻ dsa⁻më⁻ he⁻.

23 Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ lä⁻jii⁻h⁻ dsa⁻ hi⁻ na⁻juu⁻, ¿hii⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻jë⁻ gye^e lee⁻ kyaa⁻ dsa⁻më⁻ he⁻? Jë⁻h⁻, ga⁻lä⁻jë⁻ gye^e ba⁻ ga⁻lä⁻kyaa⁻yh⁻ —ga⁻jäh⁻ dsa⁻ sa⁻duceo⁻ si⁻yh⁻ Jesús.

24 He⁻ja⁻ ga⁻jë⁻h⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻, ga⁻si⁻yh⁻:

—Na⁻he⁻ hoh⁻ ba⁻ hnäh⁻ na⁻, jë⁻h⁻, sa⁻ kyeh⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ ha⁻ lä⁻ jäh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, ni⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ be⁻ kiyh⁻.

25 Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ lä⁻jii⁻h⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁻, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻më⁻ dsa⁻ñuu⁻ mo⁻so⁻ jee⁻ goo⁻. Ma⁻ja⁻ lee⁻y lä⁻koo⁻ laa⁻ ángele⁻ hi⁻ tääh⁻ gyuu⁻h⁻ ba⁻.

26 Pero he⁻ lä⁻jii⁻h⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁻, ¿che⁻ sa⁻ ma⁻heh⁻ hnäh⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻si⁻ Moisé⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻la⁻ kiyh⁻ jee⁻ koo⁻ chaah⁻ too⁻ ja⁻? Jee⁻ ja⁻ ga⁻hlë⁻h⁻ Dio kyaa⁻yh⁻, ga⁻si⁻yh⁻: “Jnä⁻ laan⁻ Dio kyaa⁻ Abraham, laan⁻ Dio kyaa⁻ Isaac, laan⁻ Dio kyaa⁻ Jacob.”

27 He⁻ ga⁻jäh⁻ lä⁻ja⁻, sa⁻ na⁻juu⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ he⁻ kih⁻ Dio. Jë⁻h⁻ Dio jnän⁻ laay⁻ Dio kyaa⁻ hi⁻

na'jiih⁺ ba'. He-ja⁻ na-hee⁻ hoh' hnäh' he- laah' hnäh' sa⁺ lä⁺ jiih' dsa⁻.

Nuu^h- he- kyeē' ga' kih' jee' lä⁺ jē⁻
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jee' ja⁻ ma' hää' jaa⁻ ta-jwoh' kyaā⁺ ley. Ma' ga⁻ nuuy' ti⁻ choo⁺ dsa⁻ juu' kyaah' Jesús, ga⁺ jēy' jeeh⁻ ba' Jesús kwee⁻ juu' kih' dsa⁺. He-ja⁻ na'ngiiy' juu' kih' Jesús:

—¿Hee⁻ koō⁻ jee' lä⁺ jē⁻ he- lle⁻ nē' ley kyeē' ga' miih⁻?

²⁹ Mah' ga⁺ jāh' Jesús:

—He⁻ la⁻ ba' nuuh^h he- kyeē' ga' kih' jee' lä⁺ jē⁻: “Nuu⁻ hnäh' dsa⁻ Israel. Jaa⁻ ba' Dio chaa⁻ jnän⁻.

³⁰ Wa' hnaah⁺ Dio kyaah⁺ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ hoh', kyaah⁺ lä⁺ jē⁻ hu^hdsē⁻ kyah⁺, kyaah⁺ lä⁺ jē⁻ be' kyah⁺.” He- la⁻ ba' ja⁻ nuuh^h he- kyeē' ga' kih' jee' lä⁺ jē⁻.

³¹ Hi⁺ ja⁻ ba' lä⁻ ja⁻ la⁺ jee' ga⁺ tē' to⁺ nuuh⁻: “Wa' hnaah⁺ dsa⁻ kyaah⁺ lä⁻ koh' hnaah⁺ hñaah⁺.” Sa⁺ cha⁻ ga' jyoh' nuuh^h he- kyeē' ga' lä⁻ koh' ga' he- la⁻ —ga⁺ jāh' Jesús.

³² He-ja⁻ ga⁺ jāh' ta-jwoh' kyaā⁺ ley:

—Llu⁺ ba' jwah', Ta-jwoh'. Ju'dsoo' ba' ma⁻ hlēeh', sa⁺ chaa⁻ jñah' Dio, jaa⁻ ba' Dio laa⁻.

³³ Hi⁺ cher'mah⁺ hnää⁺ jne' Dio lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsē⁻ jne' kyaah⁺ lä⁺ jē⁻ hu^hdsē⁻ jnän⁻, hi⁺ kyaah⁺ lä⁺ jē⁻ be' jnän⁻, hi⁺ cher'mah⁺ hnää⁺ jne' dsa⁻ kyaah⁺ lä⁻ hnää⁺ jne' hñaan⁺, kyeē' ga' he- na⁻ lä⁻ koh' ga' he- kaa⁻ jah' o he- ga' jyoh' he- jee⁻ jne' nē' na'hyoo'.

³⁴ Ma' ga⁻ nuu' Jesús ga⁺ jeeh⁻ bih' kyaah⁺ hu^hdsē⁻ llu⁺, mah' ga⁺ jāh' Jesús siiyh⁺:

—Miih⁻ ga' jmee⁺ heeh⁻ he⁻ jää⁺ Dio hne⁻ lä⁺ hih⁺ kih⁺.

Ja⁻ jiih⁺ ni⁺ jaa⁻ mo⁺ so⁺ ga⁺ tuu⁻ dsëy⁺ ma' ngii⁺ gyih⁺ jyoh⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús.

Hii⁻ kih⁺ ja⁺ hi⁻ laa⁺ Cristo

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Lä⁺ ma⁻ cheh⁺ ba' Jesús koo⁺ gwah⁺ ja⁻, hlëëyh⁻ dsa⁻, mah⁺ ga⁺ siiyh⁺ dsa⁻:

—¿Ha⁻ lä⁺ la⁺ he⁻ jäh⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaa⁺ ley, Cristo laa⁺ sa'ju⁻ kih⁺ David?

³⁶ He⁺ ba' hñii⁺ David ga⁺ sii⁺ juu⁺ la⁻ lä⁺ koo⁻ ma' jøø⁺ Jmi⁻ lle⁺ kiyh⁺, he⁻ ga⁺ siiy⁺ lä⁺ la⁻:

Ga⁺ jäh⁺ Dio ga⁺ siiyh⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺:

“Na⁺ jwoo⁺ ra⁻ lluu⁺ kin⁻ la⁻,

lä⁺ jiih⁺ lloo⁻ jmi⁺ llaan⁻ huu⁺ tiih⁺ lä⁺ jëë⁻ hi⁻ na⁻ høøh⁺ kyah⁺.”

³⁷ ¿Ha⁻ lä⁺ ja⁻ laa⁺ Cristo sa'ju⁻ kih⁺ David ga⁻ ja⁻, cher⁺ mah⁺ hñii⁺ David jäh⁺ kih⁺ Cristo: “Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺?”

Lä⁺ jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh⁺ jee⁺ ja⁻ ga⁺ tih⁺ ba' dsë⁺ lä⁺ koo⁻ ga⁺ hlëeh⁺ Jesús.

Ga⁺ juu⁺ Jesús kih⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaa⁺ ley

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Hi⁺ ga⁺ løøy⁺ ga⁺ kway⁺ juu⁺, ga⁺ mi⁺ tëëy⁻ dsa⁻:

—Leeh⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaa⁺ ley, tih⁻ dsëy⁺ ngëy⁻ kyeyh⁺ hmiih⁻ kyoo⁻ jee⁺ kih⁺ dsa⁺ hi⁻ hnøøy⁺ jmee⁺ dsa⁻ Dio kiyh⁺ cha⁺ jwë⁺ juuh⁻.

³⁹ Hi⁻ tih⁻ dsëy⁺ gyay⁺ to⁻ nē⁺ hma⁻ sii⁻ neh⁺ gwah⁺ mäh⁻, hi⁻ lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺ jee⁺ dsa⁻ taah⁺ dsa⁻ kuh⁻.

⁴⁰ Hwëëy⁻ dsa⁻ mē⁺ hñii⁺ cha⁺ neh⁺ kih⁺, koo⁻ taag⁺ ga⁺ jmeey⁺ hlëëyh⁺ cha⁻ miih⁻ kyaah⁺ Dio ha⁻ jee⁺ jëë⁺

dsa- kiyh¹. Cha-ga'miih- wii' heeh¹ Dio dsa- hi-
jmeē- lä-ja-.

*Na'ka- dsa-mē' hñi' kuu' cha'nē' Dio
(Lc. 21:1-4)*

⁴¹ Ma' cheh¹ Jesús jēē- ha- lä- ma' jmeē- dsa-
tooyh- kuu' neh- wii' kih¹ gwah⁺. Hi- ma' jēēy-
jwēē' dsa- cha- kuu' ma' tooyh- cha-miih- kuu'
jee' ja-.

⁴² Ja-ga' ga'lloo¹ ja- dsa-mē' hñi' hi- tä-ñee'
go-te'. Ga-tooyh- to' ñe' nøø' he- sa- kyeē' ni-
miih-.

⁴³ He-ja- ga'hleēh' Jesús kyaah' discipulo kyaay',
ga-jäyh':

—Ma-ra⁺ ju'dsoo' jwēēhn- hñäh', dsa-mē' hñi'
la-, ma-kway' cha-ga'miih- lä-koh' ga-jee' lä-jēē-
dsa- hi- ma-tooh- jāā¹.

⁴⁴ Jēēh' lä-jēē- hi- cha- kuu', ma-kway' miih-
he- ma-cha- kiyh¹ ba', pero dsa-mē' hñi' la-,
ma-ke- tä-ñeey', ma-kway' lä-koh' te' kuu' he- ma'
cha- kiyh¹ he- kyaah' ma' lay' he- jmeē- bii' kiyh¹
—ga-jäh' Jesús.

13

*Lloo- koo- jmi' hla' gwah+ juuh⁺
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Ma-ngēē' he- ja-, ya-hēē' Jesús koo' gwah⁺ jee'
ma' gyay' ja-, ja-ga' ga-jäh' ja- discipulo kyaay'
ga-siiyh':

—Ta-jwoh¹, jēē- da', he- ba' che- kah'gaa- kuu'
he- kyaah' ga-jä' na'hñaah¹ hne' na-.

² He-ja- ga-jēēh- Jesús juu' kiyh¹:

—Lä'jē⁺ hne⁺ kaah⁺ he⁻ jēēh⁺ hnäh⁺ na⁻, lloo[~] koo⁻ jmi⁺ ni⁻ koo⁻ mi⁺kuu⁺ na⁻, sa⁺ jā⁻ na⁻ chuh⁺ nē⁻ kih⁺ øøh⁻, lä'jē⁻ ba⁺ soh⁺hla⁺.

Jää' ja⁻ ga⁻ llaa⁺ jmi⁻ gyuu⁺, joh⁺ nēē' sa⁺ jmee⁺ lii⁻
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ma⁻ngēē⁺ he⁻ jā⁻, ga⁺näy⁺ ta⁺ nē⁻ moh⁺ Olivo ta⁺ cha⁺nē⁻ gwah⁺ jā⁻. Jee⁺ jā⁻ ga⁺gya⁻ Jesús. Hi⁻ Pee⁺, Jacobo, Jwaa⁻, kyaah⁺ Andre⁺ ga⁺ngi⁺ juu⁺ kiyh⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ ma⁺ tääyh⁺ kah⁺ kih⁺, ga⁺jäyh⁺:

⁴—Chiih⁺ jnääh⁺ lih⁺ le⁺ lä'jē⁺ he⁻ ma⁻jäh⁺, hee⁻ lii[~] jmee⁺ wa⁺ra⁻ ya⁺jäh⁺ lä⁺te⁺ juu⁺ na⁻.

⁵ He⁻jā⁻ ga⁻løø⁺ Jesús jmeeyh[~] juu⁺:

—Hnøø⁺ leeh⁻ hnäh⁺ mah⁺ ni⁺ jaa⁻ sa⁺ mi⁻gaa⁺ hnäh⁺.

⁶ Jēēh⁺, jwēē⁺ dsa⁻ ya⁻nää⁺ hi⁻ ka⁺ nē⁻ kin⁺, mah⁺ jäyh⁺: “Jnä⁺ he⁺ laan⁺ Cristo hi⁻ ma⁻chee⁺ Dio.” Jwēē⁺ dsa⁻ mi⁻gaa⁺.

⁷ Ga⁺ ma⁻nūh⁻ hnäh⁺ kih⁺ hni⁻ hi⁺ lä⁺cha⁻ juu⁺ kih⁺ hni⁻ ta⁺ la⁺ ta⁺ jnø⁺, ta⁺ jøøh⁻ hnäh⁺ hñaa⁺. Jēēh⁺ lä'jā⁻ lle⁻ kih⁺ le⁺, pero jā⁺ lä⁺chah⁺ jā⁻ llaa⁺ jmi⁻gyuu⁺.

⁸ Tee⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ koo⁻ hwa⁺ kyaah⁺ jyoh⁺ hwa⁺, hi⁺ tee⁺ dsa⁻ta⁺ kyaah⁺ jñah⁺ dsa⁻ta⁺. Jā⁺ he⁻ koo⁻ jee⁺ jwii⁻ jee⁺ jeh⁺ wii⁺ hwa⁺, jā⁺ he⁻ koo⁻ jee⁺ jwii⁻ jee⁺ jēē⁺ dsa⁻ hoo⁺ hi⁺ chí⁺jwaa⁺ dsa⁻. Heh⁺ lä'jā⁻ koo⁻ ma⁻løø⁺ ba⁺ jēē[~] dsa⁻ wii⁺.

⁹ Leeh⁻ hnäh⁺, ngēē⁺ dsa⁻ hnäh⁺ kih⁺ dsa⁻ta⁺, kwa⁺ dsa⁻ kyah⁺ hnäh⁺ neh⁻ gwah⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu, dsa⁻jääy⁻ hnäh⁺ cha⁺nē⁻ dsa⁻ta⁺ kaah⁺ kwaat[~] kin⁺. Jee⁺ jā⁻ kwah⁺ hnäh⁺ ju⁺dsoo⁺ kin⁺.

10 Jmee⁺ bii⁺ kwa⁺ dsa⁻ ju⁺hmëë⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺, jää⁺ ja⁻ga⁺llaa⁺ jmi⁻gyuu⁺.

11 Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ huü⁺dsë⁻ ha⁻ lä⁺ jwah⁺ hnäh⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺taah⁻ dsa⁻ hnäh⁺ ja⁺goo⁻ dsa⁻ta⁺. Ta⁻ ka⁻ hnäh⁺ huü⁺dsë⁻ ni⁺ miih⁻. Hor[~] ja⁻, Dio ba⁺ kwa⁺ huü⁺dsë⁻ ha⁻ lä⁺ hlëeh⁺ hnäh⁺. Ja⁺ he⁺ hñaah⁺ hnäh⁺ hlëeh⁺, Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ ba⁺ hlëeh⁺.

12 Ngëë⁺ dsa⁻ øøh⁻ kih⁺ dsa⁻ta⁺ mah⁺ jngëeh⁺ dsih⁺. Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ jmee⁺ dsa⁻ kih⁺ joö⁺, hi⁺ lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ jmee⁺ dsa⁻ kih⁺ cho⁺jmiiy⁻ mah⁺ jngëeh⁺ dsih⁺.

13 Lä⁺jëë⁺ dsa⁻ jmee⁺ na⁻høøh⁺ kyah⁺ hnäh⁺ kwaat[~] kin⁺. Pero hi⁻ kwëeh⁺ dsë⁺ lä⁺jiih⁺ llaa⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺lää⁺.

14 Wa⁺ra⁻ ga⁻lloo⁺ jmi⁺jëeh⁺ hnäh⁺ cheh⁺ jah⁺ hi⁻ laa⁺ na⁻høø⁺ ngëë⁺ jee⁺ sa⁺ ga⁺tëë⁺ nooy⁺, lä⁻koo⁻ ga⁺jäh⁺ Daniel hi⁻ ga⁺ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. (Hi⁻ hë⁻ juu⁺ la⁻, wa⁺ lä⁻ngëëy⁺.) Ma⁺ja⁻, hnäh⁺ hi⁻ tääh⁺ hwa⁺ Judea kyuu⁺ hnäh⁺ ta⁺ moh⁺.

15 Hi⁻ tääh⁺ jee⁺ ga⁺të⁺ to⁺ jwëë⁺ hne⁺, wa⁺ jñaay⁺ mah⁺ wa⁺ kyuu⁺ bih⁺, sa⁺ wa⁺ kyey⁺ he⁻ cha⁻cha⁻neh⁺.

16 Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ nuu⁻ kih⁺, ta⁺ wa⁺ lla⁻näay⁺ kiyh⁺ he⁻ dsa⁻kyey⁺ sa⁺hmiih⁻.

17 Peer⁺ jwi⁺ dsa⁻më⁺ hi⁻ kyaa⁻ gyuu⁻ ma⁺ja⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ dsa⁻më⁺ hi⁻ jää⁺ gyuu⁻ gyuu⁻ ka⁻läh⁺.

18 Ngii⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio mah⁺ sa⁺ la⁺ jii⁻ gyuu⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺të⁺ jee⁺ kyuu⁺ hnäh⁺.

19 Ma⁺ja⁻ jëë⁺ dsa⁻ wi⁺ jwërte he⁻ sa⁺ ma⁻jëë⁺ dsa⁻ lä⁺ ma⁺ ga⁺nøø⁺ jmi⁻gyuu⁺ lä⁺jiih⁺ na⁺. Ja⁻ jiih⁺ mo⁻so⁺ jëë⁺ gyih⁺ jih⁺koh⁺.

20 Wa⁺ra⁻ jäh⁺ kih⁺ jøø⁺ ga⁺ Dio cha⁻ga⁺miih⁻ jmi⁺ jëë⁺ dsa⁻ wi⁺, ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ jä⁺ jiih⁺. Pero ta⁺la⁺

kih¹ hi⁻ na⁻lleeh¹ kyaay¹, chah¹ ba¹ mi⁻llaay¹ jmi¹
he⁻ jëë¹ dsa⁻ wii¹.

21 'Ma'ja⁻ cher¹mah¹ chaa⁻ ko⁻llaa¹ dsa⁻ jäh¹:
“Hii⁻ Cristo cheh¹ la⁻”, o “Hii⁻ Cristo cheh¹ jee¹ oo⁻”,
ta⁻ wa¹ heeh¹ hnäh¹ kiyh¹.

22 Jwëë¹ dsa⁻ hi⁻ ta⁻juu¹ ya⁻nää¹ jäyh¹: “Jnä¹ he¹
laan¹ Cristo, jnä¹ ngëen¹ juu¹ kih¹ Dio.” Ja⁻ he⁻ koo⁻
nëë¹ he⁻ juh⁻gaa⁻ jmeey¹, lä⁻jwë¹ jee¹ mi⁻gaay⁻
dsa⁻, lä⁻jiih¹ hi⁻ na⁻lleeh¹ kyaay¹ Dio mi⁻gaay⁻
cher¹mah¹ ga⁻la¹.

23 He⁻ ja⁻ leeh⁻ hnäh¹. Ma⁻ jawah¹ ba¹ jnä¹ jää¹ ha⁻
lä⁻ le¹.

Wa'ra⁻ ga⁻të¹ jee¹ jäh¹ Hi⁻ ga⁻lëë¹ ngo¹
(Mt. 24:29-35, 42, 44; Lc. 21:25-36)

24 'Ma⁻ ngëë¹ ma⁻ jëë¹ dsa⁻ lä⁻ jë¹ he⁻ wii¹ ja⁻, ja⁻
jiih¹ mo⁻so⁻ lä⁻ jnä¹ jmeë¹ hyoo⁻, ni⁻ jmeë¹ kih¹ sih⁻
sa⁻ lä⁻ jnä¹.

25 Lä⁻ jëë¹ nuu¹ hi⁻ hëë¹ gyuu¹ lä⁻ si¹ høø¹ hi⁻ lä⁻ jë¹
ga¹ he⁻ cha⁻ gyuu¹ sa¹ jeh¹.

26 Ja⁻ ga⁻ jëë¹ dsa⁻ Hi⁻ ga⁻ lëë¹ ngo¹ la⁻ hi⁻ jäh¹
gyuu¹ jee¹ jni¹ kyaah¹ cha⁻ miih⁻ be¹, laay¹ jøøh¹.

27 Ja⁻ ga⁻ cheey¹ ángele kyaay¹, jøøyh¹ lä⁻ jëë¹
hi⁻ na⁻lleeh¹ kyaay¹ hi⁻ tääh¹ lä⁻ jë¹ kye¹ kiih¹
jmi⁻gyuu¹, ta⁻ ko⁻taa⁻ lä⁻ ga⁻të¹ jyoh¹ ko⁻taa⁻.

28 'Jëë¹ da¹ hnäh¹ ha⁻ lä⁻ dsoo¹ juu¹ kih¹ chaah¹
higo mah¹ mi⁻tëë¹ hnäh¹ hñaa¹. Wa'ra⁻ ga⁻ hyo¹
sih¹ jñoh¹ sa¹ jih¹ kih¹, løø¹ dsa⁻ hyo¹ moo⁻ kih¹,
ma⁻ ñeh¹ ba¹ hnäh¹ ma⁻ ngoo¹ ga⁻të¹ jii⁻ jma¹ ba¹ ja⁻.

29 Lä⁻ ja⁻ hnäh¹ ka⁻ läh¹, wa'ra⁻ ga⁻ jëëh¹ hnäh¹
dsa⁻ la⁻ lä⁻ jë¹ he⁻ ma⁻ jawahn¹ la⁻, wa¹ lä⁻ ñeh¹ hnäh¹
he⁻ ma⁻ chehn¹ ho¹ haah¹ kyaah¹ he⁻ jähn¹ ba¹ ja⁻.

30 Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh', sa' llaa' dsa-
hi- tääh' na' ta'ko' jiih' sa' ga' ma-lä-te' lä'jēē he-
ma-jwahn' la'.

31 Ngëē' ba' lä'jēē he- cha- gyuuuh' hwa', pero juu'
kin' lä' ma-cha- ja-ba'.

32 'Pero ni' jaa- sa' ñe- hee- jmi' ja-, hee- hor~
ja-, ni' ángele hi- tääh' gyuuuh' sa' ñe-, ni' Joo' Dio
sa' ñe-. Hñii' ba' Täa' kyaan' ñe-.

33 'Häa` hnäh' hñaah', mi-jnøø' hnäh' mi'nēh',
ngii' hnäh' kyah' kih' Dio, jëēh' sa' ñeh' hnäh' lih'
lloo' jmi' ja-.

34 Kwee- ba' la' kyah' hnäh' lä' la' kih' jaa-
dsa- hi- ya'hëē' ngoo' uu'. Ga'jä' hne' kiyh',
mah' lä'koo- lä'koo- ta' kiyh' ga'tooyh- goo- dsa-
kyaay'. Hi' ga'siiyh' dsa- hi- høø' ho'haah': "Høø'
kwee-, ta' gwii-."

35 Ja-ba' lä'ja- hnäh', ta' gwii- hnäh', jëēh' sa'
ñeh' hnäh' lih' jäh' dsa-juu' hne'. Sa' ñeh' hnäh' che'
ta' ga'nuu- jäyh', o che' lla'nuu', o che' koo- hooh~
chaah' dsoo', o ta-la' høø-.

36 Ni' sa' lii' ga' wa'ra- jayh', hnøø' ma-na'lluuuh'
hnäh' mah' sa' tääh' hnäh' na-gwiih- hnäh' ma'ja-.

37 Lä'jēē he- jwahn' la-, jwahn' kih' lä'jēē ba'.
Hnøø' ma-na'lluuuh' hnäh'.

14

Ma' hnooh- dsa- ha- lä'jee' ma' saayh' Jesús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Lä' hyu' ga' tē' jmi' he- kuh- dsa- judiu borrego
mäh', hi' kuyh- he'ñiih- he- sa' kyaah' levadura,
jmi' ja- ma' hnooh- jmi- dsa- kaah' kyaah' lä'jēē'

ta-jwoh¹ kyaa¹ ley ha⁻ lä⁺ ma' saayh~ Jesús kyaah¹
juu¹ ta⁺ juu¹, mah¹ jngëëyh¹.

² Ma' jäyh²:

—Sa⁻ wa' kaah¹ jnih² jee' jmii¹ la⁻, mah¹ sa⁻
dsa-tooh¹ miih² jee' jwii⁻.

Jaa⁻ dsa⁻më² ga⁻huu¹ jmii⁻ mi⁻jwii⁻ lle' Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Ma' gya¹ Jesús ka-läh² jee' jwii⁻ Betania
cha'neh⁻ kih¹ Simón hi⁻ ma' dsaah¹ dsoo' hmih¹
høø⁻. Jee' ja⁻ gyay¹ kuh⁻hiyh[~], ma' ga⁻lloo¹ jaa⁻
dsa⁻më² ma' kyey⁻ koo⁻ së¹ he⁻ ma' haa' jmii⁻
mi⁻jwii⁻ he⁻ chee⁻ nardo, he⁻ kyee² hmooh¹.
Ga⁻jøøy¹ luu¹ së¹ ja⁻, mah¹ ga⁻huuy¹ lle' Jesús.

⁴ Pero ga⁻lä⁻lleë² kō⁻llaa¹ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh¹
kyaayh¹ he², ga⁻jäyh²:

—¿He⁻la¹ ma⁻hee² dsa⁻më² na⁻ jmii⁻ mi⁻jwii⁻
na⁻?

⁵ Llu¹ ga' wa⁻ra⁻ jäh² kih¹ ga⁻hniy² mah¹ ma' liyh⁻
lä⁻koh² lih¹ dsa⁻ koo⁻ ji⁻ñe⁻ jmii¹ ta¹. Mah¹ kuu¹ ja⁻,
ma' kwëëyh¹ hi⁻ tä⁻ñee².

He⁻ja⁻ ga⁻hlëëyh² wii² kih¹ dsa⁻më² he².

⁶ Mah¹ ga⁻jäh² Jesús:

—Ta⁺ hlëëh² hnih². Ta⁺ chuü⁻ hnäh² kyaah¹
dsa⁻më² la⁻. Llu¹ ba' he⁻ ma⁻jmeey² lä⁻la⁻ kin⁻.

⁷ Jëeh² lä⁺ ma⁻tääh¹ na⁻ ba' hi⁻ tä⁻ñee² kyaah¹
hnäh², le² kwah¹ be² kiyh¹ jyoh² jiih[~]. Pero jnä²,
mo⁺ so⁺ jän⁻ ki⁻wëë² jee' kyah¹ hnäh².

⁸ Dsa⁻më² la⁻ ma⁻jmeey² lä⁻koo⁻ te¹ le² ba¹.
Kyaah¹ he⁻ ma⁻huuy⁻ jnä² jmii⁻ mi⁻jwii⁻, he⁻
ma⁻mi⁻lluuy¹ jnä² jää¹ ba¹ la⁻, ja⁻ga¹ haa¹ dsa⁻ jnä².

9 Ma⁻ra⁺ ju⁻dsoo⁺ jw⁻e⁻ehn[~] hnäh⁺, lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu⁺ jee⁺ kwa⁺ dsa⁻ ju⁻hm⁻e⁻ö⁺ kin⁺, lä⁻cha⁻ juu⁺ ha⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻jme⁻e⁺ dsa⁻m⁻e⁻ la⁻, mah⁺ lä⁻ja⁻ lä⁻dsooh[~] ds⁻e⁻ dsa⁻ kiyh⁺.

Juda ga⁻ng⁻e⁻e⁺ Jesús

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Ma⁻ng⁻e⁻e⁺ he⁻ ja⁻, ja⁻ jee⁺ lä⁻j⁻e⁻e⁺ gya⁻tuu⁺ discípulo hi⁻ chee⁻ Juda Iscariote ngooy⁺ kih⁺ dsa⁻kaah⁺ kya⁻a⁻ jmi⁻ dsa⁻ na⁻hn⁻e⁻ö⁺ Jesús.

11 Ma⁺ ga⁻nuu⁺ dsa⁻ he⁺, ga⁻tih⁺ ds⁻e⁻y⁺ jw⁻erte hi⁻ ga⁻bä⁻äyh⁻ hñiiy⁺ kway⁺ kuu⁺. He⁻ja⁻ ga⁻hnooh⁻ Juda ha⁻ lä⁻ jme⁻e⁺y⁺ mah⁺ ng⁻e⁻e⁺y⁺ Jesús ja⁻goo⁻ dsa⁻ he⁺.

Ga⁻jme⁻e⁺ Dsa⁻j⁻øøh⁺ jnän⁻ ma⁻n⁻uu⁺ kya⁻ah⁺ ga⁻hiyh⁺ juu⁺

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

12 To⁻n⁻e⁻ jmi⁺ he⁻ ga⁻l⁻øø⁺ dsa⁻taah⁻ dsa⁻ jme⁻e⁺y⁺ jmi⁺ kuyh⁻ he⁻n⁻i⁻ih⁻ he⁻ sa⁻ kya⁻ah⁺ levadura, ja⁻ba⁻ jmi⁺ ja⁻ ma⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh⁺. He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ discípulo siiyh⁺ Jesús:

—¿Ha⁻ jwah⁺ mi⁻llu⁻ jn⁻ääh⁺ jee⁺ kihn⁺ ma⁻n⁻uu⁺?

13 He⁻ja⁻ ga⁻jme⁻e⁺y⁺ mada⁻ kih⁺ uu⁺ discípulo kya⁻ay⁺ mah⁺ ga⁻siiyh⁺:

—Go⁻n⁻ää⁺ hnäh⁺ ta⁻ jee⁺ jw⁻i⁻ih⁻ juuh⁻. Cha⁻jw⁻e⁻ ja⁻, jeeh⁺ hnäh⁺ ja⁻ dsa⁻ hi⁻ kii⁺ koo⁻ mi⁻dsuu⁻ jmi⁺, ja⁻lla⁻lleh⁻ hnäh⁺ kaah⁺ kiyh⁺.

14 Ha⁻ jee⁺ dsa⁻hey⁺, ja⁻ jw⁻i⁻ih⁻ dsa⁻juu⁻ hne⁺: “Lä⁻la⁻ jäh⁺ Ta⁻jwoh⁺ kya⁻a⁻ jn⁻ääh⁺. ¿Na⁻ jee⁺ hne⁺ jee⁺ le⁺ kyeh⁺ jn⁻ääh⁺ borrego mäh⁺ kya⁻ah⁺ discípulo kya⁻an⁺?” jw⁻i⁻ih⁻ dsa⁻ he⁺.

15 Hi- he' heeh' hnäh' jee' ga'të' to' jwëë' hne' jee' cha- koo- jee' he- ma-na'llu'. Jee' ja- mi'lluh' hnäh' ma'nuu' jnän'.

16 Ga'lla'nää' ba' discípulo he' ta' jee' jwii- juuh-. Hi- ga'la' ba' lä'koo- ga'jäh' Jesús siyh'. Jee' ja- ga'mi'lluy' jee' kuyh' ma'nuu'.

17 Ta' ga'nuu- jmi' ja- ngoo' Jesús kyaah' lä'jëë' gya'tuu' discípulo kyaay'.

18 Ma' ga'lla'näy' jee' ja- ga'taayh' kuyh- ma'nuu'. Ta'ko'-jiih' jmeey' ma'nuu', ga'jäh' Jesús:

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh', jaa- jee' lä'jëë' hi- kuh- kyaah' jnä' ngëëy' jnä'.

19 Ma' ga'nuu' discípulo lä'ja- ga'lä'meeh' dsëy', ga'ngiiy' juu' kih' Jesús ma' jaa- ma' jaa-, ma' jäyh':

—¿Che' jnä' na- ta-jwoh'?

20 He-ja- ga'jäh' Jesús siyh':

—Laa' jaa- jee' lä'jëë' gya'tuu' hnäh' hi- tä- goo- kyaah' jnä' neh' wii' la-.

21 Ma'ra' ju'dsoo', Hi-ga'lëë'ngo' la- le' kiyh' lä'koh' ma-na-sii-. Pero jwii- dsa- hi- ngëë' Hi-ga'lëë'ngo' la-. Llu' ga' la' kih' dsa-nuuh- he' wa'ra- jäh' kih' sa' ga'lä'chaay' go-te' ba'.

22 Ta'ko'-jiih' tääh' discípulo kuh-, ga'ka' Jesús he'ñiih- mah' ga'kway' tíhmaah' kih' Dio. Ma-ngëë' ma-kway' tíhmaah' kih' Dio ga'llaay' he'ñiih- ja-, mah' ga'kwëëyh' lä'jëë' discípulo kyaay' ga'siiyh':

—Kye- hnäh', he- la- na- jmi-ngo' kin'.

23 Lắja- ka-lắh' ga-kay' wa'kyaah', ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio mah' ga-kwëëyh' discípulo kyaay', hi ga-hiyh' lä-jëëy'.

24 Mah' ga-jäyh' ka-lắh':

—He- la- na- jma- kin+ he- tuu+ kih' jwëë' dsa- hi kyaah' jma- kin+ jmee' Dio koo- hmoooh' hmëë'.

25 Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnắh', mo-so' huhn` ka-lắh' jmih' mi'jeh' ma-ää-, lä-jiih' lloo~ jmih' huhn` ka-lắh' lä-hmëë' jee' jmee' Dio hih'.

*Ga-hmä' Pee' juu' he- sa' kyuuu+ Jesús
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

26 Ma-ngëë' ma-häy' kih' Dio, ga-näay' ta+ në' moh' Olivo.

27 Ja-ga' ga-jắh' Jesús:

—Ga-lắ-jëë+ hnắh' beeh' jnắ na' hwë'. Lắja- na-sii- juu' kih' Dio: “Jmeen` dsoo' kih' hi- hää~ lä-jëë+ borrego, hi+ lä-jëë+ borrego kyaay' sa-jñee'.”

28 Pero ga' ma-lắ-jiihn` ka-lắh', hiji- jnắ nin` na-jään` hnắh' ta+ Galilea.

29 He-ja- ga-jắh' Pee':

—Ma-ke+ lä-jëë+ ga-bee+ hne-, pero jnắ sa+ been- hne-.

30 He-ja- jắh' Jesús siiyh+ Pee':

—Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hne-, na' hwë', jää' ja-ga' tē' to' jiih~ hoooh' chaah' dsoo', hne- ma-tē' hnē- jiih~ ma-hmä́h' juu' he- sa- kyuuu+ jnắ.

31 Pero ma' kwa+ Pee' be' jäyh':

—Ma-ke+ ga-juun' kyaah' hne- sa- jwahn- lä-na-. Lắja- kwee- ba' ga-jắh' lä-jëëy'.

*Ñee' Jesús Getsemaní na' chuuy' kyaah' Dio
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)*

³² Ma⁻ngëë' he⁻ ja⁻, ngoo' Jesús koo⁻ jee' chee⁻ Getsemaní kyaah' discípulo kyaay'. Ma' ga'lla⁻ náäy' jee' ja⁻, ga'siiyh⁻ lä'jëë':

—Jee' la⁻ ba' go⁻taah' hnäh' ta'ko⁻jiih' na' chuun' kyaah' Dio.

³³ Ga'jääy' ma⁻la⁻ Pee', Jacobo kyaah' Jwaa⁻ ba'. Chah' ba' ja' meeh⁻ dsëy' hi⁻ chaay⁻ cha⁻miih⁻ huudse⁻.

³⁴ He⁻ ja⁻ ga'jäh' Jesús siiyh⁻:

—Peer⁻ meeh⁻ dsën⁻, lä'jiih' juun' go⁻te⁻ la' kin⁻. Jee' la⁻ ba' jää' jnä'. Kwëeh' hoh' hnäh', ta' gwii⁻ hnäh'.

³⁵ Ja⁻ga' ngoo' Jesús miih⁻ ga' ta⁻ cha'në'. Jee' ja⁻ ga'juuyh' jney' mah' ga'jluyy' lley' lä' ga'të' hwa', ga'chuuy' kyaah' Dio, ma'hnøoy' sa' ma'jëëy' wii', wa'ra⁻ jäh' kih' ma⁻le' ba'.

³⁶ Ma' jäyh':

—Tää' kyaan⁻, ga⁻lä'jë⁻ ba' le' kyah'. Lää' jnä' kih' he⁻ wii' he⁻ jëen⁻ na'. Pero sa' wa' la' lä' hnoon' hñiin⁻, wa' le' lä' hnooh⁻ hñaah' ba'.

³⁷ Ma' jah' Jesús ka⁻läh', ga'jëëy' ma⁻na⁻gwii⁻ discípulo. He⁻ ja⁻ ga'siiyh⁻ Pee':

—Simón, ¿che' na⁻gwiih⁻, che' ni⁻ koo⁻ hor⁻ sa' ma⁻lä⁻be' hoh' he⁻ ma⁻nah' na⁻nëh'?

³⁸ Wa' na⁻nëh' hnäh', ngii' hnäh' kyah' kih' Dio mah' sa' leh' he⁻ hliih' hnäh'. Jmi⁻lle' jnän' kwa' ba' be'. Pero jmi⁻ngo' jnän' sa' beë'.

³⁹ Ngooy' ka⁻läh' na'chuuy' kyaah' Dio, kyaah' ja⁻ba' juu' he⁻ ga⁻hlëëyh' to⁻në'.

40 Ma' jayh' ka-läh', ga-jëëy' lä-jëë' ba' ma-na-gwiiy'. Kih' he- lä-gwiiy' jwërte, he-ja-sa-ñey- hee- na- ma' hlëëyh' kyaah' Jesús.

41 Ñee' Jesús ka-läh' jee' ga-të' hnë- jiih~ hi- ma' jayh' ka-läh' ga-jäyh':

—Gwii- ba' hnäh', teeh` hnäh' hoh', ma-lee- ba' ko-na-. Ma-lloo' hor~jaa' Hi-ga-lëë'ngo' la-, ngëe' dsih' goo- dsa- hña- dsë'.

42 Noo- hnäh' mah' maan`. Ma-ngoo' ya-jäh- hi- ngëe' jnä'.

Ga-saayh' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Lla- gyih' juu' ja- ma' ja' Juda, he' ba' jaa- jee' lä-jëë' gya-tuu' discípulo kyaay'. Jay' kyaah' koo- nää' dsa- hi- ma' kye- ñe', hi- kye- hma-, lä-hih- kih' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa-, kyaah' dsa-gyuuh'.

44 Ga-taah- Juda dsa- he' juu' jää', ga-jäyh':

—Hi- chuhn' kih', hi- he' he', ja- saah- hnäh', ta- lää'.

45 Ma' ga-llooy', chah' ba' ngooy' koo' kih' Jesús:

—Ta-jwoh' —ga-jäyh'.

Na- ma-hii' ga-chuyh' kih' Jesús.

46 Lä-chah' ja- ga-saah' dsih'.

47 Pero jaa- discípulo kyaa' Jesús, ga-sëëyh' ñe', ga-kuy' lo-gwa' jaa- moz~ kyaa' jmi-dsa- jøøh'.

48 He-ja- ga-jäh' Jesús:

—¿Che' dsa-hii- jnä', he-la' ma-ya-nääh' hnäh' kyaah' hma-, kyaah' ñe', mah' saah- jnä'?

49 Lä-jë- jmi' ma' hään' jee' kyah' hnäh' ma' kwan- juu' koo' gwah- mah' sa- ga-chaah' jnä'.

Pero ko⁻na⁻ le' ba' mah' lä⁻te' lä⁻ko⁻ na⁻si⁻ juu' kih' Dio.

⁵⁰ Lä⁻jëë⁻ discipulo he' ga⁻beey' mah' ga⁻kyuu⁻y'.

⁵¹ Jaa⁻ chih⁻ ba' ga⁻lla⁻lle' kaah' kih' Jesús, na⁻bääh⁻ ko⁻ ta⁻jmaah'. Hi' ga⁻saayh' chih⁻ he'.

⁵² Ma' ga⁻saah' dsih' ga⁻bey' ta⁻jmaah' kiyh' mah' ga⁻kyuu⁻y' to⁻lo⁻kwayh'.

Na⁻jääh⁻ Jesús cha⁻në' dsa⁻ta⁻ kaah' kyaa' dsa⁻judiu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Ga⁻jääh⁻ Jesús cha⁻në' jmi⁻dsa⁻ hi⁻ kye⁻ në'. Ga⁻kuh' lä⁻jëë⁻ jmi⁻dsa⁻ kaah' kyaah' ta⁻jwoh' kyaa' ley, hi' kyaah' dsa⁻gyuu⁻h'.

⁵⁴ Pero Pee' uu' ba' ngooy' lleey' kaah' kih' Jesús, lä⁻ ga⁻të' ho⁻hne' në'ta' kih' jmi⁻dsa⁻ jøøh' he'. Lä⁻ko⁻ ga⁻lloo' ba' Pee' jee' ja⁻, ga⁻gyay⁻ llooyh' je⁻ kyaah' poo⁻ hi⁻ ma' tääh' llooh' je⁻.

⁵⁵ Jee' lä⁻jëë⁻ dsa⁻kaah' he', ma' hnaayh⁻ dsa⁻hi⁻ ma' bääh' Jesús dsoo' lä⁻jwë' jee' ma' jngëëyh', pero sa' ga⁻jmää' ni' miih⁻ juu' kih' hi⁻ he'.

⁵⁶ Jëeh', jwëë' dsa⁻ ma' bääh⁻ dsih' kyaah' juu' ta⁻juu', pero ni' jaa⁻ sa' ga⁻jä' ko⁻ ba' juu' kih'.

⁵⁷ Ga⁻hwëë⁻ ga' jaa⁻ uu' dsa⁻ hi⁻ ga⁻kwa' juu' ta⁻juu', ga⁻jäyh':

⁵⁸ —Ga⁻nuu' jnääh' ga⁻jäyh': “Jnä' hlan⁻ gwah' chih' la⁻ he⁻ ga⁻la' kyaah' goo⁻ dsa⁻, pero jnä' jmeen' jyoh' kyaah' hnë⁻ jmi⁻ hi' ni' sa' tän⁻ goon'.”

⁵⁹ Ni' lä⁻ja⁻ sa' ga⁻lä⁻dsoo' juu' kiyh'.

60 He-ja- ga-noo- jmi-dsa- hi- kye- ne- to-dsaah-
jee- ja-, mah- ga-ngiiy- juu- kih- Jesús:

—¿Hee- jawah- hne-, he- ma-jäh- hi- na- kyah-?
¿He-la- sa- hlëeh- ni- miih-?

61 Pero Jesús ga-noo- ti- go-te-, mo-so- ga-ngiiy-
ni- miih-. Koo- ka-läh- ga-ngii- jmi-dsa- jøøh- he-
juu- kiyh-:

—¿Che- hne- he- Cristo Joo- Dio Jøøh-?

62 He-ja- ga-jäh- Jesús siiyh-:

—Jnä- he-. Hi- lloo- koo- jmi- jëeh- hnäh-
Hi- ga-lëë-ngo- la- gya- jwoo- ra-llu- kih- hi- cha-
be- kih-, hi- lä-ja- jëeh- hnäh- jäyh- ka-läh- jee- jni-
hi- gyuh-.

63 He-ja- lä- ma-kyeh- ja- jmi-dsa- jøøh- he-
hmih- kih- ga-giiy-, ga-jäyh-:

—¿Hi- ga-jwaah- jne- jñah- hi- jmee- ju-dsoo-?

64 Jee- na- ma-nuuh- hnäh- he- ma-mi-kwayh-
Dio. ¿Hee- jawah- hnäh-? —ga-jäh- dsa-jøøh- he-.

Ga-lä- jëë- ba- dsa- ga-bäy- dsoo-, ga-jäyh-:

—Ää- jmi- juuy-.

65 Lä- चाह- ja- ga-løø- ko-lla- ti- hñey- kih- Jesús.
Ga-løø- mo- ne- Jesús, ga-kway- kih- mah- ma-
siiyh-:

—Jäh- da-, ¿hi- na- ma-kwa- kyah-?

Hi- lä- ja- ga-kwa- poo- kiyh- ka-läh-.

Ga-hmä- Pee- juu- he- sa- kyuy- Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Lä- ma- gya- Pee- ho-hne- ja-, ja- jaa- dsa-më-
hi- ma- jmee- ta- kih- jmi-dsa- jøøh- he-.

67 Ma- ga-jëy- gya- Pee- lloo- je-, ga-jäyh-:

—Hne⁻ ka⁻läh^ʻ ma^ʻ ngëh⁻ kyaah^ʻ Jesús hi⁻ chaa⁻ Nazaret.

⁶⁸ —Jah⁻ha^ʻ, sa^ʻ man^ʻ hi⁻ kih^ʻ na⁻ hlëeh^ʻ, sa^ʻ kyuu^ʻ dsa⁻ na⁻ —ga^ʻjäh^ʻ Pee^ʻ.

Ya⁻hëëy^ʻ na^ʻnooy⁻ lä⁻ ga^ʻtë^ʻ ho^ʻhaah^ʻ jee^ʻ dsa⁻taah⁻ dsa⁻. Hi^ʻ ga^ʻhoo^ʻh^ʻ chaah^ʻ dsoo^ʻ.

⁶⁹ Ma^ʻ ga^ʻjëë^ʻ dsa⁻më^ʻ he^ʻ ka⁻läh^ʻ cheh^ʻ Pee^ʻ jee^ʻ ja⁻, ga^ʻsiyh^ʻ dsa⁻ hi⁻ ma^ʻ tääh^ʻ jee^ʻ ja⁻:

—Go⁻ he^ʻ ba^ʻ dsa⁻kyaah^ʻ Jesús na⁻.

⁷⁰ Ko^o ka⁻läh^ʻ ga^ʻhmä^ʻ Pee^ʻ juu^ʻ he⁻ sa^ʻ kyuu^ʻy⁻ Jesús. Ko⁻hwëë^ʻ ga^ʻ ja⁻ ga^ʻjäh^ʻ dsa⁻ hi⁻ ma^ʻ tääh^ʻ jee^ʻ ja⁻, ga^ʻsiyh^ʻ Pee^ʻ ka⁻läh^ʻ:

—Ma^ʻra⁻ ju^ʻdsoo^ʻ, sa^ʻ na⁻hëë⁻, hne⁻ he^ʻ dsa⁻kyaah^ʻ hi⁻ oo⁻. He^ʻ ba^ʻ hi⁻ chaa⁻ Galilea hne⁻. Kwee⁻ ba^ʻ hlëeh^ʻ kyaay^ʻh^ʻ.

⁷¹ He⁻ja⁻ ga⁻løø^ʻ Pee^ʻ hlëeh⁻ kyaah^ʻ dso^ʻjwii^ʻ hi⁻ ga⁻tääy⁻ Dio.

—Ma^ʻra⁻ ju^ʻdsoo^ʻ, sa^ʻ kyuu^ʻ dsa⁻ñuuh⁻ hi⁻ hlëeh^ʻ kih^ʻ na⁻ —ga^ʻjäyh^ʻ.

⁷² Hor[~] ja⁻ ga⁻të^ʻ to^ʻ jiih[~] hoo[~]h[~] chaah^ʻ dsoo^ʻ, jee^ʻ ja⁻ ga⁻lä⁻dsooh[~] dsë^ʻ Pee^ʻ juu^ʻ he⁻ ga⁻jäh^ʻ Jesús ga⁻siyh^ʻ jää^ʻ: “Jää^ʻ ja⁻ ga⁻të^ʻ to^ʻ jiih[~] hoo[~]h[~] chaah^ʻ dsoo^ʻ, hne⁻ ma⁻të^ʻ hnë⁻ jiih[~] ma⁻hmäh^ʻ juu^ʻ he⁻ sa^ʻ kyuu^ʻh⁻ jnä^ʻ.”

Ma^ʻ ga⁻lä⁻dsooh[~] dsë^ʻ Pee^ʻ ha⁻ lä⁻ ga⁻jäh^ʻ Jesús, ga⁻hooyh^ʻ lä⁻jiih^ʻ lla⁻ dsëy^ʻ.

15

Ga⁻jääy^ʻ Jesús cha⁻në^ʻ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Tiih[~] ga^ʻ ma^ʻ ga⁻jnä^ʻ, ga⁻kuh^ʻ dsa⁻kaah^ʻ kya^ʻa⁻ jmi⁻dsa⁻, kyaah^ʻ dsa⁻gyuuh^ʻ, kyaah^ʻ ta⁻jwoh^ʻ

kyaa¹ ley, hi⁺ lä⁺jëë⁺ ga⁺ dsa⁻ hi⁻ laa⁺ ta'. Hi⁻ he⁺ ga⁻hñuuh⁻ Jesús mah⁺ na⁺tä⁺äyh⁻ goo⁻ Pilato hi⁻ ma⁺ laa⁺ lle⁺moh⁺.

² Ma⁺ ga⁻lloo⁺ Jesús cha⁻në⁺ Pilato, ga⁻ngi⁺ Pilato juu⁺ kiyh⁺:

—¿Che⁺ hne⁻ he⁺ dsa⁻jøøh⁺ kyaa⁺ dsa⁻ judiu?

He⁻ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—Ma⁻jäh⁺ ba⁺ hne⁻.

³ Pero dsa⁻kaah⁺ he⁺ cha⁻ga⁻miih⁻ ga⁻hniiy⁺ kih⁺ Jesús.

⁴ Koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁻jäh⁺ Pilato:

—¿Che⁺ ni⁻ miih⁻ juu⁺ sa⁺ jiih⁺ kih⁺ dsa⁻? Jëë⁻ da⁺ joh⁺ he⁻ sa⁺ bääh⁻ dsa⁻ hne⁻.

⁵ Pero ni⁻ lä⁺ja⁻ sa⁺ ga⁻jiih⁺ Jesús juu⁺, he⁻ja⁻ ma⁺ jëë⁻ dsah⁺ Pilato.

Ga⁻jä⁺ juu⁺ jngi⁺h⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Lä⁺jë⁺ jiih[~] ma⁺ tē⁻ jmi⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh⁺, ma⁺ lä⁺ä[~] Pilato jaa⁻ jee⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ neh⁻ñe⁺ hi⁻ ma⁺ tih[~] dsē⁺ dsa⁻ ba⁺.

⁷ Ma⁺ hä⁺ä⁺ jaa⁻ hi⁻ chee⁻ Barrabá neh⁻ñe⁺ kyaah⁺ jñah⁺ dsa⁻kyaayh⁺ hi⁻ ga⁻jngëeh⁺ dsa⁻ ma⁺ ga⁻hnooy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ta⁺.

⁸ Ga⁻lla⁻nää⁺ ga⁻jwëë⁺ dsa⁻ ma⁺ ngiiy⁻ kih⁺ Pilato mah⁺ wa⁺ jmeey⁺ lä⁻koo⁻ ma⁺ jmeey⁺ jää⁺.

⁹ He⁻ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Pilato juu⁺ kiyh⁺:

—¿Che⁺ hnooh⁻ hnäh⁺ lään⁺ hi⁻ laa⁺ rey kyaa⁺ dsa⁻ judiu? —ga⁻jäh⁺ Pilato siiyh⁺ dsa⁻ judiu he⁺.

¹⁰ Jëeh⁺, lä⁻la⁻ ba⁺ ma⁻ñey⁻ he⁻ ma⁺ na⁻høøh⁺ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁺ he⁺ kih⁺ Jesús, he⁻ja⁻ ba⁺ ja⁻ heh⁺ ga⁻taah⁻ dsih⁺ gooy⁻.

11 Pero jmi⁻dsa⁻ kaah' he' ga⁻taayh⁻ juu' lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁻ ngiiy' he⁻ lää' Barrabá ba'.

12 Koo⁻ ka⁻läh' ga⁻jäh' Pilato ga⁻siiyh⁻ dsa⁻ he':

—¿Hee⁻ hnooh⁻ hnäh' jmeen' kih' hi⁻ jwah' hnäh' laa' rey kyaa' dsa⁻ judiu?

13 Lä⁻jëë⁻ dsa⁻ ga⁻løø' tooh' miih':

—Tääy' dsöh' hma⁻cru'.

14 He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Pilato:

—¿Hee⁻ hliih' ma⁻jmeey' dsa⁻ la'?

Pero dsa⁻ he', cha⁻ga⁻miih⁻ kii⁻ ga⁻tooyh' miih':

—Tääy' dsöh' hma⁻cru'.

15 Lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻hnøø' Pilato he⁻ ga⁻jäy' llu' kyaah' dsa⁻ he', he⁻ja⁻ ga⁻lääy' Barrabá ba'. Mah' ga⁻jmeey' hih' ga⁻jmi' ga⁻baa' dsa⁻ Jesús. Ma⁻ngëë' he⁻ ja⁻, ga⁻ngëey' Jesús ja⁻goo⁻ hløø' mah' dsa⁻tääy' dsöh' hma⁻cru'.

16 Mah' ga⁻tëë⁻ hløø' ta⁻ cha⁻neh⁻ ga⁻ kih' në⁻ta⁻ ja⁻. Jee' ja⁻ ga⁻kuh' lä⁻jëë⁻ dsa⁻ kyaayh'.

17 Ga⁻kyeh⁻ dsih' koo⁻ hmiih⁻ gyuu' läh⁻ (he⁻ ma⁻këh⁻ rey), ga⁻kay' wii⁻ too' ga⁻jmeey' koo⁻ he⁻ lih⁻ mah' ga⁻tooyh⁻ lle' Jesús lla⁻ coron.

18 Ga⁻løø' hløø' he' mi⁻kwayh' Jesús ma⁻ jmeey⁻ Dio kiyh', ma⁻ jäyh':

—Peer⁻ jøøh' dsa⁻ta⁻ kyaa' dsa⁻ judiu.

19 Ga⁻bay' lle' Jesús kyaah' hma⁻. Ga⁻ti' ga⁻hñe' dsih', ga⁻juuyh' jney' cha⁻në' Jesús ga⁻jmäy' jøøh'.

20 Ma⁻ngëë' ma⁻mi⁻kwah' dsih', ga⁻lleë' dsa⁻ hmiih⁻ gyuu' he⁻ ga⁻kyeyh⁻ ja⁻, mah' ga⁻kyeyh⁻ ka⁻läh' hmiih⁻ kiyh', ja⁻ga⁻ ga⁻jäy' na⁻tääy' dsöh' hma⁻cru'.

Ga^ˆtäy^ˆ Jesús dsoh^ˆ hma^ˆcru^ˆ
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Hor^ˆ ja^ˆ ga^ˆngëë^ˆ ja^ˆ dsa^ˆ cha^ˆa^ˆ Cirene hi^ˆ jah^ˆ jee^ˆ nuu^ˆ kih^ˆ. Dsa^ˆ he^ˆ ma^ˆ chee^ˆ Simón, jmii^ˆ Leja^ˆ kyaah^ˆ Rufo. Ga^ˆjmeë^ˆ hlø^ˆ bii^ˆ ga^ˆjää^ˆ dsa^ˆ he^ˆ hma^ˆcru^ˆ kya^ˆa^ˆ Jesús.

22 Ga^ˆjääy^ˆ Jesús lä^ˆ ga^ˆtë^ˆ jee^ˆ chee^ˆ Gólgota, he^ˆ hnø^ˆ jäh^ˆ: Moo^ˆ Lle^ˆ Hli^ˆ.

23 Jee^ˆ ja^ˆ ga^ˆkwëeh^ˆ dsih^ˆ jmii^ˆ jiih^ˆ he^ˆ na^ˆkaah^ˆ më^ˆ chee^ˆ mirra, pero sa^ˆ ga^ˆhiyh^ˆ.

24 Ma^ˆ taay^ˆ dsoh^ˆ hma^ˆcru^ˆ, ga^ˆti^ˆ ga^ˆllooyh^ˆ hmiih^ˆ he^ˆ ma^ˆ kyeh^ˆ Jesús. Ga^ˆkooyh^ˆ suert, ma^ˆ jëëy^ˆ hi^ˆ ja^ˆ jee^ˆ lä^ˆ jëëy^ˆ tëëy^ˆ hmiih^ˆ nää^ˆ he^ˆ llu^ˆ ga^ˆ.

25 Ko^ˆhi^ˆ ñu^ˆ ta^ˆla^ˆ høø^ˆ ga^ˆtäy^ˆ Jesús dsoh^ˆ hma^ˆcru^ˆ.

26 Jee^ˆ taay^ˆ ja^ˆ ga^ˆtøø^ˆ dsa^ˆ koo^ˆ hwëh^ˆ he^ˆ jäh^ˆ ha^ˆ lä^ˆ la^ˆ dsoo^ˆ he^ˆ bääh^ˆ dsih^ˆ: “Hi^ˆ la^ˆ na^ˆ rey kya^ˆa^ˆ dsa^ˆ judiu.”

27 Ga^ˆtää^ˆ dsa^ˆ ka^ˆläh^ˆ në^ˆ hma^ˆcru^ˆ jñah^ˆ ga^ˆuu^ˆ dsa^ˆhi^ˆ, ja^ˆ jwoo^ˆ ra^ˆllu^ˆ, hi^ˆ ja^ˆ jwoo^ˆ ra^ˆkëh^ˆ kiyh^ˆ.

28 Jee^ˆ ja^ˆ ga^ˆlä^ˆte^ˆ lä^ˆkoo^ˆ na^ˆsi^ˆ kiyh^ˆ: “Ga^ˆjmeë^ˆ dsa^ˆ kwaat^ˆ laay^ˆ lä^ˆkoo^ˆ hi^ˆ ää^ˆ dsoo^ˆ.”

29 Lä^ˆjëë^ˆ hi^ˆ ma^ˆ dsa^ˆngëë^ˆ ta^ˆja^ˆ, ma^ˆ jiiyh^ˆ lley^ˆ hi^ˆ ma^ˆ mi^ˆkwayh^ˆ kih^ˆ Jesús, ma^ˆ jäh^ˆ:

—Hne^ˆ na^ˆ hi^ˆ ma^ˆ hla^ˆ gwah^ˆ kih^ˆ Dio mah^ˆ ma^ˆ jmeeh^ˆ kyaah^ˆ hnë^ˆ jmii^ˆ,

30 lä^ˆ hñaa^ˆ jee^ˆ taah^ˆ na^ˆ mah^ˆ jñaa^ˆ dsoh^ˆ hma^ˆcru^ˆ na^ˆ —ga^ˆjäh^ˆ.

31 Jā-ba' lǟja- gāmi-kwah' jmi-dsa- kaah' ka-läh' llay- juu' kyaah' dsa-kyaayh' hi- kyaah' ta-jwoh' kyaa' ley, ma' jäyh':

—Ga'lih' bih' ga-lǟäy' dsa-, mah' na' sa- liyh' lǟäy' hñiiy'.

32 Hi- laa' Cristo, rey jnä` jne' judiu, wa' jñaay' jee' taay- dsöh' hma-cru- na-, mah' jëen' koō-, ja-ga' lǟheeh' jne' kiyh' —ga'jäyh'.

Jā-ba' lǟja- gāmi-kwah' hi- ma' taa- jyoh' hma-cru- koo' kiyh'.

Ga'juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Ma' ga-të' llä'hyoo-, lä-kaa- jmi-gyuu- ga-nuu- lǟjiih' ga-të' ko-hi' hnë- ta' ga'hloo'.

34 Ma-ngoo' ga-të' ko-hi' hnë- ja-, ga-hlëeh' Jesús koō- ki-gaa-, ga'jäyh':

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he- la- hnøø' jäh+: Dio kyaan-, Dio kyaan-, ¿he-la' ma-beeh' jnä'?

35 Ko-llaa' dsa- hi- ma' tääh' jäh- ga-nuu' he- ga-hlëeyh', he-ja- ga'jäyh':

—Jëe' da', tëeyh- Elía.

36 He-ja- ngoo' jaa- dsa- ko-chih', ga-kay' koō- wa-joo-, ga-mi-gyuyh' joo- kyaah' jmii- jiih-, ga-lla-lley' lle'hma- mah' ga-chooy' ma'hih' Jesús, hi' ga-siiyh' dsa-kyaayh':

—Täã' ba' kih'. Wa' jëe' da' jne' che' jä- Elía mah' jñaay'.

37 Lä'chah' ja- ga-hooh' Jesús koō- ki-gaa-, ja-ga' ga'juuy'.

38 Hor- ja- ga-gii- hmiih- he- ma' na-jnë- llah' gwah-, ga-løø' ta- gyuuh' lä- ga-të' hwa'.

39 Ma' cheh' j_{uu} hløø' romano cha'në' Jesús jee' taay' dsøh' hma-cru' ja-. Ma' ga-jëëy' he- ga-hooh' Jesús hi- ha- lä- ga-juuy', he-ja- ga-jäyh':

—Ma-ra- ju'dsoo', dsa-n_{uu}h- na- ma' laa' Joø' Dio.

40 U_u ga' miih- ma' tääh' ko-llaa' dsa-më' jëë- he- jmeë- dsa- kih' Jesús. Jee' ja- ma' hää' María Magdalena, kyaah' María choo' José, ja-ba' chooy' kyaah' Jacobo mäh', kyaah' jñah' dsa-më' hi- chee- Salomé.

41 Dsa-më' he' ma' jmeë- ko-jøh' kyaah' Jesús hi- ma' jmeey- be' kiyh' lä-koø- ma' tääyh' hwa' Galilea hi- ma' chaa- ga-jñah' dsa-më' hi- ga-jmeë' ko-jøh' kyaayh' lä-koø- ma' ga-näay' ta- Jerusalén.

Ga-haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Ta- ga-hloo' jmií he- mi-lluü' dsa- hñii', ga-haay' Jesús ja-ga' dsa-taayh' jmií he- teeh- dsa- dsë'.

43 José, hi- chaa- Arimatea, ma' laa' jaa- dsa-kyaah' dsa-ta' kaah', hi- he' ka-läh' ma' jøø- ma' jëë' jnä'hä' he- jmeë- Dio hih- kih' dsa-. Jää' ja-ga' dsa-taayh' jmií he- teeh- dsa- dsë', ga-tuu- dsë' José ga-hey' nē'ta' kih' Pilato na'ngiiy' jyooy' jmi-ngo' kih' Jesús dsøh' hma-cru-.

44 Peer- ga-jëë' dsah- Pilato ma' ga-nuuy' ga-juu' Jesús. He-ja- ga-tëëyh' j_{uu} hløø', mah' ga'ngiiy' juu' kiyh' che' dsøo' ma-juu' Jesús.

45 Ma' ga-tëëyh' juu', ja-ga' ga-kway' jwë' na'jyoo' José jmi-ngo' kih' Jesús.

46 Ma⁻ngëë' he⁻ ja⁻, ga⁻la¹ José koo⁻ ta⁻jmaah⁻ wiih⁻, he⁻ ja⁻ chee⁻ lino. Ga⁻jñaa¹ Jesús, ga⁻lääy⁻ kyaah⁻ ta⁻jmaah⁻ ja⁻ mah¹ na⁻tääh⁻ neh⁻ koo⁻ to⁻høø⁻ he⁻ ma⁻ na⁻hë⁻ nē⁻ ku⁻u⁻ hloo⁻. Ma⁻ngëë' he⁻ ja⁻, ga⁻bäy¹ koo⁻ mi⁻'ku⁻u⁻ juuh⁻ mah¹ ga⁻jlëy¹ ho⁻too⁻ ja⁻.

47 Hi⁻ ma⁻ jëë⁻ María Magdalena kyaah⁻ María choo¹ José, ha⁻ jee⁻ ga⁻kyaa⁻ dsa⁻ he⁻ Jesús.

16

Ga⁻lä⁻jiih⁻ Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Lä⁻ ma⁻ ga⁻goh¹ jmi⁻ he⁻ tee⁻h⁻ dsa⁻ dsë⁻, María Magdalena hi⁻ María choo¹ Jacobo kyaah⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ chee⁻ Salomé ga⁻lay¹ jmi⁻ mi⁻'jw⁻ he⁻ ma⁻ dsa⁻hu⁻y⁻ Jesús.

2 Tiih⁻ go⁻te⁻ to⁻në⁻ jmi⁻ kih¹ seman⁻ ga⁻näy¹ ta⁻ jee⁻ ga⁻kyaa⁻ dsa⁻ Jesús. Koo⁻ ma⁻hya⁻ ba⁻hyoo⁻ ga⁻lla⁻nä⁻ä⁻ dsa⁻më⁻ he⁻ jee⁻ ja⁻.

3 Ma⁻ llay⁻ juu¹ kyaah⁻ dsa⁻kyaa⁻y⁻h⁻:

—¿Hi⁻ kwa¹ be⁻ jnän⁻ mah¹ bän⁻ ku⁻u⁻ he⁻ na⁻jlë⁻ ho⁻too⁻ ja⁻?

4 Pero ma⁻ ga⁻jëy¹ hoo⁻ to⁻høø⁻, mo⁻so⁻ cha⁻ na⁻jlë⁻ kyaah⁻ ku⁻u⁻ juuh⁻ ja⁻.

5 Ma⁻ ga⁻taay¹h⁻ neh⁻ to⁻høø⁻ ja⁻, ga⁻jëy¹ ta⁻ jee⁻ ma⁻ kyaa¹ Jesús. Jwoo¹ ra⁻llu⁻u⁻ kiyh¹ ja⁻, ga⁻jëy¹ ma⁻ gya¹ jaa⁻ chih⁻ kwaa⁻ hi⁻ ma⁻ kyeh⁻ koo⁻ hmiih⁻ tøø⁻ kyoo⁻. Peer⁻ ga⁻jwaa¹h⁻ jwërte dsa⁻më⁻ he⁻ ma⁻ ga⁻jëy¹ hi⁻ he⁻.

6 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ gya¹ he⁻:

—Ta^ˆ wa^ˆ ga^ˆh^ˆ hnäh^ˆ. Jesús dsa⁻ chaa⁻ Nazaret hi⁻ ga⁻tää⁻ dsa⁻ dsoh^ˆ hma⁻ cru⁻ hi⁻ hnaah^ˆ hnäh^ˆ mo^ˆso^ˆ chaa⁻ jee^ˆ la⁻. Hii⁻ ma⁻lä⁻jiih^ˆ. Jëë⁻ da⁻ hnäh^ˆ jee^ˆ ga⁻kyaa⁻ dsih^ˆ.

⁷ Go⁻nää^ˆ hnäh^ˆ go⁻jmeeh^ˆ juu^ˆ kih^ˆ Pee^ˆ kyaah^ˆ lä⁻jëë⁻ discípulo kyaay^ˆ, dsoo^ˆ Jesús dsa⁻jää⁻ hnäh^ˆ ta⁻ Galilea. Jee^ˆ oo⁻ jëëh^ˆ hnih^ˆ lä⁻koo⁻ ga⁻jäyh^ˆ jää⁻ —ga⁻jäh^ˆ dsa⁻ he^ˆ.

⁸ Ko⁻chih^ˆ ga⁻hwëë⁻ dsa⁻më^ˆ he^ˆ hoo^ˆ to⁻høø⁻ ja⁻, jlääy^ˆ ga⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻näy^ˆ, ga⁻jwaayh^ˆ jwërte. Sa⁻ cha⁻ juu^ˆ ga⁻jmeeyh^ˆ kih^ˆ ni^ˆ jaa⁻ kih^ˆ he⁻ goyh^ˆ.

*Ga⁻mi⁻jnää⁻ Jesús hñii^ˆ kih^ˆ María Magdalena
(Jn. 20:11-18)*

⁹ Tiih^ˆ to⁻në^ˆ jmii^ˆ kih^ˆ seman^ˆ ga⁻lä⁻jiih^ˆ Jesús. Hi⁻ ga⁻mi⁻jnääy⁻ hñiiy^ˆ to⁻në^ˆ kih^ˆ María Magdalena. Kih^ˆ dsa⁻më^ˆ he^ˆ ga⁻hwëë⁻ Jesús gyee^ˆ hi⁻sa⁻llu^ˆ jää⁻.

¹⁰ Ñee^ˆ dsa⁻më^ˆ he^ˆ na⁻jmeeyh^ˆ juu^ˆ kih^ˆ lä⁻jëë⁻ discípulo kyaay^ˆ Jesús jee^ˆ tääyh^ˆ ki⁻hooyh^ˆ meeh⁻ dsëy^ˆ.

¹¹ Ga⁻jäyh^ˆ:

—Chaa⁻ ba^ˆ Jesús, ma⁻jëë⁻ jnih^ˆ.

Ma^ˆ ga⁻nuu^ˆ discípulo juu^ˆ kih^ˆ María, sa⁻ ga⁻jmeey^ˆ dsoo^ˆ juu^ˆ ja⁻.

*Ga⁻mi⁻jnää⁻ Jesús hñii^ˆ kih^ˆ uu^ˆ discípulo kyaay^ˆ
(Lc. 24:13-35)*

¹² Jyoh^ˆ jmii^ˆ ja⁻, ga⁻mi⁻jnää⁻ Jesús hñii^ˆ kih^ˆ uu^ˆ discípulo cha⁻jwë⁻ jee^ˆ ga⁻näy^ˆ ja⁻, pero kah^ˆ ba^ˆ laay^ˆ.

13 Hi⁺ ga⁺ nää` discípulo he⁺, na'jmeeyh⁺ juu⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺ jëë⁺ ga⁺ dsa⁻ kyaayh⁺. Ni⁺ kih⁺ hi⁻ he⁺ sa⁺ ga⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ ka⁻ läh⁺.

Ga⁺ jmeey⁺ Jesús mada⁻ kih⁺ apóstole kyaay⁺
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Jee⁺ ga⁺ dsaay⁺, ga⁺ mi⁻ jnää⁻ Jesús hñii⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺ gya⁻ kaa⁻ discípulo nē⁺ mes⁻ kuh⁻ hih[~]. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ jmeeyh⁺ kih⁺ discípulo kyaay⁺, kih⁺ he⁻ sa⁺ ma⁺ dsoo⁺ dsëy⁺. Ma⁺ hweh⁻ dsëy⁺, he⁻ ja⁻ sa⁺ ma⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ juu⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺ jäh⁺ ga⁺ jëë⁺ Jesús ma⁻ ngëë⁺ ma⁻ lä⁻ jiiyh[~].

15 Hi⁺ ga⁺ jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Go⁻ nää⁺ hnäh⁺ lä⁺ kaa⁻ lä⁺ juh⁺ jmi⁻ gyuu⁺ go⁻ kwa⁺ hnäh⁺ ju⁺ hmëë⁺ kin⁻ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻.

16 Lä⁺ jëë⁺ hi⁻ lä⁺ dsoo⁺ dsë⁺ hi⁺ ga⁺ heeyh⁻ saay⁺ jmi⁻, hi⁻ he⁺ ba⁺ lää⁺. Pero hi⁻ sa⁺ lä⁺ dsoo⁺ dsë⁺ kin⁻, hi⁻ he⁺ jä⁺ kyaah⁺ dso⁺ jwii⁺.

17 Hi⁻ jmeey⁺ dsoo⁺ dsë⁺ kin⁻, cha⁻ miih⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ jmeey⁺. Kyaah⁺ hih⁺ kin⁻ hwëëy⁺ hi⁻ sa⁺ llü⁺ kih⁺ dsa⁺, hlëëyh⁺ ma⁺ lih⁺ koh⁺ jyoh⁺ juu⁺.

18 Cher⁺ mah⁺ he⁻ ga⁺ jmeey⁺ miih⁻ kiyh⁺, sa⁺ cha⁻ he⁻ le⁺ kiyh⁺ ni⁺ miih⁻, hi⁺ cher⁺ mah⁺ ga⁺ heeh⁻ dsih⁺ venen, sa⁺ hnoo⁺ dsoo⁺ kiyh⁺. Hi⁺ mi⁻ hlääy⁺ dsa⁻ dsaah⁺, wa⁺ ra⁻ ga⁺ kyey⁻ gooy⁻ nē⁺ kiyh⁺.

Ngaah⁺ Jesús gyuu⁺h⁺
(Lc. 24:50-53)

19 Ma⁻ ngëë⁺ ma⁻ hlëeh⁺ Jesús lä⁺ ja⁻ kyaah⁺ discípulo kyaay⁺, ja⁻ ga⁺ ngaayh⁺ ta⁺ gyuu⁺h⁺, ga⁺ gyay⁻ jwoo⁺ ra⁻ llüü⁺ kih⁺ Dio.

20 Ja⁻ ga⁺ ga⁺ nää⁺ discípulo lä⁺ kaa⁻ lä⁺ juh⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Dio na⁺ kay⁻ ju⁺ hmëë⁺ kih⁺ dsa⁺. Hi⁺

ga^ˆmi^ˆjnää^ˆ Dio la^ˆ dsoo^ˆ juu^ˆ he^ˆ kyey^ˆ, kyaah^ˆ
lä^ˆjē^ˆ he^ˆ juh^ˆgaa^ˆ he^ˆ ga^ˆjmeey^ˆ. Wa^ˆ la^ˆ lä^ˆja^ˆ.

**Hmooh hmëë he- ga-jmee Jesucristo; Salmos
New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín
(MX:chz:Chinantec, Ozumacín)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Ozumacín

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Ozumacín [chz], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Chinantec, Ozumacín

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
77bbb809-d78b-5d8c-9c0b-2363ea7f466b